

XXVIII. évfolyam 5. szám

zeneKar

nka
Nemzeti Kulturális Alap

WWW.AHO.HU
WWW.ZENE-KAR.HU

KÖSZÖNTJÜK A

80 éves

MEDVECZKY
ÁDÁMOT

Körkép - évadtervek
a negyedik hullám
előtt

Folytatódik a Duna
Szimfonikusok
története

2021 / 05

SZERETNE TÖBBET MEGTUDNI A SZIMFONIKUS ZENEKAROKRÓL?

Tisztelt Olvasónk!

Huszonhét éve jelenik meg folyamatosan szaklapunk, amely eljut a magyar szimfonikus zenekarokhoz, zenei intézményekhez, könyvtárakhoz és azokhoz, akik érdeklődnek a zene iránt, de arra is kíváncsiak, hogy miként működik egy zenekar, milyen szakmapolitikai döntések befolyásolják azokat a teljesítményeket, amelyek révén egyre értékesebb és magasabb színvonalú hangversenyeken vehetnek Önök részt.

LEGYEN 2021-BEN IS ELŐFIZETŐNK!

A

zeneKar

a Magyar Szimfonikus Zenekarok Szövetségének, valamint a Magyar Zeneművészek és Táncművészek Szakszervezetének közös szaklapja, amely a Magyar Nemzeti Kulturális Alap támogatásával jelenik meg

évi **6 ALKALOMMAL**

Éves előfizetőknek postaköltséggel együtt 2021-ben:
összesen 5500 Ft/év

Rovatainkban foglalkozunk

a magyar és külföldi zenei közélet aktuális történéseivel, szakmai érdekességekkel, hangversenykritikákkal, zenetörténeti írásokkal, szakszervezeti témákkal, jogvédelemmel, hangszertörténettel, oktatással, a zenészek egészségi bántalmaival, illetve azok megelőzésével és gyógyításával, valamint közöljük a Magyar Szimfonikus Zenekarok Szövetsége tagzenekarainak próbajáték felhívásait.

INNEN MEGTUDHATJA, MI TÖRTÉNIK A HANGVERSENY-PÓDIUMON ÉS MÖGÖTTE!

Megrendelhető e-mailben: info@zenekarujsag.hu

Megrendelési szándéka esetén kérjük, jelezze e-mailben csekk, vagy áfás számla igényét a pontos cím, illetve a számlázási cím feltüntetésével.

■ KALENDÁRIUM

4

■ ZENEI KÖZÉLETÜNK

KÖRKÉP

Évadkezdés

Megkérdeztük a hazai zenekarokat, hogy készülnek az évadkezdésre, milyen koncertekkel, és milyen változtatásokkal. Sok együttes az elmúlt két évad tapasztalatai és a bizonytalanságok okán változtatni kényszerült jól bevált bérletes struktúráján, ugyanakkor van olyan példa is, ahol ezt az újragondolt rendszert hosszútávú, innovatív lehetőségnek fogják fel.

Kiss Eszter Veronika

DUNA

Folytatódik a Duna Szimfonikusok története

Bár tavaly, az év végi hírek a hatvanéves születésnapjára készülő társulat megszűnését vetítették előre, próbál, koncertezik, egy szóval továbbra is muzsikál az együttes, amely június közepétől új tulajdonosra talált a Magyar Zeneművészek és Táncművészek Szakszervezete Magyar Élőzene Művészeti Nonprofit gazdasági társaságában.

Réfi Zsuzsanna

MÁV

Új vezető karmester, új otthon

Számos újdonságot tartogat a MÁV Szimfonikusok most indult évada. Az együttes hét bérletes, öt tematikus sorozata mellett egyedi koncerteket ugyancsak hirdet, s a Zenekadémia, a Műpa, az Olasz Kultúrintézet és a Pesti Vigadó mellett Pécsre, a Kodály Központba is ellátogat. Emellett új vezető karmesterrel indították a szezont, s végre, nyolc év elteltével megtalálták leendő otthonukat, amelynek már augusztusban elkezdődött a felújítása.

Réfi Zsuzsanna

MRME

„Mindig a következő koncert a legfontosabb”

Három fontos célt tűzött maga elé, amikor egy esztendővel ezelőtt a Magyar Rádió Művészeti Együtteseinek az ügyvezető igazgatója lett, s máris jelentős eredményekről számolhat be Devich Márton. Megtalálták az új otthonukat, a közmédiában számos koncertközvetítéssel jelentkeznek, túl vannak egy komoly bérfejlesztésen.

Réfi Zsuzsanna

VISSZATEKINTŐ

10 és 20 éve írtuk

TÁMOGATÁSOK

Zenei előadó-művészeti szervezetek működést kiegészítő többlettámogatása – 2021.

■ MŰHELY

PORTRÉ

Kisugárzás, hit, alázat – és fél évszázad dirigensi tapasztalat

Medveczky Ádám most szerzett új tudásról, összegzésről és boldogságról. A karmesterrel, aki júliusban ünnepelhette nyolcvanadik születésnapját, az elmúlt évek új felfedezéseiről, tanulásról, tanításról, a hazai zenei életéről, dirigensi tradíciókról beszélgettünk, valamint minden napjairól is szó esett, amelyek több mint hatvanöt esztendeje, hajnaltól éjszakáig szinte kizárólag a zenéről szólnak.

Réfi Zsuzsanna

Szerencsefiának tartom magam

Egy próbaévet adott magának az Operaháznál 1973-ban, idén már a 48. évadát kezdi meg, de állandó karmester a Rádiózenekarnál, és rendszeresen hívja a többi budapesti és vidéki zenekar is vezényelni, a zenészek rajongással szereznek, a próbái legendásan jó hangulatúak. Születésnapjára interjú a hetvenéves Kovács János karmesterrel.

Kiss Eszter Veronika

Farkas Róbert testbeszédéről, beugrásokról és zenekari tervekről

Tudatosan járja az útját gyerekkora óta, mióta eldöntötte: muzsikus lesz. Bár a tanárai közül is sokan terelték volna más útra, Farkas Róbert kitartott a zene, majd a dirigálás mellett, s eddigi pályája is azt igazolja, érdemes volt a belső hangot követnie.

Réfi Zsuzsanna

ZENETÖRTÉNET

Aki dudás akar lenni... Cziffra György pályájának ismeretlen oldala

A költő szavai: „A vers papírpénz, s a szenvedés az aranyfedezete” érvényesek a zongoraművészre is, aki megtapasztalta a borzalmakat, de volt ereje ahhoz, hogy legyőzze külső és belső démonait.

Gombos László

OKTATÁS

A zenekari oktatás gyakorlata

A szimfonikus zenekarok számára kulcskérdés az utánpótlás; nem mindegy, hogy a próbajátékokra érkező fiatalok mennyire felkészültek arra, hogy zenekarban játsszanak. Szólista képzés vagy zenekari oktatás?

Hörömpöli Anna

■ KRITIKA

HANGVERSENY

A Miskolci Szimfonikus Zenekar, a MÁV Szimfonikus Zenekar és a Orchestra del Maggio Musicale Fiorentino hangversenyeiről.

Fittler Katalin

■ PRÓBAJÁTÉK

24, 50

A PEARLE * 2021. június 4-én tartotta – a Live Performance Europe kétévenkénti tisztújító közgyűlését. Az internetes konferencián ismét Morten Gjeltent választották a Pearle* elnökévé. A konferencia a Kultúra Európával foglalkozó diskurzussal kezdődött a művészek munkakörülményeiről és a művészek társadalmi helyzetéről, amelyet jelenleg az Európai Parlament és a Kulturális Tanács munkatervének napirendjén tárgyalnak. A tagok felhívják az EU tagállamait és az Európai Bizottságot, hogy ellenőrizzék a kiadásokat, és győződjenek meg arról, hogy a költségvetés legalább 2%-át minden egyes tagállam kultúrájára fordítják.

A Pearle* elnöke, Morten Gjeltent azt mondta: „Tavaly az elsők között voltunk, akik bezártak, és idén az utolsók vagyunk, hogy újra nyithassunk. *Ezért arra kérjük az összes európai országot, hogy fokozzák és ösztönözzék az élő előadások létrehozását és az ágazatban dolgozó embereket, hogy a kultúra hamarosan újra virágozzon, és segítsen népeinknek a válságból való kilábalásban.*”

LEZÁRTA A HANGFELVÉTELI NAGYFELOSZTÁST az EJI. 1,4 milliárd forint jogdíjat fizet ki hatvanháromezer magyar és külföldi zenész számára az Előadóművészi Jogvédő Iroda Egyesület (EJI). A 2020. évi jogdíjak most lezárt zenei felosztása magában foglalja a rádiós-, televíziós sugárzási jogdíjakat, a háttérzenei jogdíjakat, az internetes felhasználást végző Deezer által megfizetett jogdíjakat és a külföldi jogkezelőktől beszedett díjakat, valamint a meghosszabbított védelmi idejű hangfelvételek előadóit illető kiegészítő díjazást.

TIZENHAT BEMUTATÓT, nagykoncertet tervez bérleteseinek a 2021/22-es szezonban a Savaria Szimfonikus Zenekar, amely szeptember 10-én Edward Elgar csellóversenyével és Richard Strauss Aus Italien című szimfonikus költeményével indítja az évadot a szombathelyi Bartók Teremben.

A SAVARIA SZIMFONIKUS ZENEKAR a 2020–21-es évad utolsó társulati ülésén Kerti Áron klarinétművész választotta az év zenekari művészeinek.

AUGUSZTUS 20.-I NEMZETI ÜNNEPÜNK ALKALMÁBÓL Magyar Ezüst Érdemkereszt polgári tagozatának kitüntetésében részesült a Nemzeti Filharmonikusok zenekari művészeként végzett magas színvonalú munkája elismeréseként Koó Tamás csellóművész, a Nemzeti Filharmonikus Zenekar szólamvezetője, a Liszt Ferenc Zene-művészeti Egyetem nyugalmazott docense, továbbá Kovács Imre fuvalaművész, a Nemzeti Filharmonikusok zenekari művészeként végzett magas színvonalú munkája elismeréseként, valamint Bagyinszki Ágnes személy- és munkaügyi csoportvezető, a Nemzeti Filharmonikusoknál végzett négy évtizedes munkája elismeréseként.

90 ÉVES KORÁBAN MEGHALT Igor Ojsztrah hegedűművész. 1931-ben született Odesszában, Ukrajnában, Tamara Rotareva és az elismert hegedűművész, David Ojsztrah fiaként.

A kezdeti zenei tanulmányok után édesapjával Ojsztrah a moszkvai Központi Zeneiskolában, majd a moszkvai Állami Csajkovszkij Konzervatóriumban tanult. 1949-ben megnyerte a Budapesti Nemzetközi Hegedűversenyt, valamint 1952-ben a lengyelországi Henryk Wieniawski Hegedűversenyt.

A nemzetközi szólókarrier mellett Ojsztrah elkötelezett tanár volt, 1958-ban csatlakozott a moszkvai Állami Csajkovszkij Konzervatórium tanári karához. 1996 óta hegedűprofesszor a brüsszeli Királyi Konzervatóriumban. Pályafutása során rengeteg díjat és kinevezést tartott fenn, többek között a londoni Royal College of Music ösztöndíját, az Európai Vonósoktatók Szövetsége orosz tagozatának elnökségét, a bonni Beethoven Társaság és a Jascha Heifetz Társaság tiszteletbeli tagságát. Az a különleges megtiszteltetés is érte, hogy egy aszteroidát neveztek el róla és az apjáról – David Ojsztrahról.

Zongoraművész feleségével, Natalja Zercalovával a hegedűrepertoár számos darabját rögzítette, beleértve az összes Mozart és Beethoven hegedűszonátát, valamint Bach, Paganini és Prokofjev műveit. Fia, Valery folytatja a hegedűjáték családi vonalát, hegedűprofesszor a brüsszeli Királyi Konzervatóriumban.

A VILÁGON ELŐSZÖR SIKERÜLT azonosítani a Stradivari-hegedűk faanyagának kezelésére használt kemikáliák nagy részét, megerősítve egy magyar professzor évtizedekkel ezelőtti felfedezését, amely szerint a kártevők távoltartására használt oldat kulcsszerepet játszott a hangszerek lenyűgöző hangzásában.

Nagyváry József, a texasi A&M Egyetem nyugalmazott biokémia professzora nagyjából 40 évvel ezelőtt a világon elsőként bebizonyította, hogy a Stradivari-hegedűk egyedülálló hangzásának egyik elsődleges oka, a mesteri kivitelezésen túl, hogy a legendás hegedűkészítő és mások, úgy mint Guarneri del Gesù, vegyszerekkel kezelték hangszereik faanyagát a korabeli élősfertőzések kivédése céljából – olvasható a Phys.org tudományos-ismeretterjesztő hírportálon. A legfrissebb eredmények szerint a hangszerek faanyagát bórax, cink, réz, timsó és mészvíz elegyével kezelték. A bóraxot régóta használják konzerválószerként, az ókori Egyiptomban balzsamozáskor, később rovarirtóként alkalmazták. A 87 éves Nagyváry szerint további kutatásokra lesz szükség annak jobb megértéséhez, hogy a kemikáliák és a faanyag együttese hogyan eredményez ilyen hangzást.

LISZT FERENC ÉS DUKAY BARNABÁS zeneszerzők munkásságát, valamint Pilinszky János költészetét állította a középpontba a XVII. Pannonhalmi Kortárs Művészeti Fesztivál augusztus 27. és 29. között.

A Pannonhalmi Főapátság különleges tereiben Liszt Ferenctől olyan művek szólaltak meg, amelyek a klasszikus zeneszerzőt a modern, újító oldaláról ismertetik meg a közönséggel, párba állítva a Dukay Barnabás-életművel. A program gerincét öt hangverseny adta. Ezek a fesztivál zenei művészeti vezetőinek, Klukon Edit és Ránki Dezső, valamint fiuk, Ránki Fülöp zongoraművészek közreműködésével jöttek létre. Mellettük a programban Lantos István, Nemes László Norbert, az Új Liszt Ferenc Kamarakórus, valamint Tabajdi Ádám léptek fel.

HANGSZERKIÁLLÍTÁS, BORKÓSTOLÓ ÉS KONCERTEK is várják az érdeklődőket szeptember 4-én és 5-én a Wine and Violin Hegedűkészítők Szalonja elnevezésű rendezvényen a Fonó Budai Zeneházban. Tizedik éve ad otthont a Fonó a Wine and Violin Hegedűkészítők Szalonjának, amely Faragó-Thököly Márton hegedűkészítő kezdeményezésére jött létre – közölték a szervezők az MTI-vel. A hangszerkiállításon évről évre 10-12 hegedűkészítő mester mutatja be új hangszerét, amelyeket meg lehet szólaltatni, kézbe lehet venni, személyes kapcsolat alakulhat ki a készítőkkal. A kiállítás mellett esténként világhírű magyar művészek koncertjeit hallgathatja meg a közönség. Szeptember 4-én Langer Ágnes hegedűművész Bach és Ysaÿe szólószonátáit szólaltatja meg a „Köszönjük, Magyarország!” program támogatásával. Miranda Liu hegedűművész, a Concerto Budapest koncertmestere és Szalai Éva zongoraművész hangversenyén válogatás hangzik el Brahms Magyar táncok című művéből, és felcsendül Bartók Béla 1. rapszódiaja hegedűre és zongorára, valamint Maurice Ravel Tzigane és Hubay Jenő Sechs Stücke című darabja. Szeptember 5-én a Somogyi Vonósnégyes előadásában Beethoven c-moll vonósnégyese és Weiner Pastorale fantázia és fuga című műve hangzik el. A rendezvény házigazdája Tóth Endre zenetörténész, aki a koncert alatt bemutatja az új hangszerek készítőit.

TÁRSADALMI PROGRAMOK, közte a Beethoven-projekt 2.0, a zeneoktatási platform és a Máltai Szimfónia alkotják az Óbudai Danubia Zenekar új évadának alapját. Szeptember 23-án debütál a Danubia Zenekar és Hámori Máté új projektje, melynek célja az ország legelmaradottabb régióiban élő, zenét tanuló gyerekek integrációjának elősegítése.

ÚJ SOROZATOT IS INDÍT az Alba Regia Szimfonikus Zenekar az idei hangversenyévadban. A zenekar új művészeti vezetéssel – Ruff Tamás igazgató, Dobszay Péter vezető karmester, művészeti vezető, Dobri Dániel kortárs zenei művészeti vezető és Szabó Balázs művészeti tanácsadó – indítja a 2021/22-es évadot, amelyben több újdonsággal találkozhat közönségük. Ilyen lesz a Kortárs Klub, amelynek keretében zenés beavatást rendeznek a kortárs zene eszközeivel, de lesz jazz-szaxofonos koncert és több ősbemutatóval tarkított hangverseny is. Szintén újdonság az Ünnepi bérlet halottak napi, karácsonyi, újévi, illetve húsvéti koncertekkel.

INGA BRANDINI ÁTFOGÓ IDŐVONALAT KÉSZÍTETT, amely illusztrálja a hegedűiskolák és a játékosok közötti kapcsolatokat (<https://spark.adobe.com/page/owbwjyWX77JA/>). Az osztrák–olasz hegedűművész egy plakáton szemlélteti, hogyan fonódtak össze a nemzetközi hegedűiskolák az évszázadok során. 307 hegedűművészből álló átfogó hálózatot hozott létre a történelemben, a 17. század közepétől napjainkig. Az idővonal híres hegedűsöket sorol fel, hegedűjáték iskolákba csoportosítva szerte a világon, beleértve a különböző olasz iskolákat, a francia, a német, a belga, az orosz és végül az amerikai játékosiskolákat. Kronológiai elrendezésben a plakát különböző nyilatokat és színkódokat használ a hegedűművészek közötti tanár–diák kapcsolat, valamint az iskolán belüli jelentős befolyás és a másik országba való emigráció bemutatására. A hegedűművészek „családfájára” pillantva több olyan hegedűművész ágát láthatjuk, mint Auer, Flesch, Tartini, és hogyan befolyásolták azok a modern művészeket, mint Anne-Sophie Mutter, Joshua Bell és Zakhar Bront. (<https://www.thestrad.com/news/from-corelli-to-capucon-a-network-of-influential-violinists-throughout-history/13609.article>)

Az URÁNIA NEMZETI FILMSZÍNHÁZ idén is élőben közvetíti a New York-i Metropolitan Opera és a moszkvai Bolsoj Balett 2021/2022-es előadásait. A jegyelővétel a közvetítésekre szeptember 15-én kezdődik az Uránia Nemzeti Filmszínház pénztárában és online felületein. Jegyet váltani az elhúzó pandémia miatt egyelőre csak az idei előadásokra lehet – közölte a filmszínház az MTI-vel.

A Metropolitan 2021/22-es évadában három kortárs operát, valamint olasz, francia, orosz és osztrák klasszikusokat láthat a közönség. A közvetítéssorozat nyitóelőadása a Borisz Godunov lesz október 9-én, a címszerepben René Pape tér vissza Sebastian Weigle vezényletével.

A kortárs művek között kiemelt helyet kap a Met első afroamerikai szerzőtől bemutatott operája, a Magyarországon is jól ismert dzsessz-zenész, Terence Blanchard Fire Shut Up in My Bones című műve. New Yorkban ez lesz az új évad nyitóelőadása, de a közvetítések sorában másodikként látható október 23-án.

Évadkezdés

Megkérdeztük a hazai zenekarokat, hogy készülnek az évadkezdésre, milyen koncertekkel, és milyen változtatásokkal. Sok együttes az elmúlt két évad tapasztalatai és a bizonytalanságok okán változtatni kényszerült jól bevált bérletes struktúráján, ugyanakkor van olyan példa is, ahol ezt az újragondolt rendszert hosszútávú, innovatív lehetőségnek fogják fel.

Nemzeti Filharmonikus Zenekar,
Herboly Domonkos főigazgató

© RAFFAY ZSÓFIA

■ Milyen koncertekkel készülnek az évadkezdésre?

– A Nemzeti Filharmonikus Zenekar már augusztus végén elkezdte az évadot; augusztus 21-én Bonnban a Beethovenfest koncertjén lépett fel a szerző két szimfóniájával. Zenekarunk és kórusunk is közreműködik a Nemzetközi Eucharisztikus Kongresszus programsorozatához kapcsolódó rendezvényeken, szeptember 8-án zenekarunk Szokolay Sándor Margit, a hazának szentelt áldozat című opera előadásán vett részt, míg a kórus szeptember 10-én a Szent István Bazilika ünnepi hangversenyének közreműködője volt. A szeptemberi előadásokon kívül további operák is átszövik jövő évadunkat. A Pesti Vigadóban Vajda János Mario és a varázsló című operáját Somos Csaba, Verdi operáinak nagyjeleneteit Carlo Montanaro vezényli. A Műpában Félicien David Herculanium című operájának előadásának magyar-

országi bemutatója lesz Vashegyi György dirigálásával, a Wagner napok keretében pedig előadjuk a Rienzi című operát. A zenekar hagyományos hazai évadnyitóját ki zárólag Bartók Béla művészetének szenteljük, Ránki Fülöp szólójával, Kesselyák Gergely vezényletével.

■ Melyek az új évad legfontosabb tervei?

– Ünnepi hangversennyel emlékezünk meg Kocsis Zoltánról halálának 5. évfordulóján, amelynek szólistája Borisz Berezovszkij zongoraművész lesz. Érdekeség, hogy az évad műsorán három zeneszerző IX. szimfóniáját fogjuk előadni. Beethoven kilencedikjét Nánási Henrik, Mahlerét Kovács János, Bruckner utolsó szimfóniáját pedig Maxim Vengerov fogja dirigálni. A Vigadóban négy koncerten J. Haydn szimfóniáihoz egy-egy kortárs magyar szerző művét társítottuk, a Zeneakadémián pedig Mozart négy utolsó szimfóniájához kortársainak ritkán hallható műveiből válogattunk. Több koncertünk műsorát vidéki városokban is bemutatjuk. Ellátogatunk Veszprémbe, Egerbe, Nagykanizsára, Kaposvárra, Debrecenbe. Hangversenyeinken számos fiatal magyar karmester és szólista lép fel: Rajna Martin, Hontvári Gábor, Madaras Gergely, Farkas Róbert, Kelemen Barnabás, Kokas Katalin, Pálfalvy Tamás, Boldoczki Gábor, Szokolay Ádám, Boros Mihály, Pasztircsák Polina, Kristóf Réka, Pusker Júlia. Külföldről érkező vendégünk lesz továbbá Giacomo Sagripanti, Alekszandr Szladkovszkij, François Leleux, Arabella Steinbacher, Dmitrij Liss, Kobayashi Ken-Ichiro.

■ Milyen rendszerben árusítják a jegyeket, bérleteket?

– Az új évad bérlet- és jegyértékesítését június közepén kezdtük meg. A mögöttünk álló pandémiás időszak tapasztalatait figyelembe véve a nézőtereinken eladható székek számát és az eladásra kínált helyeket a felére csökkentve nyitottuk meg előbb bérleteinket, majd június 15-től a jegyeket is eladásra. Az elővásárlási időszak tapasztalatai azt mutatják, hogy közönségünk tagjai óvatossak, de jó hír, hogy bérleti vásárlóink nagy számban megmaradtak, visszatértek hozzánk. Jelenleg elmondható, hogy a teljes nézőterek negyedét értékesítettük szeptember elejéig bérleti konstrukcióban és szóló jegyek formájában együttesen. Szép feladat vár ránk, együttesen célunk a látogatottság növelése és felelőssé-

günk a tisztelt közönség és művészeink védelme is. A jegyértékesítés indításakor és azóta is úgy hirdetjük a jegyeket és bérleteket, hogy azok további intézkedésig, kizárólag védettségi igazolvánnyal rendelkezőket, illetve védettségi igazolvánnyal rendelkező kísérővel érkező 18 éven aluliakat jogosítanak a rendezvényen való részvételre, melyet a belépéskor ellenőrizzük.

■ Milyen biztonsági intézkedések várhatóak a szezon kezdésnél?

– Különleges biztonsági intézkedésekkel nem készülünk, de folyamatosan követjük az ezzel kapcsolatos jogszabályokat. A nyári martonvásári koncerteken ugyan beengedhettük volna a védettségi igazolvánnyal nem rendelkezőket, de elővigyázatosságból ezt a jövőben nem tervezzük. Tapasztalataink szerint, az általunk igénybe vett koncerthelyszínek megfelelő óvatossággal járnak el a bérlok és a közönség felé. Belső szabályként a legfontosabb, hogy bármilyen csekély tünetet észlel valamelyik kolléga magán, nem jelenhet meg a munkahelyén, csak negatív PCR teszttel. Munkavállalóinknak minden segítséget megadunk az oltás felvételéhez, az oltás napját igazolt hiányzásnak tekintjük, ahogyan az esetleges oltási reakciók miatti kimaradást is.

Szegedi Szimfonikus Zenekar, Gyüdi Sándor igazgató

■ Milyen koncerttel indul az évad? Milyen koncerteket emelne ki az évad első időszakából?

– Az évad már megindult, sőt, tulajdonképpen összeért az előző évad vége az új évad kezdetével. A járvány utáni nyitás idején, május-júniusban igyekeztünk minél több halasztott programunkat pótolni, ezért tovább tartott az évad, és ugyanez a törekvésünk azzal, hogy korán és intenzíven kezdjük az új szezont. Ráadásul a kettő közötti szabadságolási időszakban is volt több programunk, részben kamarazenei formációkban. Augusztus 20-ától, a Hódmezővásárhelyen játszott, Szent István-napi ünnepi hangversenyt már mindenképpen ehhez az évadhoz számítom. Azóta játszottunk a Szegedi Nemzetközi Bibliikus Konferencia programjának részeként a szegedi dómban, orosz romantikus programot adtunk elő a Szarvasi Vízi Színházban és Temesváron, zsidó kántorkoncert közreműködői voltunk Budapesten és Szegeden, utolsó szabadtéri programunk a Hungarikum Gála volt a szegedi Szent Gellért Fórumban. A folytatásában kortárs magyar művekből álló koncert szerepel a vajdasági Magyarokanizsán, az orosz program utolsó előadásának helyszíne a kecskeméti Hírös Agóra. Rost Andreával lépünk fel a 100 éve Szegedre költözött egyetem ünnepi estjén, a szeptembert egy hagyományos jótékonyági koncertünk és a tavaly novemberi Vántus István Kortárszenei Hétről elhalasztott koncertünk zárja. Október közepén indítjuk koncertbérleteinket, a Szegedi Nemzeti Színházban színre kerül a Bartók Concertójára készült balett és az évad első operapremierje, a Bohémélet. Novemberben lengyelországi meghívásra Krakóban, Varsóban és Gdańskban adjuk elő Király László Katyń Requiemjét, melyet 2015-ben mutattunk be, és végre közönség elé kerülhet a járvány miatt elmaradt Dido és Aeneas, valamint A csodálatos mandarinnal kiegészül a Bartók-ballettest. Decemberben kerül sor a nyáron már játszott Szóktetés a szerájból kőszínházi bemutatójára. Karácsonyig meg sem állunk...

■ Milyen változtatásokat eszközöltek a bérlet és jegyárusítás terén?

– A bérleti szisztémánkon nem változtattunk. Természetesen az előző idényben mind a két felnőtt sorozatunkban és mindkét gyerekbérletünkben maradtak előadások; e műsorok többségét átvettük az idei bérletekbe. A bérletüket újra megváltó nézők természetesen jelentős árkedvezményt kapnak: idén annyit fizetnek a teljes sorozatért, amennyi a tavalyi bérletükben ténylegesen megtartott koncertek ára. A streamelt koncertjeink nyílt hozzáférésűek voltak, ezért ezeket nem tekintjük a bérletek szempontjából teljesítettnek. Nagyon bízunk abban – és ez a tapasztalatunk –, hogy a nézők nem pártoltak el tőlünk, sőt, kiemelt érdeklődéssel, nagy várakozással tekintenek az új évad, az újra élőben élvezhető koncertek elé.

■ Mely koncertek, sorozatok képezik a szezon gerincét?

– Az évad gerincét az említett bérleti sorozatok és a zenés színházi előadások jelentik. Ezen kívül fontos missziónk a koncertezés a határon túli magyarok lakta vidékeken – ez számunkra a Partium és a Vajdaság közeli részét jelenti. Nagy jelentőséget tulajdonítunk az ifjúsági hangversenyeknek: a Lázár Ervin Program keretében sok iskolába fogunk eljutni egy programmal, melynek újdonsága, hogy a műsor egy részében a jelentkező gyerekek velünk muzsikálhatnak.

Alba Regia Szimfonikus Zenekar, Ruff Tamás igazgató

© SIMON ERIKA

■ Milyen újításokkal indítják az új évadot? Változtattak a korábbi bérlet-struktúráján?

– Az eddig jól megszokott bérleteket megtartjuk, a hagyományokat nem törjük meg, ami jól működött, megy tovább. Ilyen például a Farkas Ferenc bérletünk a Vörösmarty Színház nagyszínpadán, vagy a Somorjai Ferenc kórus és kamarazenei sorozatunk. Annyit változtattunk, hogy a Somorjai-bérlet, ami eddig a naptári évhez igazodott, most a Farkas Ferenchez hasonlóan elindul az évad elején, ez átláthatóbb rendszert eredményez. Elindítottunk egy Ünnepi bérlet sorozatot is, ez három koncertből fog állni: egy Halottak Napi, egy Karácsonyi és egy Húsvéti koncertből. Eddig is voltak ünnepi hangversenyek, de most jelentős változás, hogy csokorba szedtük őket, persze, egyenként is hozzá lehet jutni a jegyekhez. Néhány változást eszközöltünk, az Újévi hangversenyt kivettük a Farkas-bérletből, és egye-

di hangversenyként fogjuk értékesíteni, cserébe úgy szeretnénk megtartani a közönséget ezen a koncerten, hogy a Farkas-bérletesek 30 százalék kedvezménnyel vásárolhatják meg ezt a jegyet. Idén is folytatjuk a jól megszokott ifjúsági bérletünket, a PartiTúrát, tavasszal indítunk egy Beethoven-sorozatot, ami több éven át ível majd, most két hangversenyt hallhat a közönség. Azonban ami az igazi újdonság, és véleményem szerint egyfajta innováció is, az maga a bérletezés konstrukciója. Nagyon sokat gondolkodtunk azon, hogyan tudnánk igazodni ahhoz az új helyzethez, ami a zenekarok életében, illetve az egész előadóművészeti szektorban előállt. Meghirdettük hagyományosan is a bérleteket, tehát a teljes évadra is meg lehet előre vásárolni, ugyanakkor bevezettük a „regisztrált bérletes” fogalmát. Ez annyi változást jelent a hagyományos bérletes státuszhoz képest, hogy a regisztrált bérletes ugyanúgy jogosult lesz a bérlet minden hangversenyére és a kedvezményes árra, de mindig csak a soron következő koncertre kell megváltania a jegyét. Ezt egyfelől nevezhetjük egyfajta részletfizetési konstrukciónak, másfelől az a nagy előnye, hogy ténylegesen csak azt a hangversenyt kell kifizetni, ami meg is valósul, így a kialakult bizonytalanságérzést szeretnénk ezzel eloszlatni. A különbség annyi, míg a hagyományos bérlettel rendelkező néző egész évadra fix helyet is vált, a regisztrált bérletes ugyanúgy jogosult a kedvezményre, de számára az állandó, fix helyet nem tudjuk biztosítani. Természetesen megmarad emellett a normál napi jegyek váltása, illetve a diák- és nyugdíjas kedvezmény is. Ezt a konstrukciót még tovább vittük: felosztottuk az évadot egy őszi és egy tavaszi miniévadra, és bár egy egész évadként hirdettük meg, arra is lehetőséget kapott a közönségünk, hogy akár csak az őszi, vagy csak a tavaszi miniévadot váltsa meg. A két kisbérlet összesen pont ugyanannyiba fog kerülni, mint a nagybérlet, de külön is meg lehet vásárolni, és a minibérleten belül is ugyanúgy megmarad a regisztrált bérletes lehetősége. Ez is beláthatóvá teszi a bérletes rendszert és csökkenti a bizonytalanságot. Ezt a rendszert most kipróbáljuk, leszűrjük a tapasztalatokat, és az évad végén megkérdezzük a közönséget is egy közvéleménykutatással, hogy lássuk, melyik irányba menjünk tovább.

■ Milyen koncertekkel indul az évad?

– A Farkas-bérletünket elindítjuk szeptember 13-án, Gyöngyszemek Prágából címmel egy Smetana-Dvořák esttel, szeptember 23-án indítjuk a Somorjai-bérletet Székesfehérváron a Szent István teremben, a Zene Világnapját Mozarttal köszöntjük. Rengeteg koncertünk lesz az őszi időszakban. Kiemelném a november 4-i Halottak Napi hangversenyünket, Fauré Requiemjét a Szent Sebestyén templomban, január 17-én pedig Rohmann Ditta csellóművész és Hamar Zsolt karmester lesz a vendégünk, a műsorban a finn zeneszerző, Rautavaara A horizont felé című 2. csellóversenye is szerepel.

Budafoki Dohnányi Zenekar,
Hollerung Gábor, zeneigazgató

© MONOKI ÁTILKA

■ *Hogyan készülnek az évadnyitásra?*

– Tulajdonképpen elindult a szezon, hiszen volt két Don Giovanni előadásunk a Müpában. A produkciót még tavalyra terveztük, de a pandémia miatt Budapesten nem tudtuk bemutatni, csak a Zempléni Fesztiválon. Most végre Budapesten is előadhattuk és igazán kiemelkedő és hatalmas élményt nyújtott minden pillanatában, a rendezéstől az énekesekig. Nem én vezényeltem, hanem az első vendégkarmesterünk, Guido Mancusi. Hivatalosan szeptemberben indítjuk a szezont, ahogy szoktuk, mind a három helyszínen, Budafokon, a Zeneakadémián, és a Müpában.

■ *Mi a tapasztalat a bérletes rendszer működésével a korábbi korlátozások után?*

– Mi mind tavaly, mind idén meghirdettük a bérleteinket. Tavaly, a pandémiás lezárás alatt a bérleteink változatlanul fogytak, de idén, egy hosszú bizonytalanság utáni sokkal szabadabb helyzetben már óvatosabbá váltak a bérleteseink. Úgy tapasztaljuk, az emberek relatíve rövid döntéseket hoznak: kinézik maguknak a koncerteket, de a jegyet csak akkor veszik meg, amikor már biztosan látszik, hogy meg lesz tartva. Most persze nem igazán fogy semmi olyan gyorsan, még a rangos külföldi vendégművészek közreműködésével zajló koncerteknél is látszik a bizonytalanság. A Zempléni Fesztiválon is ezt tapasztaltuk. A fesztivál indulásának pillanatában nem sok jóval kecsegtetett az elővételben eladott jegyek száma, ehhez képest tulajdonképpen csak a Tokaj Fesztiváltkatlanban nem tudtuk azokat a számokat elérni,

amiket az előző években. Ez érthető is, egy két és fél ezres nézőtérén kevés esély volt arra, hogy teltház legyen, de így is ezer és kétezer közötti létszámok voltak. Ezek a jegyek szintén csak az utolsó 3 napban keltek el. De ez történt a Don Giovanni esetében is: a jegyek az utolsó három napon fogytak el. A hangversenyek látogatottságát sajnos negatív irányba befolyásolja a médiából áradó negatív hírfolyam és a fenyegetettség sugallata, ami nagyon elbizonytalanítja az érdeklődőket. Szükségünk van a kulturális élményekre, mert lelki feltöltődést ad, és támogatja a mentális egészségünket. Ha visszavonulunk a normális, megszokott életünktől, az az egész társadalomra nézve súlyos következményekkel fog járni. Bízom benne, hogy az átoltottság elég lesz ahhoz, hogy a járvány már ne okozzon akkora problémát, ugyanakkor semmiképpen nem lesz könnyű a következő időszak, az biztos.

■ *Melyek azok a koncertek, amelyeket kiemelne az évad programjából?*

– Számunkra minden hangverseny nagyon fontos, legyen szó ifjúsági koncertről, kisebb közönségnek játszott műsorról, vagy a Müpás bérletünkről. Ugyanakkor számos különleges, bérleten kívüli hangversennyel is várjuk közönségünket. Az évadot egy BDZ-nappal kezdjük, ami egy egész napos rendezvény, egyfajta best of, és az egész családnak szól. A nagy produkcióink, a filmzene koncert, az Aranybál vagy az Igazából karácsony váltják ki a legnagyobb visszhangot, hiszen ezek valóban rendkívüli kiállítású, látványos produkciók. Mindemellett jövőre is készülünk egy operával, februárban a Müpában Smetana Eladott menyasszony c. kevésbé ismert, de annál fergetegesebb operáját állítjuk színpadra. Ugyanakkor vannak fontos meghívásaink is, amiket teljesíteni szeretnénk itthon és külföldön egyaránt.

Óbudai Danubia Zenekar,
Hámori Máté karmester, művészeti vezető

■ *Mivel készül az évadnyitásra a zenekar?*

– Úgy gondolom, egy zenekar elsősorban közösség, a zene pedig az egyik legfőbb közösségteremtő erő. Mint zenekarvezető felelősséget érzek nemcsak szűkebb közösségünkért, hanem mindazokért, akiket a zenével el lehet érni, akiknek a zenével, a zenénkkal jól tehetünk, segíthetünk. Van társadalmi felelősségünk, aminek mi évek óta próbálunk is megfelelni. Zenekarunk idei évadának alapját társadalmi programjaink alkotják, minden művészeti tevékenységünket ezen projektek köré szervezzük. Szeptember 23-án debütál Közös hang projektünk, amelynek célja az ország legelmaradottabb régióiban élő, zenét tanuló gyerekek integrációjának elősegítése. A Máltai Szimfóniával közös program során zenekarunk tagjai több mint fél éven át rendszeresen látogatták az első koncerten résztvevő iskolákat Tarnasádkánban és Tarnabodon, ahol együtt zenéltek a jellemzően mélyszegénységben élő ifjú zenészekkel, előkészítve a szeptemberi zeneakadémiai fellépést, ahol a gyerekek és a zenekar tagjai egy klasszikus zenei motívumok és cigány dallamok együttes felhasználásával, kimondottan az alkalomra készült Ott Rezső-művet mutatnak majd be. A koncertet további alkalmak követik majd, és terveink szerint idővel a részt vevő települések listáját is kibővítjük, hogy a közös zenélés élményében minél több zenetanuló gyermek részesülhessen. Az előadásokra a gyerekek családját is meghívjuk, hiszen a sikeres integráció kulcsa nem csupán a szorgalmas gyerekek motivációja, de a család meggyőzése is, hogy van eredménye a zenébe fektetett sok erőfeszítésnek, és érdemes a gyereket a – nem csupán zenei – tanulás útján tartani hosszú távon is.

■ *Melyek azok a koncertek, sorozatok, amelyeket valamilyen oknál fogva kiemelnének az évadból?*

– A közös zenéléseket bérletes nagykoncertjeink követik, ahol – az eddigi évek gyakorlatához híven – rendkívül igényes, sok kortárs és ritkán hallható remekművet felsorakoztató repertoárunkat újabb különlegességekkel gazdagítjuk. Zeneakadémiai bérletes hangversenyeinken Rossini, Schubert, Bach, Smetana és Prokofjev ismert művei mellett Magyarországon először mi mutatjuk be Adès 2. zongoraversenyét és Missy Mazzoli fiatal amerikai zeneszerző Sinfóniáját, illetve műsorra tűzzük Zombola Péter Passióját és Dobrinka Tabakova Suite in old style című szerzeményét is. A Budapest Music Centerben a felnőtteknek szóló bérletes előadásainkon ezúttal Mozart életműve kerül terítékre, a gyerekeknek szóló, három előadásos bérletünk műsorában pedig két ősbemutatót is tervezünk. Dino Buzzati gyönyörű és vicces meséje nyomán zenekarunk megrendelésére komponált Antonio Casagrande, a Danubia bőgőse, amelyet Medveháború címmel mutatunk be október elején, decemberben pedig Ott Rezső Ál-kukás Mikulás című új darabjával várjuk a közönséget. Folytatjuk másik nagy projektünket, a nemzetközi visszahan-

got kiváltó Beethoven-projektet is. A koncertek során siket és hallássérült embereket látunk vendégül, akik különböző rezgéstovábbító eszközök és speciális hallókészülékek segítségével „hallgathatják” híres sorstársuk, Beethoven dallamait, illetve a zenekar tagjai mellé ülve, a nagyobb hangszereket megérintve érzékelhetik a hangzást és a dinamikát, és megtapasztalhatják a közös zenélés erejét. Ebben az évadban Mozart művei szerepelnek a projekt műsorán: három pénteki délelőttön – október 1-jén, november 5-én és december 3-án – várjuk a hallássérült és siket gyerekeket, felnőtteket és időseket a BMC koncerttermébe. A kommunikációt jel-tolmács segíti majd, és várhatóan még idén nemzetközi vizekre evez a program, külföldi partnerekkel folytatjuk a társadalmilag kiemelten fontos, az ép hallásúak hallásvédelmére is figyelmet irányító projektet. Évadunk harmadik fontos eleme részben a pandémia hatására született. Új streaming felületünk, az Út a zenéhez.hu indulása után most újabb innovációként ezúttal az iskolai énekoktatásban szeretnénk élményközpontú, korszerű segédletet nyújtani a pedagógusoknak és gyerekeknek. Az ÉNekÚT.hu nevű oldal az Út a zenéhez tartalmait és a Danubia Zenekar online oktatási célú videóit alapul véve teljes tanéveket átfogó, tanórákra lebontott óravázlatokat kínál az énektanároknak, hogy a tantervhez kapcsolódó videók és rövid zenei részletek segítségével élményszerűbbé tegyék az énektanulást. Az oldalon a népszerű online énekórák sorozat mellett az adott tananyaghoz kapcsolódó zenék és zeneszerzők, vagy akár szolfézs feladatok is elérhetőek lesznek a programban részt vevő iskolák számára, továbbá kimondottan az ÉNekÚT céljaira készített nagyzenekari karaoke videók is, amelyek segítségével talán könnyebben bevonhatóak a gátlásosabb tanulók is a közös éneklésbe. A program tartalmi témák és szerzők szerint is csoportosíthatóak, a videókat pedig a diákok otthon is megtekinthetik majd. A programhoz bármilyen magyarországi iskola csatlakozhat, a tesztelést pedig már meg is kezdtük a résztvevő partneriskolák pedagógusi segítségével.

Kodály Filharmónia Debrecen,
Somogyi-Tóth Dániel igazgató,
művészeti vezető

■ *Melyek az új évad legfontosabb tervei?*

– Közönség jelenlétében megtartott évadra készülünk. Tavaly a bérletes szezon már eleve a stream koncertek lehetőségével együtt hirdettük meg, tehát több hangversenyt az élő közvetítés megtekintésének lehetőségével együtt értékesítettünk. Bízunk abban, hogy idén nem lesz szükség arra, hogy a programokat online térbe menekítsük, mert azt gondolom, abból elég dózist kaptott mindenki. Az évad gerincét a nagybérletekben

meghirdetett 20 hangverseny adja, melyből 16-ot a Kodály Filharmonikusok jegyezték, négy pedig vendég-együttesek előadása. 2021/2022-re csúszott a Brahms-sorozatunk négy hangversenye is, melyet Kollár Imre vezető karmester vezényel. Kovács László három hangversenyt dirigál az évadban, jómagam a bérletes produkciókból hármat. Káli Gábor első vendégkarmester egy oratóriumot vezényel idén. Bényi Tiborral három alkalmas kamarasorozatára készül a zenekar. Természetesen lesznek bérleten kívüli hangversenyek is, mint például a zene világnapi koncertünk és az Újévi koncert. A Csokonai Színház több produkciójának közreműködője a Kodály Filharmonikusok, valamint számos felkérést is teljesít az évadban.

■ Milyen koncertekkel készül a zenekar az őszi időszakra?

– A Tripla W hangversennyel indítjuk a bérletes szezont, mely Wagner, Wolf Péter és Weiner Leó darabokat mutat be. Ezt a Német requiem előadása követi. Brahmsot játszunk a következő koncerteken is, majd október 1. és 10. között zajlanak az Orosz Zenei Fesztivál debreceni programjai a mi szervezésünkben. Ennek kiemelt eseménye a zene világnapi koncert, melyet a Zeneakadémián október 4-én is előadunk a budapesti események nyitóhangversenyeként. A Csajkovszkij D-dúr hegedűversenyét és VI. szimfóniáját felvonultató koncert

szólistája Kállai Ernő hegedűművész lesz, karmestere Kollár Imre. Ezeket megelőzően a Kodály Filharmonikusok közreműködik az In memoriam Petrovics hangversenyen a Zeneakadémián, az ezúttal Szilvásváradon előadott Hungarikum Gálán, valamint a Fővárosi Nagycirkuszban megtartott Carmina Burana produkcióban.

■ Milyen rendszerben árusítja a zenekar a jegyeket, bérleteket? Kellett a Covid előtti struktúrához képest változtatni?

– Az idei szezonban öt bérlettípust kínálunk a közönségnek. Két 10-10 alkalmas nagybérletet, és két 4-4 alkalmas bérletet. Ez a struktúra évek óta ugyanaz és a pandémia következtében sem változtattunk rajta, mert bérletesek ezeket a típusokat keresik és szeretik. Újdonság az évadban a Filharmónia Magyarországgal közösen indított Filharmónia Összhang bérlet, mely vendég együttesek fellépésével színesíti a debreceni hangversenyszezont. A 4 alkalmas bérletet a Filharmónia Magyarországgal közösen értékesítjük. A Kodály Kórus jubileumi évadának koncertjei kerültek még be bérletbe idén, ez 5 a cappella koncertet jelent. Jegyeket az első bérletes hangversenyek előtti egy-másfél hétben kezdtünk árusítani. A jegyvásárlásokkal kapcsolatos tapasztalatunk, hogy a legtöbb eladás immár online történik.

■ Milyen biztonsági intézkedések várhatóak a szezon kezdésnél?

– A Kőlcsey Központ nézőterét maximum 500 főig töltjük meg, készülve az esetleges korlátozásokra. Kézfertőtlenítő készülékek, készítmények koncertjeink helyszínein rendelkezésre állnak. Mindig az aktuális járványügyi intézkedéseknek fogunk eleget tenni, de bízunk abban, hogy az oltások lehetősége mellett az élet már nem fog leállni.

Savaria Szimfonikus Zenekar, Kiss Barna igazgató

■ Hogyan indul a szezon, mik várhatóak az őszi időszakban?

– Bár sok a bizonytalanság, összeállítottunk egy bérletes struktúrát a következő időszakra, megmaradtunk a szokásos szimfonikus sorozatoknál. Az elmúlt években két hosszú sorozatot csináltunk, két tíz alkalmas bérlet volt, most ezt kénytelenek voltunk kicsit átgondolni, és három ötös sorozat fut ki főfolyamként. Őszre terveztünk egy sorozatot, szeptembertől januárig, tavaszra is egyet februártól májusig, és van egy Ünnepek sorozatunk, ami átível a teljes évadon. 15 szimfonikus nagy programról beszélünk, ezeket alaphelyzetben bérletes szinten szeretnénk értékesíteni, de már most látjuk, hogy nagy valószínűséggel csak a leglelkesebb támogatóink vásárolnak bérleteket. Sokan jelezték, hogy

lesz, akkor koncertismétlésben gondolkodunk. Nagyon szeretném, ha sikerülne végigvinni az évadot. Az online tapasztalatokat megszereztük, de nem szeretnénk használni az előttünk álló időszakban. Nyáron voltak rendezvényeink, ahol éreztük, hogy a közönség igenis igényli az élő jelenlétet, és ez azzal a reménnyel tölt el, hogy a szezon is látogatók előtt zajlik majd. Bár nem volt teljes az előző évad, pozitív fejleményekről is be tudok számolni, hiszen a hangszerfejlesztések nem álltak le. Lecseréltük az 50-60 éves cselesztánkat egy vadonatújra, illetve a két szintén koros orosz hárfa helyett a jövőben egy szintén frissen vásárolt „0 kilométeres” olasz mesterhangszert használunk majd.

inkább belépőjeggyel látogatják majd a koncerteket. A bérletes előadásokon kívül természetesen terveink között szerepelnek további szimfonikus koncertek bel- és külföldön egyaránt, közülük már most kiemelt érdeklődés övezi a Szilveszteri Gálát és a Hollywood Classics filmzenei hangversenyt. A gyerekek és pedagógusok körében egyaránt nagy népszerűséget élvező saját fejlesztésű, saját kiállítású Zenemanók sorozatunkat – mely tavaly teljesen elmaradt -, ismét meghirdettük. Nagyon reméljük, hogy az elmúlt időszak súlyos korlátozásai már nem térnek vissza, és meg tudjuk rendezni a programonként több mint 2500 óvodást és kisiskolást a Bartók Terembe invitáló műsorokat. A Filharmóniával is egyeztetünk már a várhatóan tavasszal sorra kerülő általános iskolai és középiskolai hangversenyek kapcsán.

■ Mi az, ami biztos az évad elején?

– Szeptember 10-én Vajda Gergely vezényletével megnyitjuk a szezont. Elgar Csellóversenyét Varga Tamás játssza majd, és emellett Richard Strauss Itáliából című szimfonikus költeménye hangzik el. Szeptember 17-én a Rotary Klub Gálaműsorának keretében adunk egy hangversenyt. Október 1. a Zene Világnapja, ekkorra tervezzük az Ünnepek sorozatunk nyitását. Október 8-án olasz vendégkarmester jön hozzánk, október 22-én Nemzeti Ünnepünk tiszteletére tervezett hangversenyünkön Kovács János vezényel, ő lesz egyébként október 1-i koncertünk karmestere is. Én bízom benne, hogy idén nem kényszerülünk sem online koncertekre, sem teljes leállásra. Reménykedünk, hogy az oltásoknak köszönhetően a létszámkorlátozásnál súlyosabb intézkedések nem érnek majd bennünket. Ha a publikum esetében létszámkorlátozás

Minden bizonnyal folytatódik a személyi átalakulás is. Az 1974-es hivatásossá válást követően hozzávetőlegesen 35-40 éve állt össze zenekarunk művészi közösségének magja. Az utóbbi években elindult egy szükség-szerű fiatalítás, melynek során kiváló muzsikuskok épülnek be együttesünkbe. Nagy szeretettel várjuk próbajátékainkon a zenekari munkára hivatásként tekintő ifjú művészeket, hiszen ahogy Bartók 1909-ben megfogalmazta: „Vidékre is kell a jó muzsikuss”.

Zuglói Filharmónia, Záborszky Kálmán művészeti vezető

■ Milyen koncertekkel készülnek az őszi időszakra? Melyek az évad legfontosabb tervei?

– A Filharmónia Magyarország szervezésében szeptember folyamán két hangverseny is részt veszünk: a pécsi Zeneszüret Fesztiválon filmzenei programot mutatunk be Horváth Gábor vezényletével, Feke Pál közreműködésével. Megtiszteltetés, hogy a Liszt Ferenc Nemzetközi Zongoraverseny nyitóhangversenyén a Szent István Filharmonikusok játszhat. Kovács János karmester Liszt: A bölcsőtől a sírig című művét, a Magyar fantáziát Balázs János közreműködésével, a Les Préludes-t és a Krisztus oratóriumából A háromkirályok indulóját vezényli. A zenekar 2021–2022-es évadának fontos eseménye lesz Bruckner VIII. szimfóniájának bemutatása október 10-én a Müpában. Kovács János, a koncert karmestere és Záborszky Kálmán művészeti vezető sok-sok éve műsorra szeretne volna tűzni a szimfóniát, reméljük, hogy a körülmények lehetővé teszik a hangverseny zavartalan megrendezését. Különlegesség továbbá, hogy a szimfónia előtt sze-

replő Wagner Siegfried-idillje eredeti kamarazenei hangszerelésben fog megszólalni. Mint látható, Kovács János karmester úrral több közös koncertünk is lesz, mely megtiszteltetés a zenekar számára, valamint nagymértékben hozzájárul az együttes szakmai fejlődéséhez. Próbai rendkívül színvonalasak, mindig a zene és az általa közvetített mondanivaló kerül fókuszba, szemléletmódja, alázata követendő példa a muzsikuskok számára. Ezenkívül vendégül látunk számos fantasztikus karmestert, művészt. Akad közöttük olyan, akikkel már többször dolgoztunk együtt, de lesz olyan meghívottunk, akivel első ízben muzsikálunk együtt. Őszi programjaink közül a következőket említenénk: Gyönyörű műsornak ígérkezik Lajkó István és Rajna Martin együttműködése, akiktől többek közt Rachmanyinov III. zongoraversenyét hallhatjuk november 6-án a Vigadóban. Mark Mast, a Bajor Filharmónia művészeti vezetője néhány év után ismét Budapestre látogat, és Verdi Requiemjét vezényli a Müpa színpadán, november 21-én. Amennyiben a vírushelyzet engedi, a Bajor Filharmónia zenészeivel is egészül együttesünk. A fentiekén kívül kiemelten fontosnak tartjuk Felfedezőúton elnevezésű ifjúsági előadás-sorozatunk folytatását, mellyel ezúttal a zuglói diákokon kívül a XVI. kerület tanulóit is szeretnénk elérni.

■ *Milyen rendszerben árusítják a jegyeket, bérleteket? Kellett-e változtatni a korábbi, Covid előtti struktúrán?*

– A hangversenysorozataink továbbra is változatlan formában zajlanak a Müpában, Zeneakadémián és a Vigadóban, azonban idén csak előadásonként értékesítjük a jegyeket, bérleteket nem tervezünk árulni. Az előző évad tavaszi időszakában több koncertet élő közvetítés formájában valósítottunk meg, melyet a közönség számára szabadon elérhetővé tettünk. A zenekar támogatását opciósan lehetett választani honlapunkon. Nekünk elsősorban az volt a fontos, hogy hangversenyeinkhez minden érdeklődő hozzájuthasson a nehéz időszakban. A jövőben sem kerülhetjük el az online térben való gondolkodást. A szívügyünknek számító ifjúsági előadások megvalósításával kapcsolatban is több forgatókönyvvel készülünk, hiszen elsődleges, hogy biztosítsuk a folyamatosságot a tanulóknak – a rendszeres magas színvonalú művészeti élményt.

Miskolci Szimfonikus Zenekar, Handa Eszter, kommunikációs menedzser

■ *Mivel készül a zenekar az évadkezdésre?*

– A Miskolci Szimfonikus Zenekar már augusztus, sőt július végétől aktív. Ilyen tekintetben mondhatjuk, hogy szinte egybefolyt a két évadunk. A júliust egy 7 napos olaszországi turnéval zártuk, majd augusztusban még 6 – többségében szabadtéri – koncertet tartottunk. A hagyományos évadnyitót „betekintő” hangversenyünket, az Aperitifet szeptember 9-én tartottuk. Ezek alapján elmondható, hogy elég aktívan indult az évadunk. A bérletes szezon nyitóhangversenyét szeptember 27-én rendezzük a miskolci Művészetek Házában, amelynek műsora 100 százalékgig magyar, s a nagy zeneszerzők művei közt, mint Liszt, Bartók és Kodály, egy fiatal tehetség Siklósi Kristóf: Tiszteletem Liszt Úr! című műve is műsorra kerül majd. A koncerten vendégművészeink lesznek: Szalai Ágnes, Megyesi-Schwartz Lúcia, Megyesi Zoltán, Kovács István és a Nyíregyházi Cantemus Vegyeskar. Az est dirigense pedig Zenekarunk művészeti vezetője, Antal Mátyás. Ez utóbbi koncertet Nyíregyházára is elvisszük majd a Filharmónia Magyarország szervezésében.

■ *Melyek az évad legfontosabb tervei, koncertjei, sorozatai?*

– Nehéz egy-két alkalmat kiemelni az évadunkból, azok után, hogy sokáig nem játszhatott az együttes, így minden koncert egyformán fontos és örömteli számunkra. Ami talán kiemelkedő az első félévünkben, s nem mindennapi; az a Kárpát-medencei Komolyzenei Fesztivál zárókoncertjén való részvételünk október 4-én Miskolcon, valamint a november 15-i Szokolay-Szóllósy kortárs est a Pesti Vigadóban, az MZT szervezésében. Ezek mellett nagy öröm számunkra, hogy elindíthatjuk Yamaha bérletünket, amely a 2019-ben

vásárolt új Yamaha CFX hagversenyzongoránkra épül, s három kiváló koncertet foglal magában.

I Milyen struktúrában árusítja a zenekar a jegyeket, bérleteket? Kellett-e változtatni a korábbi rendszeren a járvány tapasztalatai alapján?

– A járványhelyzet erősen nyomot hagyott az évadterveinken, ahogy nyilván a legtöbb kulturális szereplő életében egyaránt. Mi azt az utat választottuk, hogy a korábbi 7 alkalmas Tűzvarázs és 4 alkalmas Hangforrás bérletünket összeolvastottuk, s kialakítottunk egy 8 alkalmas bérletet, amelyben pótlások és új programok egyaránt szerepelnek majd. Emellett pedig elindul a 3 alkalmas Yamaha sorozatunk is. Így tulajdonképpen ugyanúgy 11 bérletes hangversenyt tartunk, mint a korábbiakban, csak egészen más struktúrában. Ami fájó pont viszont, hogy a budapesti Olasz Kultúrintézetben tartandó FényÁrnyék nevet viselő bérletünket lemondani kényszerültünk a járványhelyzet és pénzügyi problémák miatt egyaránt. Bízunk benne, hogy rövidesen visszatérhetünk a fővárosi közönségünkhöz is egy saját bérlettel.

Pannon Filharmonikusok

Az élet sója elnevezéssel indítja új évadát a 210 éves jubileumát ünneplő Pannon Filharmonikusok, az együttes a jól ismert magyar népmeséből merítette a szezon címét. A zenekar tárt karokkal, védetten, korlátozások nélkül, öt bérletes – négy pécsi, egy budapesti – sorozaton és számos egyedi koncerten fogadja a zenére nyitott hallgatóságot, és a jövőre koncentrálni: új sorozatot indít a

komolyzenével kacérkodóknak Flört címmel, a világ versenygyőztes csodagyerek hegedűseinek fellépésével emlékezik Varga Gilbert vezető karmester édesapjáról, gyerekeket és fiatalokat inspiráló webes játékokat fejleszt és új irodalmi díj alapításában működik közre. A jubileum alkalmából különleges ajánlattal készül a zenekar: a pécsi bérletes hangversenyekre a 6-18 év közötti fiatalok ingyen léphetnek be. Ösbemutatókkal is készül az együttes: öt magyar mű – Gyöngyösi Levente, Balogh Máté, Leszkovszki Albin és Leonardo Marino alkotása – elsőként hangzik el a zenekar tolmácsolásában az évad során. Bogányi Tibor Bruckner-ciklusának a zárófejezetéhez érkezik az együttes, a Zene világnapján a szerző hatodik szimfóniáját hallhatja a közönség.

A só, mint szimbólum, az évad szerkesztésében számotalan módon megjelenik. Nemcsak arra utal, hogy enélkül ízetlen az étel, de összeköti alkotóelemeinek ízeit is. Ennek jegyében a zenekar számos koprodukcióban vesz részt, partnereivel közös opera, bábszínházi és balett produkciókat készít, ezek között szerepel a Donizetti operabemutató, a Hány János bábelfőadása és a Diótörő. A Kodály Központban Liszt Ferenc emlékére zongoraestet rendeznek a zeneszerző születésnapján. A Pannon Filharmonikusok fellép a Liszt Ünnep keretében az Esztergomi Bazilikában, a Magyar Kincsek Ünnepén a Zeneakadémián, a BFZ szervezésében megvalósuló Richard Strauss-maratonon, valamint Bécsben, Wrocławban és Győrben. Az idei évad szólistáinak névsora is magas színvonalat ígér: többek között Fejérvári Zoltán, Daniel Müller-Schott, Giovanni Guzzo, Szabóki Tünde, Baráti Kristóf és Maxim Rysanov, Bogányi Gergely, Balog József, Elina Vähälä, Bereczky Dávid, Devich Gergely, Rohmann Ditta, Vár-

dai István és Silvia Carredu lép fel a zenekarral az idei évad során. A vendégkarmesterek között újra köszöntheti a pécsi közönség a zenekar korábbi zeneigazgatóját, Hamar Zsoltot, a fiatal tehetség Rajna Martint és a nemzetközi zenei életben ünnepezt magyar dirigens, Káli Gábort, visszatérő vendégkarmesterként pedig Gérard Korstent. Az Eötvös Péter Kortárs Zenei Alapítvánnyal közös zenei produkcióban Joanna Natalia Ślusarczyk, a tehetséges fiatal karmesterhölgy vezényli az együttest. Az évad során a Pannon Filharmonikusok Fesztiválkórusát halljuk, többek között a zenekart 1811-ben alapító Lickl György (Johann Georg) zeneszerző motettáját adják elő.

Bogányi Tibor és Varga Gilbert

Az együttes nem feledkezik meg a koronavírus-járványban elhunytakról és családtagjaikról sem, október végi oratorikus koncertjét a koronavírusban elhunytak emlékének ajánlja, a december 9-i jubileumi ünnepi koncertjének bevételével pedig a koronavírus áldozatainak árváit támogatja, hiszen a 210 évvel ezelőtti alapítókoncserthez, amely szintén jótékonyági koncert volt egykor, a muzsikás özvegyek és árvák javára.

**Concerto Budapest,
Keller András zeneigazgató**

■ Hogyan készül a Concerto az új évadra?

– Olyan sűrű évadot, mint most, talán még nem is hirdetett a Concerto, e tekintetben szembe megyünk a Covid-tendenciákkal. Rengeteg a koncertünk, sok közte a vidéki hangverseny is. A bérletek kapcsán úgy látom, most mindenki egyformán szenved. A pandémia előtt kialakult egy nagyon lelkes közönségünk, és minden koncertünk teltházas volt. Most mindenkit azzal riogatnak, hogy ez nem tér vissza. Ebbe lehetséges, hogy belejátszik az is: az emberek megszokták, hogy ingyen is megkaphatják a zenét. Úgy gondolom, hogy a mostani időszak alkalmas arra, hogy átalakuljon a kultúrához való általános viszony. A művészet egyben a lélek gyógyszere is, amelyre az embereknek elemi szüksége van.

Nem helyettesíti persze a betevő kenyeret, de azt, hogy az emberek lelkének szüksége van kultúrára, nem kell bizonyítani, abból is látszik, milyen sokan nézték az online előadásokat. Mostanra Magyarországon kialakult egy komoly fizetőképes réteg, amely segíthetné azokat az embereket, akiknek kevesebb anyagi lehetősége van koncertekre járni. Azt szeretném, és talán itt az ideje, hogy Magyarországon is elinduljon a privát mecenatúra. Nem tudom, mennyire működne, de én mindig idealista vagyok. Amikor baj van, különösen fontos a felelősségvállalás, sokkal jobban egymásra vannak utalva az emberek. Fontos lenne az a szemléletváltás, hogy ne csak az államtól várjuk el a kultúra életben tartását. Nyugaton már természetes a mecenatúra, főleg az intézmények támogatása, én ezzel szemben kifejezetten a közönség koncertre jutásának segítségét tartom fontos feladatnak. Magyarországon az állam fenntartja az intézményeket, de hogy működjenek is, ahhoz közönség kell, és ahhoz, hogy a közönség el is jöjjön, támogatásra van szükség. Sokat változtatott a létbizonytalanság az embereken. Még két hónapra előre sem látunk, hogy is várhatnánk el, hogy a családok hosszú távra beruházzanak egy koncertbérletre. Ez anyagilag tetemes összeget jelent, miközben sokaknak egyre inkább meg kell fontolni, hogy mire költenek. A bérleti rendszer biztosan átalakul. Én arra biztatom a közönséget, hogy tartson ki, és jöjjön el a koncertekre.

■ Milyen biztonsági intézkedésekben gondolkoznak a hatályos, hatóságilag elrendelt korlátozások mellett?

– Ha rajtam múlna, én kötelezővé tenném a zenei szektorban is az oltást, pontosabban a munkavégzést ehhez kötném. Egymásra vagyunk utalva, egy légtérbe vagyunk zárva hosszú ideig, az egymás iránti felelősségünk is ezt követeli. Nagyon büszke vagyunk a Concerto zenészeire, mert a járvány alatt is végig koncerteztünk, különösebb megbetegedés nélkül. Ez annak köszönhető, hogy azokat a nagyon szigorú szabályokat, amiket hoztunk saját magunk számára, maradéktalanul betartottuk.

■ Milyen koncerteket emelne ki a szezonból?

– A Concerto minden évben több olyan fesztivál jellegű eseményt rendez, amely megkülönböztetett figyelmet érdemelhet. Ezek közül egyik a Mozart-nap, amit a Zeneakadémián tartunk minden tavasszal. A másik a kortárs zenei fesztiválunk, a Hallgatás Napja, amellyel tavaly végzett a pandémia, még a póteseményt is le kellett mondanunk, de most novemberben kétnaposra tervezzük. Október 23-án a nemzeti ünnephez kapcsolódva rendezzük meg a Magyar Kincsek Ünnepe a Zeneakadémián, egy hat koncertből álló fesztivállal készülünk. Két vendégzenekart is hívtunk, az Óbudai Danubiát és a Pannon Filharmonikusokat. Jelentős még a kétnapos Hallgassunk Brahmsot hangversenysorozatunk, amely november végén lesz a Zeneakadémián.

Kiss Eszter Veronika

Folytatódik a Duna Szimfonikusok története

„Átgondolásra érdemes az, hogy mindig működni fog-e a csak a saját érdekekre koncentráló lobbizás?”

Bár tavaly, az év végi hírek a hatvanéves születésnapjára készülő társulat megszűnését vetítették előre, próbál, koncertezik, egyszóval továbbra is muzsikál az együttes, amely június közepétől új tulajdonosra talált a Magyar Zeneművészek és Táncművészek Szakszervezete Magyar Élőzene Művészeti Nonprofit gazdasági társaságában. Dr. Gyimesi Lászlóval, az MZTSZ alelnökével az idevezető útról, az utóbbi hónapok eseményeiről, tárgyalásairól, valamint a következő időszakra vonatkozó tervekről is beszélgettünk. Arról, hogy miért tartotta fontosnak, hogy a jelentős múlttal rendelkező Duna Szimfonikus Zenekarnak, amelynek számos muzsikusa tanárként is tevékenykedik, lehetőséget kínáljon a folytatásra.

I Még tavaly született meg az az alapítói határozat, mely szerint 2021. május 31-ével, jogutód nélkül megszűnik a zenekar. Hogyan sikerült ezt a folyamatot megállítaniuk?

– Mindennek az okait, az indokait és az előzményeket sem ismerem. A kiindulópontot láttam, mely szerint az állam, amelyet az Emberi Erőforrások Minisztériuma képviselt, tulajdonosként nem kívánta tovább fenntartani a Duna Művészegyüttes belső egységét, a Duna Szimfonikus Zenekart. Ez – túl azon, hogy az indokok nem ismertek – azért is meglepő volt, hiszen az egyik legkisebb létszámú és a legrosszabbul fizetett zenekarról volt szó, s a költségvetésük sem volt igazán számottevő, ha összevetjük bármely szimfonikus zenekarával, vagy a szimfonikus zenekari életre fordított jelentősen megemelkedett támogatásokkal. Ha komolyan vehető érv az, hogy túl sok a szimfonikus zenekar Budapesten, akkor viszont nem hiszem, hogy a helyzetet éppen a legkisebb létszámú együttes felszámolása oldotta volna meg... Annyiból még különleges a Duna Szimfonikus Zenekar története, hogy születése a Belügyminisztériumhoz kötődik, maga a Zrínyi utcai palota is a BM-hez tartozott, s még egészen a 2010-es évek közepéig a Belügyminisztérium volt a fenntartója, tulajdonosa az együttesnek. Úgy emlékszem, hogy néhány esztendővel ezelőtt került át az EMMI-hez. A fent említett alapítói határozat (ez az EMMI miniszterének határozata) döntése után a minisztérium kulturális államtitkársága és a zenekar, ha jól tudom, többféle módon igyekezett megtalálni a megmaradás útját, de az események azt mutatták, hogy sikertelenül. Márciusban azonban már egyértelművé vált, hogy a muzsikások munkahelye megszűnik, hiszen megkapták az erről szóló, hivatalos előzetes értesítést a munkáltatójuktól.

I Ekkor kapcsolódott be az ön vezetésével a szakszervezet.

– A zenekar tagjai közül többen megkerestek, arra

kértek, hogy próbáljunk meg segíteni. Épp a történetükből fakadóan azonban a muzsikások nem az MZTSZ, hanem a BM szakszervezetéhez tartoztak, a mi szervezetünkben csak társult tagok voltak, így nem voltunk jogosultak a képviselőtükre. Ezért aztán tavasszal a zenekar tagjainak döntő többsége belépett teljes jogú tagként a Magyar Zeneművészek és Táncművészek Szakszervezetébe, ezzel pedig megkaptuk a legitimációs hátteret a képviselőtükre. Azonnal írtam Prof. dr. Kásler Miklós miniszternek, s azt kértem tőle, állítsuk meg a megszüntetési folyamatot, tárgyaljunk és keressünk

megoldást a zenekar számára. A levél nem is volt hatás-talan, széles körű megbeszélést hívott össze a kulturális államtitkárság Fekete Péter államtitkár vezetésével, hogy a 'hogyan tovább'-ról tárgyaljunk. Ezt megelőzően kaptam azt az információt, hogy egy ígéretes ajánlat van arra, hogy egy kulturális kft. vállalkozna a jogutód szerepre.

■ *Hogyan kerültek ők a képbe?*

– A zenekar korábban is rendszeresen együttműködött velük, és ez örömeinkre most is tovább folytatódik.

■ *Végül azonban mégsem így oldódott meg a Duna Szimfonikusok sorsa...*

– Már ezen a megbeszélésen megfogalmazódott bennem, második megoldásként, hogy tulajdonképpen a szakszervezet a saját kft.-jével is vállalhatja ezt a szerepet. Viszont az, hogy megjelent egy lehetséges, új tulajdonos jogutód, segített abban, hogy mindnyájan elkezdjünk másképp gondolkodni. Kedvező fordulatot jelentett, hiszen

Fekete Péter államtitkár is igyekezett mindenben támogatni azt, hogy megtaláljuk a megoldást arra, hogy a zenekar ne szűnjék meg.

A minisztérium álláspontja továbbra is az volt, hogy ne állami fenntartással, de más formában továbbra is létezzen, muzsikáljon a társulat, ne váljanak munkanélkülivé a zenészek. Arról se feledkezzünk el, hogy amikor ezeket a tárgyalásokat folytattuk, még javában tombolt a pandémia, nem lehetett tudni mit hoznak a következő hónapok, mikor léphetnek ismét pódiumra a művészek... A megbeszéléseken minden fontos szempont, az összes lényeges megoldási ajánlat elhangzott. A minisztérium a jelenlegi szinten jövő év végéig vállalta a zenekar működésének személyi kiadásait, ezen kívül más módon, egyéb eszközökkel is támogatja az együttest. Rengeteg segítséget kaptunk sokaktól, ki kell emelnem Fekete Péter államtitkárt és munkatársait, az EMMI gazdasági társaságaival foglalkozó munkatársait, továbbá a Duna Művészegyüttes Kft. igazgatónőjét, dr. Bába Szilviát. Míg folytak ezek az egyeztetések, néhány hét alatt az is kiderült, hogy a jogutódnak remélt kft. visszalépett a jogutódlástól. Ebben az is szerepet játszott, hogy a muzsikusra a BM-re vonatkozó szabályok, munkajogi kedvezmények miatt az általánosnál többhavi felmentési, végkielégítési szabályok vonatkoztak, s ezt a kft. nem tudta volna vállalni.

■ *Ekkor lépett életbe a második lehetőség...*

– Igen, amit az előzött meg, hogy a szakszervezet elnöksége megtárgyalta részleteiben az egész folyamatot,

és ennek eredményeként egyhangúlag támogatta a jogutódlási javaslatot. A zenekar társulati ülésén a zenész kollégák válaszüti elé lettek állítva: mindenkinek felkínáltuk az azonos feltételekkel való munkaviszony folytatást, viszont az objektív tény volt, hogy a MZTSZ és a kft. nem rendelkezik olyan forrással, amely az emelt mértékű végkielégítések, felmentési idők fedezetét biztosította volna. Ugyanakkor úgy gondoltuk, hogy a muzsikuskok nem azért ragaszkodnak a munkahelyükhöz, hogy végkielégítést kapjanak, hanem azért, mert ebben látják a jelenük és a jövőjük lehetőségeit. Végül az együttes néhány tagja döntött úgy, hogy nem folytatják a közös munkát, és inkább a nekik járó juttatásokat választják. A többiek, a zenekar döntő többsége úgy volt partner a folytatásban, hogy lemondott az említett előnyökről, és ennek megfelelően módosították a munkaszerződésüket. Így megszületett a szakszervezetnél a döntés arról, hogy tulajdonosaivá válunk a Duna Szimfonikusoknak, s a minisztériummal folytatott tárgyaláson szándéknyilatkozatot tettünk a jogutódlásról, és azok feltételeiről is. A megbeszélés során minden olyan kérdésben megállapodtunk, amelyekben a már említett, Fekete államtitkár vezette találkozón elviekben már megegyeztünk. Így a személyi kiadások mellett arról, hogy mi lesz a hangszerek és az egyéb eszközök sorsa, és számos egyéb fontos részletről.

Amit tettünk, az a többi zenekari művész és együttes érdekében is történt.

■ *Hány tagúvá vált így az együttes?*

Negyvenen kerültek hozzánk alkalmazásba. Ők már tőlünk kapták a fizetésüket 2021. június második felében, ugyanis a jogutódlásról szóló papírokat június közepén írta alá a szakszervezet kft.-je, a Magyar Élőzene Művészeti Nonprofit Kft. Egy együttes tulajdonosai lettünk, ehhez nekünk is át kellett némileg alakítanunk a szervezetünket, hiszen meg kellett teremteni a gazdálkodással, a munkáltatással kapcsolatos, jogi hátteret. Sok munkával, de eddig sikerült. Persze ahhoz, hogy mindez így működhessen, arra is szükség volt, hogy az EMMI minisztere az alapítói határozatát megváltoztassa. Ez megtörtént, s ezt nagy eredménynek érzem. A tárgyalások során végig azt a mottót követtem, hogy közös megoldást kell találnunk. Így is lett, s ennek köszönhetően nem szűnt meg a születésnapján egy hatvan esztendősen zenekar és nem váltak munkanélkülivé kollégáink!

■ *Milyen helyszínen folytatják a munkát? Változik a nevük?*

– Dehogy! Duna Szimfonikus Zenekarként működnek a továbbiakban is. Az elhelyezésük és működésük kapcsán az ügy másik legfontosabb támogójáról, a Kő-

bányai Önkormányzatról el kell mondani, hogy a főváros egyik legnagyobb, egyben számos kérdésben a legnehezebb problémákkal küzdő kerületeként szívügye a kultúra és a művészetoktatás. Talán nem véletlen az, hogy itt működik lassan negyedszázada az önkormányzat tulajdonában levő és ingyenesen használt épületben a szakszervezetünk által alapított és fenntartott könyv-zenei szakgimnázium, a Kőbányai Zenei Stúdió. Ezért megkerestem Kovács Róbert polgármestert és megkérdeztem, mit szólna, ha az új helyzetben a szimfonikus zenekarunk Kőbánya művészeti életét is gazdagítaná. Nagyon örült az ötletnek, hiszen a kerületben nagyon fontos kérdés a kulturális élet. Így megállapodtunk vele és Radványi Gábor alpolgármesterrel arról, hogy előkészítünk egy közszolgáltatási szerződést az önkormányzat és a Magyar Élőzene Nonprofit Kft. között. A zenekar elhelyezésében is fantasztikus segítséget kaptunk.

A Kőbányai Sörgyár óriási területén rendkívül méltányos bérleti díjjal rendelkezésünkre bocsátottak egy két szintes épületet, ami próbateremként és otthonként is funkcionál, csak fel kell újítanunk.

Már alá is írtuk az egyelőre öt évre szóló szerződést. A renoválás hamarosan kezdődik, így bízom benne, hogy mire ki kell költözni a Duna Palotából, addigra már munkára alkalmas lesz a kőbányai épület, amelyet egyébként tömegközlekedéssel is könnyen meg lehet közelíteni. A Kőbányai Önkormányzat testülete egyhangú szavazással járult hozzá a zenekar további élete feltételei biztosításához.

■ A jövőben milyen szakmai elvek alapján folytatja a munkát az együttes?

– A szakszervezetnek nincs igénye arra, hogy ebbe beleszóljunk. Ez a zenekarra és annak vezetőjére, Szklenár Ferencre van bízva. Csak a gazdálkodással kapcsolatos kérdésekbe kívánunk beleszólni tulajdonosként, ott a döntéseknél jóváhagyásra van szükség, de ez talán érthető ebben a szokatlan helyzetben. Nem kell az igazgatónak gazdálkodnia, neki a szakmai részt kell kialakítani. Életben tartania a korábbi kapcsolatokat, újakat létrehozni, s végiggondolni, hogy a jövőben milyen szakmai elveket kövessenek. Én a sokszínűséget, a mobilitást sokra tartom és úgy gondolom, hogy előnyös lehet. Abban sem vagyok biztos, hogy feltétlenül egy szakmai vezető adja meg az arculatot, persze lehet, hogy mégis ez a jó. Szóval adva van az igazgató, a művészeti bizottság és a zenekar a kiváló muzsikusokkal, majd kialakítják a megfelelő megoldást, megoldásokat.

■ Említette, hogy ez próbahely és otthon lesz Kőbányán. Hol fognak koncertezni, hiszen a Duna Palota bezár?

– Most is próbálnak és koncerteznek, hiszen nemcsak azon a helyszínen szerepeltek, sok egyéb kapcsolatuk van. Persze, szükség van arra, hogy újabbakat is találjanak. Hiszen a helyszíntől függ, hogy követni tudja-e őket a törzsközönségük, amely megszokta, hogy a Zrínyi utcáig kell elsétálni... Természetesen szeretnének a jövőben is bérletsorozatokat hirdetni. E téren nincsen tennivalóm, ezek a döntések, választások a zenekarra tartoznak. El is mondtam Szklenár Ferencnek, csak arról számoljon be rendszeresen, amiről esetlegesen dönteni szükséges.

A Szimfonikus Zenekarok Szövetségének nemrég volt a közgyűlése, s ez alkalommal elmondtam, azt tapasztaltam ezek alatt a hónapok alatt, hogy

a zenei élet szereplőitől a Duna Szimfonikusok nem kapták meg az ilyen helyzetben elvárható támogatást, szolidaritást.

Amit a szakszervezet tett azzal, hogy vállalta, hogy az együttes tovább él és működik, azt a többi együttes és muzsikos érdekében is tette, mert nem akartuk, hogy precedens szülessen, miszerint meg lehet szüntetni ma, Magyarországon egy szimfonikus zenekart. Persze, hogy az emberi természet – ahogy ezzel lehet találkozni a járvány kapcsán is – úgy működik, hogy ugyan vannak bajok, de velem nem történhet meg hasonló... A Duna Szimfonikusoknál ugyanolyan diplomával rendelkező muzsikusok játszanak, mint a többi együttesben, és én úgy gondolom, hogy az értéktételeket igen visszafogottan kellene kezelni. Érdemes lenne azon is elgondolkodni, hogy hová vezet, ha a finanszírozás szinte kizárja a normatív támogatást, és túlzott a szubjektív döntések súlya. Ugyancsak átgondolásra érdemes az, hogy mindig működni fog-e a csak a saját érdekekre koncentráló lobbizás?

■ Akkor hogyan tovább Duna Zenekar?

– A működésünk 2022 végéig biztosított a mostani szinten, de már idén szeretnénk elindítani a regisztrációs folyamatot, hogy minősítsék az együttest, s bekerüljön a kiemelt zenekari körbe. Bízunk abban, hogy ennek köszönhetően viszonylag stabil támogatást kapunk, s a társulat hosszú távon biztonsággal tud majd dolgozni. Sok fiatal muzsikust látok az együttesben, akik garanciái a jövőnek, őszintén remélem, megérjük nemcsak a következő születésnapot, hanem majd az újabb jubileumokat is.

Réfi Zsuzsanna

A cikk először a Parlando internetes folyóiratban jelent meg. Köszönjük a közlés jogát.

Új vezető karmester, új otthon

Számos újdonságot tartogat a MÁV Szimfonikusok most indult évada

A Magyar Nemzeti Múzeum kertjében rendezett, ingyenes júliusi hangversenyükön már elkezdték árulni a szezon bérleteit, s az azóta eltelt időszak is bebizonyította, a MÁV Szimfonikus Zenekar törzsközlőségének jelentős része továbbra is hűséges a zenekarhoz, bár sokan egy ideig még biztosan a jegyvásárlásra voksolnak. Az együttes hét bérletes, öt tematikus sorozata mellett egyedi koncerteket ugyancsak hirdet, s a Zeneakadémia, a Müpa, az Olasz Kultúrintézet és a Pesti Vigadó mellett Pécsre, a Kodály Központba is ellátogat. Emellett új vezető karmesterrel indították a szezont, s végre, nyolc év elteltével megtalálták leendő otthonukat, amelynek már augusztusban elkezdődött a felújítása.

A nyári, szezont hirdető sajtótájékoztatón nemcsak a bérletekről és a költözésről számolhattak be, hanem arról is, hogy új vezető karmester áll szeptembertől az együttes élén: Farkas Róbert.

Ahogy Lendvai György ügyvezető igazgató meglepte, tavaly a Múzeum utcai épületben utoljára tartott sajtótájékoztatót, most pedig a Stefánia úti, ideiglenes otthonukba várták utoljára a média képviselőit, találtak ugyanis egy új, székhelynek alkalmas helyszínt. Megkapták a Ferencvárosi pályaudvar mögött lévő, egykori művelődési házat, amely 900 nm-es térrel, színpaddal és 230 fős nézőtérral rendelkezik. Nagy udvar is tartozik hozzá, így kedvük – és anyagi lehetőségeik szerint – a jövőben akár bővíthetik is. Nyáron már készültek a tervek az épület 'testre szabására', augusztusban pedig elindult a felújítás. Az új székházban végre nagyobb próbateremhez jutnak és a távlati terveik között egy modern stúdió kialakítása is szerepel.

„Bízom benne, hogy a következő, 2022/23-as szezont hirdető sajtótájékoztatónkat már valóban az új otthonban tarthatjuk. Addig azonban, amíg elkészül az épület felújítása – egyelőre egy márciusi határidőt kaptunk a renoválás befejezésére –, maradunk mostani helyünkön, a Stefánia úton” – teszi hozzá az ügyvezető. Elmeséli, mennyire örül, hogy most már építkezésről számolhat be, hiszen nyolc esztendeje, 2013 óta keresik a MÁV Szimfonikusok új otthonát. Ezt az épületet, a Ferencvárosi Vasutas Művelődési Házat a MÁV ajánlotta fel a számukra. Az utóbbi években csak oktatási célokra használták a helyszínt, pedig annak idején, 30-40 esztendővel ezelőtt pezsgő közösségi élet folyt az épületben, még a MÁV Zenekar is többször koncertezett a Péceli úton, amikor működött a művelődési ház. Az épület jó adottságokkal bír, s bár kicsit messze van a központtól, busszal, villamossal, sőt még vonattal is hamar megközelíthető. Lendvai György elmeséli, abban is bíznak, hogy ezen a környéken nemsokára elindulnak a fejlesztések, építkezések, s így hamarosan még könnyebb lesz a ház megközelítése. Mivel hosszú távra ter-

Lendvai György

veznek, így remélik, előbb-utóbb a központi területekhez tartozik majd ez a helyszín is.

„A nagyterem ideális a próbáinkhoz, 240 nm-es, s mindenképpen szeretnénk kialakítani egy stúdiót is. Nem tudom még, hogy milyen forrásból és mikor tudjuk majd berendezni, de fontos, hogy a felújítás során már ezeknek a terveknek megfelelően alakítsuk ki a tereket. Hiszen, ha megszületik a stúdió, nemcsak a saját produkcióinkat vehetjük majd fel, hanem akár bérbe is adhatjuk.”

Arra a kérdésre, hogy koncertezésre is alkalmassá tesz-e a próbatermet, azt feleli, szeretnék az új helyszínen hangversenyeket is tartani, kérdés csak a hely megközelítése. Viszont azzal már terveznek, hogy olyan ifjúsági koncertekre is sor kerülhet az új otthonukban, amelyekre buszokkal szállítanák a gyerekeket.

Az épület a MÁV kezelésében áll, így a zenekari alapítvány térítésmentesen használhatja, a felújításra pedig az EMMI-től is kapott támogatást az együttes.

Zajlik a felújítás, közben pedig dolgoznak tovább az ideiglenes székhelynek számító Stefánia úti épületben, készülnek az idei évadra, amelyben különleges koncertekkel várják a közönséget. Bár számos hangversenyt voltak kénytelenek elhagyni a pandémia miatt, és néhány koncert átcsúszott erre az évadra, de a kínálat így is izgalmas. Épp most ért véget egy karmesterkurzus, amelyet napjaink legnagyszerűbbnek tartott karmester tanára, Jorma Panula vezetett, s a világ minden tájáról jöttek a résztvevők.

Sok korábbi vezető dirigensükkel találkozhat a publikum a következő szezonban, hiszen több hangversenyt vezetnek az együttest az állandó vendégkarmesterek: Takács-Nagy Gábor és Csaba Péter, valamint Kesselyák Gergely.

Tiszteletbeli vendégkarmesterük, Kobayashi Ken-ichiro szintén fellép az együttes élén, két alkalommal is. Visszatér Charles Dutoit, s fellép Leonard Slatkin. Mellettük fiatal dirigensek is lehetőséget kapnak, jön Káli Gábor, bemutatkozik a társulattal Hollókői Huba és Dénes-Worowski Marcell.

Szintén ifjú művészt választottak az együttes élére. *Farkas Róbert* néhány alkalommal sikerrel dolgozott a MÁV Szimfonikusokkal, többször beugrással adott kiváló koncerteket. A Berlinben élő karmester elmondta, örül, hogy a zenekar elfogadta, így széles repertoár részese lehet, s várja már a közös munkát a társulattal.

A MÁV Szimfonikusok az elmúlt évadban dolgozhattak már Maxim Vengerovval, aki Mendelssohn és Mozart műveit játszotta, s olyan jól érezte magát a társulattal, hogy nagy örömeire maga jelentkezett be: visszatérne az együtteshez, most Brahms hegédüverzenyével. De nemcsak ő hanem Pinchas Zukerman is maga ajánlotta Takács-Nagy Gábornak, hogy szívesen eljönne Budapestre eljátszani a Bartók brácsaversenyt.

Mellettük érkezik Stuller Gyula és fia, Stuller Barnabás, Kirill Truszov, Oliver Charlier, Sergei Babayan, Lencsés Lajos, Farkas Gábor és Fenyő László. Több, énekeseket felvonultató előadást is láthatnak az érdeklődők, olyan előadókkal, mint Miklósa Erika, Ninh Duc Hoang Long, Molnár Levente, Szántó Andrea vagy Szabóki Tünde.

A hagyományos bérletek, mint a Szőke Tibor Mesterbérlet (MŰPA), az Erdélyi Miklós bérlet (Zeneakadémia), a Lukács Miklós bérlet (Zeneakadémia), a Varga László bérlet (Olasz Kultúrintézet), a Festetics bérlet (Festetics Palota), a Kamarazenei bérlet (Olasz Kultúrintézet), valamint az Unokák és nagyszülők hangversenyei (Nemzeti Múzeum, Díszterem) ismét szerepelnek a kínálatban. Ezek mellett a várandós kismamák (Szeregethang), a kisgyermek, az óvodás és iskolás korú gyerekek (Búgócsiga, Zene-Tér-Kép Plusz), valamint a fiatal felnőttek számára (Koncert Plusz) olyan tematikus kon-

Lendvai György és Jorma Panula

certsorozatokkal, ismeretterjesztő, interaktív, játékos előadásokkal készül a zenekar, amelyek a jövő közönségépítését és a gyerekek zenei műveltségének gyarapodását segítik.

Az új évadban Magyarországon egyedülállóként indítja útjára a MÁV Szimfonikus Zenekar és a ZeneMűvek az Akvárium Klubban a Zene Showja című sorozatot. A programban az interjú és a hangverseny műfaját kombinálják, és egy-egy hírességgel járják körbe az őket érdeklő témákat.

A MÁV Szimfonikus Zenekar törzsközönségét évtizedek óta a bérlettel rendelkezők alkotják, akik 75-80 százaléka ismét szívesen tér vissza, viszont sokan jelezték, hogy az első őszi koncertekre még csak jegyet váltanak, hiszen aggódnak a járványveszély, a negyedik hullám miatt. Lendvai György hozzáteszi, már látják, hogy bérletesekkel nem lesznek teltházak koncertjeik, azonban abban bíznak, hogy a jegyvásárlók teljesen megtöltik a széksorokat.

Bár a helyzet biztatónak látszik, kiváló a kapcsolatuk a MÁV-val, nyolc esztendő után végre megoldódik a székhely problémájuk, s új vezető karmesterrel gazdagodott a társulat, Lendvai György mégsem teljesen elégedett. Elkeserítőnek tartja, hogy az utóbbi években ismét átláthatatlanná vált a zenekari támogatások rendszere, és nem mindig érthető, hogy egy-egy együttes pontosan milyen munkáért kap adott esetben kétszer akkora összeget, mint az ugyanolyan feladatot ellátó, másik társulat. Az a keret, amelyet annak idején az együttesek támogatására hoztak létre, s amelynek elosztását pontos számadatok, szorzók, az előző szezonban elvégzett munka, valamint az előadó-művészeti törvény szabályoz, mára töredékévé vált a másik keretnek, ahonnan hiányoznak ezek az egyetemes, sok vita árán egyeztetett felosztási szempontok. Így megint évről évre megmarad a bizonytalanság, mert hiába a temérdek munka, nem lehet tudni, hogy milyen összegekre számíthat egy-egy zenekar...

A MÁV Szimfonikusok ügyvezető igazgatója úgy véli, jó volna, ha a zenekari szövetség szeptemberi közgyűlésén erről is sikerülne egyeztetni ...

R. Zs.

„Mindig a következő koncert a legfontosabb”

Devich Márton költözésről, közvetítésekről, a Rádió Együtteseinek jelenéről és jövőjéről

Három fontos célt tűzött maga elé, amikor egy esztendővel ezelőtt a Magyar Rádió Művészeti Együtteseinek az ügyvezető igazgatója lett, s máris jelentős eredményekről számolhat be Devich Márton. Megtálták az új otthonukat, a közmédiában számos koncertközvetítéssel jelentkeznek, túl vannak egy komoly bérfejlesztésen. A Jókai utcai épületről, a kórusnál indított ösztöndíj-programról, a most kezdődött szezonzáró koncertjeiről, valamint az eltelt időszak más eredményeiről is beszélgettünk az MRME ügyvezetőjével és a Bartók Rádió csatornaigazgatójával, aki nemcsak a próbák és a hangversenyek rendszeres látogatója, hanem az összes próbajátékot, próbaéneklést is végighallgatja.

■ *Miért tartja szükségesnek, hogy végigülje a meghallgatásokat? Ez nem feltétlenül feladata egy igazgatónak, hiszen nincs is döntési lehetősége.*

– Úgy érzem, tudnom kell arról, hogy milyen a színvonal, kik jönnek hozzánk, milyen a „felhozatal”. És abból is sok tapasztalatot szűrhetek le, ahogy a társulat kezeli ezt az egészet, hogyan, milyen szempontok szerint dönt, hogyan zajlik, ha vita van arról, hogy ki volt a legjobb, kit vegyünk fel. Szóval, kötelességemnek érzem, hogy jelen legyek.

■ *Eltelt az első ügyvezetői igazgatói éve. Hogyan értékeli?*

– Az értékelés nem az én tisztem, de több okom is lehet örülni. Mindenekelőtt rengeteget tanultam. Volt egy képem az együttesekről, de belülről teljesen más ez a világ. Megsokszorozta az energiámat az a művészi alázat és az a műhelymunka, amivel itt találkoztam. A legtöbb muzsikos, énekes, a menedzsment hozzáállása. Különösen a pandémia közepette. Megmutatkozott, hogy milyen nagy szíve van az MRME népes „családjának”. Öröm volt megismerni közelebből a művészeket. Kaptam sok bátorítást, és persze kritikát is, amire igyekszem odafigyelni. Élmény volt megtapasztalni közelről, koncertről koncertre, ahogy egy fantasztikus produkció minden apró elemével, folyamatában megszületik. Olykor nagyon nehéz döntéseket kellett meghozni, és nem mondom, hogy könnyű egy ekkora társulatot irányítani. Kreatívnak, néha nagyon határozottnak, következetesnek kell lenni, máskor meg végtelenül együttérzőnek, megértőnek. Én ezt csak hittel és imádsággal tudom csinálni. Úgy, hogy kiváló kollégák segítenek.

■ *Mik voltak a legfőbb célkitűzések?*

– Amikor tavaly megkaptam ezt a megbízatást, nagyon sok volt a bizonytalanság körülöttünk. Sok egyéb elképzelés mellett három fontos célt tűztem ki magunknak: az új otthon megtalálását, a művészek megbecsülésének növelését, és a közmédia csatornáival,

© VÖRÖS ATTILA/MRME

főként az M5-el való szorosabb együttműködés kialakítását. Úgy érzem, e három legfontosabb kérdésben sikerült előre lépni. Remélem, hogy ezt a társulat nagy része is így érzi.

■ *A fizetések terén régi adósságok orvoslására volt szükség.*

– Valóban, meg kellett állítanunk az elvándorlást. Nagyon hálás vagyok a fenntartónknak, az MTVA-nak, hogy elfogadta a koncepciónk, a bérstruktúra teljes átalakítását, és támogatta a bérfejlesztést. Jelentősen emelkedtek az összegek, a zenekarnál a spielgeld, az előadások teljesítése után járó összeg is beépült a fizetésekbe. Elismerjük a szakmai tapasztalatot, a művészek hozzánk való hűségét. Bevezettük a hangszerhasználati díjat. De nemcsak e téren, hanem számos más ügyben is sikerült fejlesztenünk: például megújult a honlapunk, elindult az angol nyelvű változat fejlesztése, és belefog-

© Vörös ATTILA / MRME

A Nemzetközi Eucharisztikus Kongresszus alkalmából a Szent István Bazilikában szeptember 10-én rendezett Anno Sacri koncertsorozat első hangversenyén a Magyar Rádió Szimfonikus Zenekara, Énekkara (karigazgató: Pad Zoltán) és a Nemzeti Énekkar (karigazgató: Somos Csaba)

tunk egy hároméves hangszervásárlási programba. Idén vásárolhattunk már egy F-tubát, egy klarinétot, egy piccolót, két kürtöt, egy mesterhegedűt és egy mesterbőgőt. És folytatjuk!

■ *A komolyzene-rajongók körében feltűnő volt az elmúlt évben, hogy rendszeresen megjelent az M5 képernyőjén a Zenekar és az Énekkar. Gyönyörű közvetítés volt például tavasszal az Énekkar jubileumi koncertjéről Liszt Koronázási miséjével a Pesti Vigadóból.*

– Áttörés történt ezen a téren, köszönhetően az M5 vezetőinek is. Remek köztünk az együttműködés. Ebben az évben több mint 15 alkalommal volt tévés koncertközvetítés – archív és friss felvételek –, és ez nagyon sokat jelent nekünk. A Bartók Rádió vezetőjeként pedig mindent megteszek azért, hogy a komolyzenei csatorna „ezerrel” ott legyen az MRME háta mögött, és segítse. A Bartók Rádió az MRME minden hangversenyét előben sugározza, ha valamelyiket csak felvételtől, annak csak különleges időbeli ütközés lehet az oka. Portrékat készítünk művészeinkről. Az Újévi nyitányt az ADR, a WDR, a RAI, a BBC és a kínai közszolgálati rádió is átvette. Mióta a Bartók Rádió igazgatója vagyok, saját tematikus napot is kaptak a Magyar Rádió Művészeti Együttesei a csatornán. Ez idén a zene világnapján, október 1-jén lesz, amikor mindhárom MRME-társulat bemutatkozhat a rádióban, riportok kíséretében, s a kínálatban természetesen élő hangverseny-közvetítés is szerepel. Így, együtt, M5, Bartók és MRME, erősek va-

gyunk, és felbecsülhetetlen értéket képviselünk a magyar komolyzenei életben.

■ *Szó volt arról is, hogy ösztöndíjprogramot indítanak.*

– Így van, az Énekkarban. Szeretnénk azokat a legkiválóbb énekes növendékeket – együttműködve az iskoláikkal, elsősorban a Zeneakadémiával –, akiket erre érdemesnek találunk, bevonni a szólampróbáinkba, a produkcióinkba. Megismerhetik a nálunk folyó munka minden apró részletét, részeseivé válhatnak a csapatnak, egyszóval gyökeret ereszthetnek nálunk. Van is már érdeklődés, s a zenekari próbajátékokon is azt tapasztaljuk, hogy egyre többen gondolják: érdemes a Magyar Rádió Művészeti Együtteseihez csatlakozni. Döntően jó, reménytelen most a hangulat nálunk, ami kifelé is érződik, és bízom benne, hogy vonzóvá tesz minket.

■ *Ebben biztosan szerepet játszik az is, hogy végre vége az együttesek körüli bizonytalan helyzetnek, megszületett a jövőkép, stabilizálódtak anyagilag, s megoldódott az elhelyezésiük is. Tavalý még azt mondta, az idei nyár esetleg alkalmas lesz a költözésre...*

– Időbe telt, amíg kitisztult a kép, hogy Istennek mi a terve, hová visz tovább minket. A nyarat továbbra is jónak tartom, csak a jövő évit. 2022-ben kerülhet sor arra az új honfoglalásra, amelyről az előző interjúban beszéltünk. A lényeg valóban az, hogy eldőlt a sorsunk, biztos a jövőnk: az Operaház Jókai utcában lévő zenei bázisából alakíthatjuk ki a zenekar és az énekkar új otthonát,

a dalszínház átadja nekünk ezt az ingatlant. Nyár elején megszületett az erről szóló kormányrendelet, meg is jelent a Magyar Közlönyben. (A költözés persze csak a Zenekart és az Énekkart érinti, a Gyerekkórusnak továbbra is a Kodály Iskola ad otthont a Marczibányi téren.) A Jókai utca 4. szám alatt, az Ó utca sarkán álló, szecessziós épületben lévő zenei bázis az MTVA tulajdonába került, és a mi otthonunk lesz.

■ Milyen állapotban van ez a bázis?

– Fel kell újítani, részben át kell alakítani. Már elkezdtek az előzetes tervek megrajzolását. Költözni nyilván csak azután tudunk, ha az Operaház már kiment az ingatlanból, bízunk benne, hogy ez mielőbb megtörténik. Egyelőre a Bródyban dolgozhatunk. Így zavartalanul folyhat a művészi munka.

A Magyar Rádió Énekkara próba- éneklést hirdet határozott idejű munka- szerződéssel foglalkoztatott tenor és basszus énekművész állásra.

Várjuk mindazon képzett hangú énekművészek jelentkezését, akik felsőfokú zenei végzettséggel, vagy szakirányú képzettséggel és énekkari tapasztalattal rendelkeznek. A munkába állás várható ideje megegyezés szerint.

Jelentkezéshez szükséges dokumentumok:

- szakmai önéletrajz elérhetőség megadásával
- szakirányú végzettséget igazoló dokumentum

A jelentkezésekre **2021. október 04. hétfő, 24:00 óráig** kérjük megküldeni a hegi@mtva.hu e-mail címre.

A fent megjelölt pozíciót a próbaéneklés nyertese számára a zsűri szakmai döntése alapján ajánljuk fel.

A szakmai bizottság fenntartja magának a jogot, hogy elutasítsa a hiányos, vagy szakmailag nem megfelelő jelentkezéseket, erről a jelentkezőt írásban értesítjük.

A próbaéneklésre csak a jelentkezésük alapján kiválasztottak kapnak meghívást!

A próbaéneklés időpontja és helyszíne: **2021. október 13. szerda 13:30** a Magyar Rádió Énekkara próbaterme (1088 Budapest, Bródy Sándor u. 5-7. Puskin épület 3. emelet)

A jelentkezők számának függvényében az időpontról külön értesítést küldünk.

A próbaéneklés anyaga:

- Egy szabadon választott ária és egy romantikus dal
- Lapról éneklés, skálázás
- **Kijelölt énekkari állások**
- Bach: h-moll mise: Et in terra pax 115-146. ü.
- Beethoven: Missa Solemnis, Credo: „Et vitam venturi” 372-408. ü. (I-M után 3-ig.)
- Verdi: Requiem, Libera me 179-311. ü.
- Bartók: Cantata Profana, I. tétel: 70-113. ü.
- Bartók: Cantata Profana, II. tétel: 9-20. ü.

Kérés esetén zongorakísérőt biztosítunk.

Az énekkari állások kottáját a próbaéneklésre meghívott jelentkezők igényelhetik a Magyar Rádió Művészeti Együttesei Irodáján.

További információ: kottatar@mtva.hu

■ Milyen érzésekkel várják ezt az új honfoglalást?

– Ha az álmaink tényleg megvalósulhatnak, akkor barátságosabb helyünk lesz a jelenleginél. Ezért én igenis várom a költözést. Tudom, hogy a Bródy Sándor utcai stúdiókhoz mindenkit – engem is – komoly érzelmi-művészi szálak fűznek, de tudomásul kell venni, hogy ez a helyszín már maga a „történelem”, az utóbbi években már nem biztosított ideális körülményeket az együtteseknek. Nem szabad folyton a múltba néznünk, és nem szabad keseregnünk, mert az nem segít semmit. Nyilvánvalóan új korszak kezdődik-kezdődött az MRME életében. Az új bázison, ha összességben is kell magunkat húzni, XXI. századi, korszerű otthonunk lehet, és a változás, a „friss levegő” segíteni fogja a lelki-művészi megújulást is. Arról nem is beszélve, hogy a magyar zenei élet központjában élhetjük majd a mindennapjainkat, néhány lépésre a Zeneakadémiától, az Ybl-palotától vagy a Liszt Múzeumtól. Úgy vélem, nagyon jó helyünk lehet a Jókai utcában, ha mindent „testre szabhatunk”.

■ Lesz helye a kottatárnak is?

– Az MRME kottatára az MTVA archívumának része, s a kották már korábban átkerültek az MTVA-hoz. Az ottani kollégákkal jó az együttműködés, mi mindig csak az éppen futó szezon kottáit tároljuk, ez nem fog gondot jelenteni a Jókai utcában sem.

■ *Művészi megújulást is említett már egy évvel ezelőtt, és most azt látom, sok újdonságot kínálnak a szezonban. Indult például kamarazenei sorozatuk és lesznek ismétlődő koncertjeik vidéken.*

– A Variáció kamarazene címmű sorozattal nem táltunk fel újdonságot, a legtöbb zenekarban van hasonló kezdeményezés. Nálunk is igen népszerű lett. Zenei sorozatunkkal produkciókkal pályázhattak-pályázhatnak évadonként, és megmozdult a zenekar. Sokan jelentkeztek, és az ő javaslataikból állítjuk össze a kamarakoncertek műsorait, a hangversenyeknek ebben a szezonban a Párbeszéd Háza ad otthont, és a Bartók Rádió természetesen ezeket is rögzíti. Kiváló helyszín, s még nagyobb is, mint a Márványterem. Örülünk, hogy a muzsikások mennyire lelkesen vettek a sorozatban részt, s valóban remek koncertek születtek. Az szintén hasznos, hogy néhány hangversenyünk nem csupán egyetlen alkalommal hangozhat el, hanem a Filharmóniának köszönhetően a vidéki publikum is élőben élvezheti azokat, például elnök-karmesterünk, Vásáry Tamás egyik hangversenyét. Talán itt érdemes szólni arról, hogy az internetes előadások, a stream közvetítések terén is beszámolhatok sikerről. Elindult a YouTube csatornánk. Streameltük például Vásáry Tamás egyik Mozart-koncertjét, amelyre több mint 16 ezren voltak kíváncsiak.

■ Mikre számíthatunk még?

– Számos különlegességet tartogat ez a szezon. Szeptemberben a Nemzetközi Eucharisztikus Kongresszus

programsorozatához csatlakozva a Bazilikában két Alessandro Striggio-művet mutatott be a zenekar és az énekkar. Hangversennyel köszöntjük majd a Müpában állandó karmesterünket, Kovács Jánost, aki idén ünnepelte 70. születésnapját, kívánságára Bruckner IX. szimfóniáját dirigálja. A zene világnapján, október 1-jén vérbeli magyar program, Kodály-, Liszt- és Bartók-művek hangzanak fel az Olasz Intézetben Vásáry Tamással és Balog Józseffel. Medveczky Ádámmal köszöntjük 2022-őt a Zeneakadémián az Újévi nyitánnyal. Lesz Cziffra-gálakoncert Balázs Jánossal, és egész fiatal tehetségek is bemutatkoznak a Virtuózok-estünkön. Öt zeneszerző neve fordul elő legtöbbször a szezont hirdető – s ugyancsak megújult, megszépült – évadfüzetünkben: Kodály, Bartók, Liszt, Lajtha és Brahms – egyszerűen fókuszban a magyar zene. Az énekkar Kodály-Lajtha „hangzó összkiadásra” készül vendég együttesek bevonásával, de Pilinszky János előtt is tisztelgünk egy emlékkoncerttel születésének 100. évfordulóján. Zeneszerzői pályázatot is hirdettünk, Pilinszky A nap születése című verses meséje szövegének felhasználásával kellett a jelentkezőknek egy 15-20 perces kompozíciót írni. A legjobbat ünnepi hangversenyen mutatjuk be. A külföldi vendégművészeink névsora is impozáns, hiszen fellépünk José Curával, jön Dmitry Sinkovsky, Emmanuel Pahud, Varvara Nyepomnyaszckaja, s vezényli az együttest Carlo Montanaro és Kobayashi Ken-Ichiro is. Riccardo Frizzával szoros kapcsolatban vagyunk, ő a következő évadokban többször fog nálunk dirigálni.

■ *A Gyerekkórus a járvány miatt nem tudott az elmúlt szezonban pódiumra lépni.*

– Fájt a szívünk, de ez volt a helyes döntés. Most a gyerekek alig várják, hogy énekeljenek, gyönyörű műsorokkal készülnek. Különleges tevéink is vannak. Kodály összesen 9 faluban tett gyűjtőutat 100 éve, 1921-ben. Négy Szabolcs-Szatmár-Bereg megyei, négy Komárom megyei és egy Nógrád megyei településen. Azt tervezzük, hogy az összeset bejárjuk 1 vagy 2 nap alatt három 15 fős gyerekkórusos csapattal. Az egykor ott gyűjtött népdalokból énekelnénk a helyi közösségeknek. Meg is tanítanánk nekik néhányat, Kodályról beszélünk.

■ *Viszont a tavalyi hat bérlet helyett most csak öt sorozatból válogathatnak az érdeklődők. Mi ennek az oka?*

– Csak visszatértünk a megszokott bérletszámhoz, a 2020/21-es évadban azért hirdettünk egyel több sorozatot, mert jubiláló énekkarunkat köszöntöttük. Így is rengeteg a fellépésünk, s nem feledkezhetünk el a fő feladatainkról sem. Ügyvezető igazgatói koncepciómban is hangsúlyoztam, hogy az MRME legfontosabb feladata a kortárs zene megszólaltatása, rögzítése, valamint az MTVA-val való együttműködés. Amellett ugyanis, hogy előadásainkkal a magyar zenei élet élvonalába tartozunk, misszióink, hogy a közmédián keresztül sokak-

hoz juttassuk el és őrizzük meg az új magyar zenét az utókor számára. E téren is történt fejlődés, az elmúlt évadban nőtt a zenekari-énekkari úgynevezett Z-felvételek száma, amelyekkel gyarapítottuk az MTVA archívumát.

■ *Külföldi vendégszereplésekre is indulnak...*

– Megtiszteltetés, hogy szeptemberben szerepelhetünk a rangos bukaresti Enescu Fesztiválon, decemberben pedig Spanyolországban muzsikál majd a zenekar. Az erre az esztendőre tervezett, háromhetes kínai turné a következő évadra csúszik, de remélem, akkor valóban elindulhatunk az ázsiai vendégszereplésre.

■ *A három cél teljesülni látszik. Hogyan tovább?*

– Rengeteg dolgunk van. Egy út legelején járunk. Előttünk a felújítás, a költözés. Tervem pedig ezek mellett is van temérdek... Mindig a következő koncert a legfontosabb. Minden küzdelem és körülmény, nehézség vagy siker és csillogás mellett nekünk folyamatosan arra kell figyelniünk és összpontosítanunk, hogy minden egyes alkalommal, amikor pódiumra lépünk, a lehető legmagasabb színvonalon és a legnagyobb szívvel muzsikáljunk, énekeljünk, szolgáljuk a közönséget és a magyar zenei életet. Ennél nincsen szebb feladat!

R. Zs.

A MÁV SZIMFONIKUS ZENEKAR próbajátékot hirdet **CSELLŐ SZÓLAMVEZETŐI félállásra**

Időpontja: 2021. október 15 (péntek) 16 óra

Helyszíne: a zenekar próbaterme (1143 Budapest, Stefánia út 61.)

A próbajáték anyaga:

1. forduló:

- Haydn: C-dúr és D-dúr koncert I.-II. tétel,
- Brahms: B-dúr zongoraverseny szólója

2. forduló:

- Bach: Preludium és egy tánc tétel a Csellószvitekből,
- zenekari anyag

A próbajáték két fordulóban lesz megtartva, az első alkalommal függőny mögött kell játszani. Sorrend sorsolás a meghallgatás napján 16 órakor lesz. Egyéni igényeket a lebonyolítás formája miatt nem tudunk figyelembe venni.

Jelentkezéseket a pályázók rövid szakmai önéletrajzával és elérhetőséggel együtt a HR menedzsernek levélben (1143 Budapest, Stefánia út 61.) vagy e-mailben (aharangozo@mavzenekar.hu) kérjük eljuttatni 2021. október 12-ig.

A zenekari állások részletes listája és kotta anyaga a jelentkezést követően 2021. szeptember 2-től átvethető a Zenekar székázházában (előzetes egyeztetést követően), vagy e-mailben kérhető.

Zongorakísérőt a zenekar nem biztosít!

További információ a zenekari titkártól Gyurkovics Csabától kérhető a +3620/539-9554-es telefonszámon.

Budapest, 2021. augusztus 26.

Lendvai György
ügyvezető igazgató

Visszatekintő

Válogatás a Zenekar újságban tíz és húsz évvel ezelőtt megjelent cikkekből.

10 éve írtuk

Zenekar 2011. XVIII. évfolyam 5. szám

A nulladik feladat: az Erkel Színház megnyitása

Augusztus 22-én jelent meg a közlemény: kormányhatározat alapján kormánybiztos – Ókovács Szilveszter – irányítja a Magyar Állami Operaház (MÁO) működését és gyakorolja a főigazgatói jogkört; gyakorolja a munkáltatói jogokat az operaház dolgozói tekintetében. Felügyeli az operaház vagyonkezelésében lévő állami tulajdonú ingatlanok működését, fejlesztését; felügyeli az Erkel Színház rekonstrukciós munkálatait. Javaslatot tesz a fővárosi zenés színházi struktúra átalakítására; kidolgozza a magyar zenekultúra fejlesztésének koncepcióját, amelyben a vezető szerepet a Magyar Állami Operaház tölti be.

Régi-új főigazgató a Nemzeti Filharmonikusoknál

A korábbi vezetőt, Kovács Gézát nevezte ki augusztus elején a Nemzeti Filharmonikus Zenekar, Énekar és Kottatár Nonprofit Kft. ügyvezetőjének Réthelyi Miklós nemzeti erőforrás miniszter. Kinevezése szeptember 1-jétől öt évre szól, s így a ciklus végén Kovács Géza már több mint negyedszázados zenekari igazgatói múltja tekinthet vissza.

Megújuló Zeneakadémia

A muzsikások és a zeneszerető közönség egyaránt örömmel fogadta a hírt, hogy hosszas huzavonák után végre elkezdődhet a Zeneakadémia teljes rekonstrukciója. Előző lapszámunkban Batta András rektor és tanácsadója Devich János nyilatkozott a pályázat nehézségeiről, az elhúzódó felújítás okairól. Most Lakatos Gergelyt, a Zeneakadémia főmérnökét kérdeztük a technikai, akusztikai megoldásokról.

20 éve írtuk

Zenekar 2001. VIII. évfolyam 5. szám

Zenekaraink a változások korában

A feladat az, hogy beláttassuk, az államnak polgáraival szemben is képviselnie kell alapvető kulturális értékeket, s a hivatásos szimfonikus zenekarok jó minőségű működtetése ilyen érdek, mely végül kulturáltabb nemzetben, nagyobb nemzetközi megbecsülésben, s végül közvetett anyagi haszonban (idegenforgalom, országimázs javulása) manifesztálódik, s ezért rendkívüli fontosságú, érzékenysége miatt pedig speciális gondoskodást igényel, politikán, napi érdekeken felül áll.

Új otthonba költözött a Győri Filharmonikus Zenekar

„Napjainkban ritkán adatik meg hazánkban, hogy egy város nagy múltú komolyzenei együttesének otthont adó, a művészek és a zeneszerető közönség által régóta hiányolt, korszerű hangversenytermet adhasson. Óriási dolog, ami Győrről történt. Szombathely után másodikként valósult meg a szimfonikus zenekar saját otthonának lehetősége, az, hogy a próbaterem és koncertterem egyugyanazon helyiség, aminek szakmai előnyei szinte felbecsülhetetlenek.

Matáv – és holnap?

A 2002-es esztendő vízválasztó a nemzeti telefontársaság életében: megszűnik természetes monopóliuma. A bizonytalan jövő mindenestre a cég mecenatúrájában is nyomot látszik hagyni: a Matáv-zenekar dotációja évi 350 millióról 300 millióra módosul. Ez a változás – az inflációt is belekalkulálva – majdnem húsz százalékos támogatáscsökkenést jelent. Miközben e változásokat mind a zenekar, mind a zenekari élet nyilvánvalóan megsínyli majd, nem árt emlékeztetni egy alapvető fonákra: ez a cég változatlanul az önzetlen kultúrmecenás szerepkörében tetszeleg. Imázsához, elfogadottságához hozzátartozik a zenekar fenntartása, s borítékolható, hogy a saját magáról sugallt reklám-önképében 2002-ben jottányit sem fog visszakozni. Mindeközben kizárja a nyilvánosságot, a sajtót kellemtelen költségvetési döntéshozatalából. Jó, ha a művészek érzik a széljárás változását: keményebb idők jönnek.

A filharmonikusok vonatról autóra váltanak

Alapfeladatainak változatlanul hagyásával 2002. január 1-től közhasznú társasággá alakul a Nemzeti Filharmonikus Zenekar, Énekar és Kottatár. Az átalakítás lebonyolítását az intézmény igazgatója, Kovács Géza irányítja, július 15-től miniszteri megbízatással.

Zenei előadó-művészeti szervezetek működést kiegészítő többlettámogatása – 2021. június 24.

Döntéshozó: Emberi Erőforrások Minisztériuma Kultúráért Felelős Államtitkár

Pályázati azonosítószám	Kedvezményezett neve	Megítélt támogatás
EMT-E-21-0022	Hangkeltő Alapítvány	5 000 000 Ft
EMT-E-21-0031	Musica Christiana Alapítvány	5 000 000 Ft
EMT-E-21-0038	Gemma Egyesület	5 000 000 Ft
EMT-E-21-0052	DISCANTUS Egyesület	5 000 000 Ft
EMT-E-21-0034	Szolnoki Bartók Béla Kamarakórus	8 970 000 Ft
EMT-E-21-0017	BJO Művészeti Szolgáltató Nonprofit Kft.	10 000 000 Ft
EMT-E-21-0025	Erdődy Kamarazenekar Alapítvány	10 000 000 Ft
EMT-E-21-0028	Zalaegerszegi Szimfonikus Zenekar Egyesület	10 000 000 Ft
EMT-E-21-0033	Dunakeszi Szimfonikus Zenekar Egyesület, Magyarország	10 000 000 Ft
EMT-E-21-0040	Békés Megyei Szimfonikus Zenekar Közhasznú Kulturális Egyesület	10 000 000 Ft
EMT-E-21-0045	Pro Kultúra Sopron Nonprofit Kft.	10 000 000 Ft
EMT-E-21-0046	Rajkó Művészegyüttes Szolgáltató Közhasznú Nonprofit Kft.	10 000 000 Ft
EMT-E-21-0016	Nyíregyházi Cantemus Kórus	16 710 000 Ft
EMT-E-21-0026	Mendelssohn Kamarazenekar Közhasznú Egyesület	25 900 000 Ft
EMT-E-21-0032	Az Új Magyar Zene Egyesülete	30 000 000 Ft
EMT-E-21-0018	Szent Efrém Közhasznú Alapítvány	40 000 000 Ft
EMT-E-21-0051	SYSART Kft Orfeo Zenei Alapítvány	40 000 000 Ft
EMT-E-21-0042	Budapesti Vonósok Alapítványa	43 000 000 Ft
EMT-E-21-0014	Savaria Barokk Zenekar Alapítvány	50 000 000 Ft
EMT-E-21-0019	Anima Musicae Kamarazenekar Egyesület	50 000 000 Ft
EMT-E-21-0021	Capella Savaria Egyesület	50 000 000 Ft
EMT-E-21-0047	Kodály Zoltán Kórusiskolai Alapítvány	50 000 000 Ft
EMT-E-21-0048	Alba Regia Szimfonikus Zenekar	70 000 000 Ft
EMT-E-21-0024	Szolnoki Szimfonikus Zenekar Nonprofit Kft.	70 650 000 Ft
EMT-E-21-0044	Budapesti Filharmoniai Társaság	100 000 000 Ft
EMT-E-21-0050	Pannon Filharmonikusok – Pécs Közhasznú Nonprofit Korlátolt Felelősségű Társaság	115 150 000 Ft
EMT-E-21-0035	Szegedi Szimfonikus Zenekar	120 500 000 Ft
EMT-E-21-0020	Miskolci Szimfonikus Zenekar Nonprofit Kft.	122 540 000 Ft
EMT-E-21-0054	Savaria Szimfonikus Zenekar	144 650 000 Ft
EMT-E-21-0023	Győri Filharmonikus Zenekar	144 910 000 Ft
EMT-E-21-0039	MÁV Szimfonikusok Zenekari Alapítvány	182 830 000 Ft
EMT-E-21-0049	Kodály Filharmonia Debrecen	183 330 000 Ft
EMT-E-21-0053	Angelica Alapítvány	200 000 000 Ft
EMT-E-21-0036	Magyar Rádió Művészeti Együttesei Nonprofit Kft.	400 000 000 Ft
EMT-E-21-0041	Szent István Filharmonikusok Non-profit Kft.	624 750 000 Ft
EMT-E-21-0027	Filharmonia Magyarország Koncert és Fesztiválszervező Nonprofit Korlátolt Felelősségű Társaság	695 000 000 Ft
EMT-E-21-0029	Budafoki Dohnányi Ernő Szimfonikus Zenekar Közhasznú Nonprofit Kft.	740 970 000 Ft
EMT-E-21-0037	Concerto Akadémia Nonprofit Kft.	1 030 800 000 Ft
EMT-E-21-0030	MNF Magyar Nemzeti Filharmonikus Zenekar, Énekkar és Kottatár Nonprofit Korlátolt Felelősségű Társaság	1 034 100 000 Ft
EMT-E-21-0015	Budapesti Fesztiválzenekar Alapítvány	2 100 000 000 Ft
		8 574 760 000 Ft

Kisugárzás, hit, alázat – és fél évszázad dirigensi tapasztalat

Medveczky Ádám most szerzett új tudásról, összegzésről és boldogságról

Akármi is történjen, mindig arra törekszik, hogy a jót lássa benne. Medveczky Ádám így tett a pandémia időszakában is. Azt meséli, volt ideje összegezni, és még sosem tanult annyit, mint az elmúlt hónapokban. Új metódusokat sajátított el a saját felkészülésében és vezetett be az online tanításban. Bár már több mint ötven esztendeje dirigál, még ebben a szezonban is várnak rá új művek, új helyszínek, így változatlan lelkesedéssel forgatja a partitúrákat, készül a következő és az azutáni koncertre. A karmesterrel, aki júliusban ünnepelhette nyolcvanadik születésnapját, az elmúlt évek új felfedezéseiről, tanulásról, tanításról, a hazai zenei életéről, dirigensi tradíciókról beszélgettünk, valamint mindennapjairól is szó esett, amelyek több mint hatvanöt esztendeje, hajnaltól éjszakáig szinte kizárólag a zenéről szólnak.

© HERMAN PETER

Marton Éva énekverseny gála 2014

■ Az interjúnk után próbálni indul a Hősök terére. Dirigált már azon a helyszínen?

– Nem, karmesterként még nem léptem ott pódiumra, csak zongorakísérőként. Nagy öröm és megtiszteltetés, hogy Ferenc pápa előtt játszhatok. Liszt Krisztus oratóriumának egyik tételét vezénylem az Operaház Zenekarának élén, amelynek címe: A templom megalapozása. Máté evangéliumának sorain alapul: “Te Péter vagy, és ezen a kősziklán építem fel az én anyaszentegyházamat, és a pokol kapui sem vesznek rajta diadalmat”. Bár született lutheránus, evangélikus vagyok, rendkívül erős bennem az ökumenikus hajlam, minden hitet tisztellek, amely az őszinte emberségen alapuló Isten-szeretetről szól.

■ Koncertsorozattal zárta a nyarat, hiszen ezt megelőzően sztárgálát vezényelt az Eiffel kertjében, majd Ko-

lozsvárott Dvořák-estet az ottani operazenekar élén. Változott valami, hogy betöltötte a nyolcvanadik évét?

– Semmi, ugyanúgy a zene tölti ki a napjaimat, mint a korábbi hat és fél évtizedben, mióta 15 évesen elkezdtem komolyan foglalkozni az ütőhangszerekkel. Ugyanolyan örömmel élem meg minden percét, és még az energiám is megvan mindehhez. Inkább az volt érdekes, mennyi újdonságot tartogat még ez a világ! A pandémia időszakában az embernek nagyon kellett vigyáznia, hogy ne eresszen le, ne keseredjen el, amikor sorra maradtak el az előadások. De amíg nem mondtak le egy hangversenyt, addig arra én készültem. Sorra vettem elő az újabb és újabb partitúrákat, gyakoroltam reggeltől estig. Még életemben ennyit nem tanultam, mint ebben az időszakban! Így teltek a napok októbertől májusig, mialatt egyetlen online koncerten vezényelhettem csak.

■ *Nem hiányzott a zenekar, a közönség?*

– Nem is mertem belegondolni abba, hogy hiányérzetem van... Az életem során mindig alkalmazkodtam a felkérésekhez, akár tetszettek, akár nem. A járvány alatt is kialakítottam a magam ideológiáját, azzal biztattam magam, hogy nem szabad kétségbeesni, hinni kell abban, hogy túl leszünk ezen is. A munka nem vész el, csak megmarad – ezt mondogatta tanárunk, Kórodi András, úgyhogy ennek szellemében tanultam, dolgoztam. Azáltal, hogy kiszakadtam abból a mókuserékből, amit a heti próbák, koncertek jelentenek, közelebb kerültem a zenéhez. Volt időm még alaposabban tanulmányozni az összefüggéseket, a kompozíciókon belüli, nagyobb íveket. Az ezerszer dirigált darabokban is izgalmas, új korrelációkat fedeztem fel, olyan kapcsolatokat, amelyeket korábban nem vettem észre. Emellett a tanulási módszeremen is változtattam. Nem olyan mechanikusan végeztem, mint korábban, amikor napok szerint beosztottam az elsajátítandó partitúra oldalakat, hanem lazábbra vettem a tanulási folyamatot. Kizártam a görcsösséget, most nem nyomasztott a hangversenyek közelgő dátuma. Ha egy-egy részre ráéreztem, mentem tovább, belső igény szerint haladtam a tanulással. Nem befűlázni kell a műveket, hanem minden részénél megtalálni, mit diktál, milyen lelki rezdüléseket rejt. A zene a belső érzéseket közvetíti.

■ *Említette korábban, hogy a karmesteri mozdulatokat lélekből kell indítani...*

– Ha a felütés karizomból indul, megszólal valami, csak nem lesz benne mondandó. Szívből, lélekből kell vezényelni, s ehhez elengedhetetlen – akárcsak az énekeseknél – a támasz, a belső tartás. Kinyomott hassal, könyökből indított, aprócska mozdulatokkal nem lehet dirigálni.

■ *Egyik példaképe, Toscanini sem vezényelt hatalmas gesztusokkal.*

– De pontos, határozottan mozdulatokkal dirigált, amelyekre támaszkodhattak a muzsikuskok. Az ő varázsa – még ha hisztérikus volt is – a próbákban rejtett. Ott csikarta ki a zenekarból azt a kifejezést, amit el akart érni, így a koncerten elég volt, ha odaállt, pontosan ütött, és csak ránézett a trombitásra, emlékeztetve, hogyan kell az adott részt játszani. A mondandónak, amit az ember az adott darabban szeretne elmondani, belülről kell fakadnia, s ezt az üzenetet hittel és alázattal tolmácsolni.

■ *Meg lehet mindezt tanítani a fiatal dirigenseknek?*

– Van, amit nem lehet elmagyarázni... Még a legtehetségesebbeknél is látom néha, úgy vélik, majd ők megmutatják, hogyan kell például Beethoven V. szimfóniáját vezényelni. Megpróbálom rávezetni minderre őket, többek között személyes példával. Ahogy arra is, hogy egy zenekart nemcsak diktátorként lehet irányítani. Én azért

választottam más utat, mert a zenekarból nőttem ki, de az évek során bebizonyosodott, lehet emberségesen, pozitív gondolkodással is vezetni egy társulatot.

■ *Több zenekarnál is igazolhatta ezt...*

– Voltak persze súrlódások is az alatt a fél évszázad alatt, amióta karmester lettem, de szép éveket töltöttem a Postás, később MATÁV Zenekarral, majd a Győri Filharmonikusokkal. Az Operaháznak is a főzeneigazgatója voltam 1990-93 között, azonban ez a legnehezebb időszak volt, tombolt a teljes lelki káosz, a kezdeti eufóriát követően sokan a saját pecsenyéjüket kezdték el sültögetni. Igyekeztem humánusan, az embereket szem előtt tartva irányítani a dalszínházi munkát, de hamar rájöttem, határozottabb kézre van szükség, mint az enyém... Azonban egy-egy közös munka befejezését sosem éltem meg traumaként.

■ *Mikor és hogyan tanulta meg, hogy mindennek a jó oldalát nézze?*

– Talán még gyerekként. S aztán mélyen belém ivód-tak a Così fan tutte fináléjának magyar sorai – ezt a Mozart-operát dirigálhattam először, még főiskolásként az Operaházban – mely szerint: 'Boldog ember az, aki mindent a mókás oldaláról vesz fel, bármi éri, túléli, mert vezérli józan ész'. Ezt azóta is igyekszem szem előtt tartani. Persze, azért sosem dugtam homokba a fejem, ha kellett, vállaltam konfliktusokat is kollégákkal, tanárokkal, és sosem dobtam ki kritikákat sem. Ha elmarasztaló volt az írás és rejtett benne igazság, akkor húsz percig rossz volt a kedvem, majd mentem tovább. Mert mindig tudtam, dolgom van a világon, s az energiák arra kellene, hogy legközelebb javítsak a hibán. Így látom ma is, s egyre jobban értékelem az élet csodáit, azt, hogy nyílnak a virágok vagy süt a nap. A pandémia átvészelésében is rengeteget segített, hogy van egy gyönyörű kertünk, ahová kiülhettem a partitúrával a kezemben, s rácsodálkoztam a természetre.

■ *Mennyiben változott meg a tanári munkája a pandémia miatt?*

– Fantasztikus módon, s annyi mindennel gazdagodtam! Normális körülmények között karmesterórán a növendék áll egy emelvényen, három zongora veszi körül, hat zongoristával. Erre most, a szigorú járványügyi előírások miatt nem volt lehetőség, ráadásul online kellett oktatni. Én minden technikai dologtól idegenkedem, legyen szó telefonról, számítógépről, s autót sem vettem soha, ha ugyanis vezetés közben elgondolkodom, például azon, hogy az adott műben a melléktémát a fagott vagy az oboa játssza, akkor máris nekimentem valaminek... Így némi aggodalommal vártam ezt a fajta oktatást, szerencsére a családom, a gyerekeim, az unokáim segítettek. Kiépítettek számomra egy online állomást, kamerával, mikrofonnal, s nekem csak le kellett ülnöm a zongorához. Nem volt könnyű így sem a taní-

Beregszász, Hunyadi László, 2019

tás az internetes kapcsolat késései miatt, ezért tanár kollégámmal, Ménesi Gergellyel azt találtuk ki, hogy a fantáziára és a belső hallásra támaszkodva kell dirigálniuk a növendékeknek. Úgy zajlottak az órák, hogy az ifjú karmester némán, a zenét elképzelve vezényelt, mi pedig figyeltük, jó-e a mozgás, megfelelő-e a tempó, a gyorsítás, a megállás utáni továbbmenetel, megfelelő-e a beintés. A családom döbbenet nézett be néha hozzám, nem hallottak ugyanis semmit, miközben én azt mondogattam, hogy ez így nem jó, erre a mozdulatra a kürtök nem tudnak belépni... Izgalmas órákat tartottunk, a növendékek is sokat fejlődtek, de mi, oktatók is új módszereket sajátítottunk el, s már nem esünk kétségbe, ha ismét be kell zárni a kapukat.

■ Sok évtizede, 1974 óta tanít a Zeneakadémián. Hogyan látja, miben lett más az idők során az oktatói attitűdje?

– Az első években a túlzott toleranciám miatt nem mertem éles kritikát megfogalmazni, s megfelelően fegyelmezni a zenekari gyakorlaton résztvevő, fiatal muzsikusokat. Mostanra ez már elmúlt, már vállalom a megfelelő művészi fejlődés érdekében. Azt is érzem, hogy a fiatalok, de még a kész művészek is igénylik a tanácsot, a visszajelzést. Minden esetben a mikénten van a hangsúly. Sosem szabad senkit a többiek előtt megalázni, letorkolni, mindenkihez jóindulattal, kedvesen kell szólni. Még akkor is, ha nagy a probléma, érdemes ezt négy szemközt megbeszélni az érintettel. A színpadi megszegényítés szokása rendezőnek, karmesternek, dívának is, de nem értek vele egyet. A művész lét nem lila köd persze, kemény harcok is zajlanak egy társulatnál, de akkor is az emberség dimenziójában kell maradni. Egyébként az évek során a növendékeim a kollégáimmá váltak, az első énekes osztályomba járt például Komlósi Ildikó, Kertesi Ingrid vagy Pánczél Éva. A karmesterek között is akadnak jócskán növendékeim.

■ Sokszor emlegeti, hogy milyen sokat köszönhet annak az évtizednek, amelyet ütőhangszeresként az Állami Hangversenyzenekarban töltött, s ebben az időszakban Ferencsik János volt az együttes vezetője. Van, amit karmesterként is átvett tőle?

– Igen, sőt a tőle tanult tradíciót magam is továbbadom a növendékeimnek. Gyakran idézem Ferencsik szavait, módszereit, s büszke vagyok, hogy a huszadik század nagy karmesterének az utóvédje lehetek. Ő azt hangoztatta mindig, hogy a nagy korosztálynak, Kleibernek, Knappertsbuschnak, Furtwänglernek, Klemperernek az utóvédje, és továbbadja, amit tőlük tanult. Vannak ugyanis tradíciók, amelyeket meg kell őrizni és tovább hagyományozni a következő generációra. Sajnos a rendezőknél tapasztalom azt, hogy mindenáron újat akarnak alkotni. Pedig nem kellene mást tenni, mint az adott műből kiindulni. A folytonos figyelemfelkeltésre való törekvésből pedig a dalszínházakban néha nagyon ortopéd dolgok születnek. Megváltoztatják a cselekményt, s nem leszúrájk a főhőst, hanem lelövik... Megmásítják a relációkat, amiről azt gondolom, Mozart például biztosan nem így akarta volna megírni A varázsfuvolát, ahogy néha színre kerül. A karmesternek sincs joga áthangszerelni, átírni egy kompozíciót, és a rendező sem változtathat a művön. Nem lehet az a mottó, amit egy híres rendező mondott: 'Mit tudnék ebből kihozni, ha nem zavarna a zene...' Egy-egy zenedarabban ott vannak a konkrét szinkronpontok, amelyeket nem lehet és szabad figyelmen kívül hagyni.

■ Ön pedig minden előadást, akárhányszor vezényli is, újabb és újabb kalandnak tekint.

– Ha a nézőtérén csak három olyan néző ül, aki még nem ismeri a darabot, akkor nem láthatnak dekoncentrált, fád előadást, mert sosem jönnek többen az Operába. Ha hittet, lelkesedéssel szolgáltatójuk meg a művet, akkor híveket nyerünk a műfaj, a komolyzene számára. Nem könnyű a dolgunk, mert egyre jobban fogynak a karizmatikus előadók. Amikor kezdtem a pályát, az még a költészet és az egyéniségek kora volt. Mostanában nincsenek melléütesek, gikszerek, csak steril, egyformára kilúgozott produkciók, amelyekben minden kínosan pontosan le van játszva... De nem a perfekcionista előadástól lesz valami emlékezetes, hanem az olyan művészekről, akik kisugárzással bírnak, akik kellő alázattal, hittet, valamint egyedi mondandóval tolmácsolják a darabokat. Sajnos ma már sokszor csak a sikerhajhászás folyik, s ez nem jó irány.

■ Visszatekintve az elmúlt évtizedekre, hogyan látja a hazai zenei élet változását?

– Rendkívül gazdaggá vált, sokasodtak a zenekarok, és mindenütt minőségi munka folyik. Az összes hazai együttesel dolgoztam az évek során, és rosszal nem találkoztam. Vezényelhettem jó és nagyon jó társulatokat, s bárkivel muzsikáltam, azt tapasztaltam, a tudásuk legja-

vát adják. Kiváló művészeink vannak, s örömteli az is, hogy az utóbbi időszakban a munkaszervezés, munka teremtés került a fókuszba. Még a pandémia alatt is kaptak feladatot az együttesek, a közönség pedig kiváló hangversenyeket hallgathatott meg. Nádasdy mondását tudom idézni – s ez nemcsak a zenekarok terén, hanem az akadémiai munkára is igaz: 'Ne azt kívánd a tulipántól, hogy rózsá legyen, hanem azt, hogy a legszebb tulipán!'

■ *Sokszor nyilatkozza, hogy az élet nem kívánságműsor, s mindig annak a feladatnak örül, amire éppen felkérlik, de gondolom, a születésnapi hangversenyének programját azért Ön válogatta...*

– Így van, a Zeneakadémia kért fel erre a jubileumi estre, s egy teljesen magyar műsort állítottam össze, Erkel, Liszt, Bartók és Kodály művei szerepelnek a programban. November 14-én lesz a hangverseny, a Zeneakadémia zenekarát dirigálom a Nagyteremben. Emellett az Operaházban is akad ebben a szezonban szép feladatom, egy Bánk bán-sorozat mellett egy számomra új balettre, a Liszt-zenére született Mayerlingre kaptam felkérést. Még olyan új opera is akad a programban, amelyet korábban nem vezényeltem, a Zeneakadémián Szinetár Miklós rendezésében kerül színre Auber Fra Diavolója. Egy kilencven éves rendező, egy nyolcvanadik születésnapját ünneplő dirigens, no meg sok fiatal akadémista produkciója lesz. Ezzel a darabbal nyolcvanra bővül az operai repertoárom, minden évemre jut egy...

■ *A következő esztendő is Önnel köszönhetjük, hiszen a Rádióegyüttesek Újévi nyitányának lesz a karmestere, miközben évekig az óévbúcsúztatón tűnt fel...*

– Csak nem a sok évvel korábbi, szilveszterkor, a tévében vetített himnusz-felvételre gondol? Fiatal muzsikusként nagyon büszke voltam arra a két snittre. Horváth Ádám készítette a felvételt, egy órán keresztül rögzítette azt a kétszer egy másodpercet. Utána mindig pezsgőspohárral a kezemben figyeltem, mikor tűnök fel a tremolóknak. A kollégák is mondogatták: veled kezdődik az esztendő! Érdekes egyébként a televízió hatása. Amikor az MTV Karmesterversenyén második lettem, megismert az ország, a zenei életben is felfigyeltek rám, temérdek felkérést kaptam. Ha azonban feldobják az embert, akkor fenn is kell maradnia, és ez bizony nem könnyű. Nagy volt velem szemben az elvárás, ami hatalmas stresszt jelentett, s jól be kellett osztanom az időmet. De legalább megtanultam ezt is! Ahogy a pandémia alatt visszatekintettem a pályámra, arra jutottam, minden nehézséget okkal kaptam, hogy valamit elsajátítsak, s aztán könnyebben boldoguljak. Összegezve: csodás életem volt, hiszen azt csinálhattam, amit szeretek, amihez egyedül értek, és ezért még fizetést is kaptam! Lett egy fantasztikus családom is, öt gyerekkel, tíz unokával. Bármit kértem is az égiektől, valamilyen úton-módon megkaptam, szóval mindenért csak hálát adhatok.

■ *Nemrég készítettünk egy interjút, amelynek a végén azt nyilatkozta, amíg a karját emelni tudja, addig vezényelni fog...*

– Most inkább azt mondom, amíg fel tudok kúszni a pódiumra, mert sajnos a jobb térdemben lévő porcleválás megnehezíti az állást és a gyaloglást. De valahogy feljutok majd hétről-hétre a karmesteri dobogóra, hiszen április közepéig tele a naptáram.

R. Zs.

Szerencsefiának tartom magam

Egy próbaévet adott magának az Operaháznál 1973-ban, idén már a 48. évadát kezdi meg, de állandó karmester a Rádiózenekarnál, és rendszeresen hívja a többi budapesti és vidéki zenekar is vezényelni, a zenészek rajongással szeretik, a próbái legendásan jó hangulatúak. Születésnapi interjú a hetvenéves Kovács János karmesterrel.

■ *Társulatpártinak mondanak, de nevezhetnénk zenekarpartinak is. Mitől lesz ennyire jó hangulatú a közös munka?*

– Ha az ember beleszeret az előadandó darabba, az nagyon jó tanácsadó. Ha az ember kötődik a darabhoz, a szerzőhöz, akkor annak a hatása alatt előbb-utóbb megtalálja azt a formát, hogy átadhassa ezt a rajongást. Ha sikerült átragasztani a zenekarra, és közös rajongóssá, mondhatnánk, közüggé válik, már kész is a jó hangulatú próba.

■ *Ennyi a titka?*

– Meg kell tanulni persze nagyon jól a darabot, azt nem lehet megúszni, és bele kell szeretni.

■ *Így alakult az operával is? Amikor odakerültél 1973-ban, azt mondtad, adsz egy próbaévet magadnak, mert nem az opera műfaja volt a fő célod. Az operába is sikerült így beleszeretni?*

– Éppen most készülünk majd a tanáromnak, Kóródi András karnagy úrnak a 100. születésnapjára, ami jö-

vőre lesz. Úgy szoktam fogalmazni, hogy Kóródi András a fülemnél fogva ráncigált az Operába. Téveszmék voltak a fejemben, összekevertem az intézményt a műfajjal. Utóbb az intézményt is nagyon megszerettem. A 48. évadomat kezdem ott, a második otthonomnak tekintem. Volt egy nagyon rossz preconcepcióm az operával kapcsolatban, de abban a pillanatban, hogy bekerültem a házba, először korrepetítorként, hamar szagot kaptam. Az énekesek, a színpad: ez egy varázslat, az egyik legkomplexebb műfaj, amit nagyon lehet szeretni. Tetejébe, már a második évben összejöttem a feleségemmel, Sudlik Máriával. A legjobb operaénekesnő volt, akit valaha láttam-hallottam, mellette nem lettem volna normális, ha nem ismerek rá az opera műfajának szépségére.

■ *Mi volt a legelső opera, amit korrepetítorként kiosztottak rád. Emlékszel?*

– Emlékszem, persze. Bementem a titkárságra, volt ott egy nagyon tüneményes művészeti titkár, Kirschner Verának hívták. Közölte: fiatalúr, holnap ekkor és ekkor Otello-próba. Az Otello ráadásul nehéz is. Mentem haza, és mint egy örült gyakoroltam. A szüleim örültek neki, a szomszédok nem biztos. Összeismerkedtem az akkori idők legjobb barátjával, Lendvai Gyurival, aki szenzációs muzsikos volt, nagyon jó karmester is, és osztályon felüli zongorista. Ő dirigálta az Otellót, én zongoráztam. Ez volt az első munkám.

■ *Kinek a hatására kezdtél vezényelni?*

– Három évig szó szerint faltam a darabokat, zongoráztam, és közben kitaláltam magamnak, hogy ennél nincs is jobb hivatás. Hiába végeztem el a karmesterképzőt, világletemben kisebbrendűségi érzéseim voltak a szakmával kapcsolatban, úgyhogy megint csak a tanárom volt az, aki berugdalt az árokba.

■ *Melyik volt az első opera, amit vezényeltél?*

– A Varázsfuvola.

■ *Mennyire változik a kép ennyi évtized távlatából egy-egy opera kapcsán? Hiszen minden egyes próbafolyamat alatt az ember valamilyen szinten felülértékeli a korábbi előadásait.*

– Ha a Varázsfuvolánál maradunk, akkor azt kell mondanom, hogy ennyi idő alatt elvesztettem a görcseimet, amelyek kezdetben nyilvánvalóan jelen voltak. Görcs nélkül az ember igazán rá tud csodálkozni a darabra, akkor már nem a nagy és súlyos feladat lebeg előttem, hanem élvezni is tudom a munkát. Akkor már megtalálom az eszközöket az énekes kollégákkal és a zenészekkel, hogy az szólaljon meg, amitől én szeretem a művet. A Varázsfuvola megint küszöbön áll, jövő ősszel esedékes az Operaház kétévenkénti japán turnéja, ha a járvány engedi, ez esetben a Varázsfuvola lesz terítéken.

■ *Melyek azok a darabok, amik végéigkísérték a pályafutásodat?*

– Inkább azt mondanám, melyek azok, amelyek nem. Ilyen például a Peter Grimes, ami egy remekmű, de nehezen tartható repertoáron. Sajnálkozva gondolok arra, hogy már alig-alig emlékszem belőle valamire, néhány részletre még igen, meg arra is, hogy milyen nagyszerű munka volt Kovalik Balázssal és az énekes kollégákkal. Vannak ezek az úgynevezett „spéci” darabok, amelyeket ritkán lehet előadni, és vannak a repertoárdarabok, amelyek viszont végéigkísérték a pályámat.

■ *Melyek ezek közül a nagy kedvencek?*

– Nincs kedvenc. Mindig az a kedvenc, amit éppen játsszunk. Most készülök két csodás koncertre, az NFZ-vel a következő naptári évben Mahler IX. szimfóniát vezénylek, a Rádiózenekarral, ahol most állásban vagyok, októberben Bruckner IX-et. Mindkettőért megveszek, annyira imádom. Az egyik a 19., a másik a 20. század egyik legnagyobb alkotása, de hogyha véletlenül más kerül a kezembe, nem megfedkezem róluk, hanem akkor épp az a legszebb. Most mondhatnék Puccini-operákat, de pont a napokban beszéltünk Kovalik Balázssal a Pelléas-ról.

■ *Mennyire jó opera, és milyen ritkán hallani...*

– Az egyik legcsodálatosabb, titokzatos remekmű, amit annyira jó lenne megosztani másokkal, hogy ők is megtapasztalják azt a csodát! A járvány miatt a Wagner-napok is leszűkültek, de volt benne két koncert. Engem ért az a megtisztelő feladat, hogy a Fischer Ádám által dirigált koncertre többek között a Trisztán 2. felvo-

nását olvasópróbán együtt tanuljam a kiváló Rádiózenekarral. Korábban dirigáltam a Trisztánt az Operaházban, és akkor is azt gondoltam, hogy ez a legnagyobb mű, amit valaha ember kitalált. Persze, bármikor meghazudtolom magam, mert ugyanezt elmondom Muszorgszkij Hovanscsinájáról is. Most elő kellett vennem újra a Trisztánt, és ahogy végigjátszottuk a 2. felvonást, azonnal eszemet vesztettem tőle. Át kellett adnom a zenekarnak mindazt, amit tudok róla, ezt a művet nagyon nehéz játszani.

■ *Ők nem játszották még?*

– Nem, és az az érzésem, hogy minden zenekar, amelyik valamilyen oknál fogva kimarad belőle, sokat veszít. Azok, akik eljátszák a két legtöbbet játszott részletet, az Előjátékot és Izolda szerelmi halálát, valami szimatot fognak ugyan, de nem kapják meg azt, amitől az ember teljesen révületbe esik.

■ *Nemcsak az operairodalmat vezényled, hanem a klasszikus szimfonikus repertoárt is. Ha a standard koncertműsorok darabjait leszámítjuk, melyik lenne az a szerző vagy darab, amelyik rendkívül fontos a zenekar fejlődése, zenei gondolkodása szempontjából?*

– Nehéz a kérdés. Most éppen lesz olyan feladatom, ami nem állandóan játszott darab, de nem mondanám, hogy enélkül nem zenekar a zenekar. Két példát azért mondok. Az egyik, hogy idén a Rádiózenekarral lesz egy cseh estem, aminek a két sarokpillére Janáček-től a Taras Bulba és a Sinfonietta. Ezeket én nagyon szeretem, de ritkán játsszák, és mind a kettő nagyon nehéz mű. Ezek egészen más darabok, mint amikhez szokva vagyunk. Az ember szegényebb lesz, ha nem találkozik vele. Sok olyan mű van, amiről tudom, hogy kellene vele foglalkozni. Most láttam, hogy hamarosan megszólal Korngold Hegedűversenye. Korngold fantasztikus szerző, de dirigáltam az Operaházban Zemlinsky-től A törpét, zseniális zeneszerző és remekmű. A másik példa, amit kiemelnék, ma már részben okafogyott. Úrfi koromban, a megbetegedett Lehel György helyett beugrottam az Állami Hangversenyzenekar Dvořák-koncertjén, az Újvilág szimfónia és a Csellóverseny volt terítéken, Starker Jánossal. Nem vallottam szégyent, úgyhogy kaptam egy bónuszkoncertet, és az akkori ügyvezető, Bogár tanár úr azt mondta, hogy választhatok műsort. Én Bruckner IX. szimfóniáját választottam. Rögtön elkezdte szívni a fogát, hogy erre nem tud azonnal választ adni, meg kell szondáznia a zenekart. Persze, aztán mondta, hogy a zenekar nem óhajt Brucknert játszani, találjak ki valami mást. És milyen a sors keze? Még abban az évben kétszer is eljátszották, egyszer Gardellivel, egyszer Erdélyi Miklóssal. Ott voltam Kertész István külföldi karriert befutott magyar karmester próbáján a régebbi Rádiózenekarral, aki azt mondta: maguk kiváló zenekar, de hallani magukon, hogy nem játszanak Brucknert és Mahlert. Szerencsére ma már

azért egyre többször játsszák ezt a két szerzőt is, főleg Mahlert. Egyébként Mahler és Bruckner arról híres, hogy kifejezetten nehéz eljátszani a darabjaikat. Rézszt nagyon nagy léptékűek, most arról nem is beszélve, hogy milyen lelki tartalom van mögötte, de fizikailag is nehéz előadni, mindenkinek próbára teszi a teherbírását.

■ *70 év után készült valamiféle számadás, vagy másnap ugyanúgy keltél fel, és tetted tovább a dolgodat?*

– Én már túléltem nemcsak a kicsi feleségemet, hanem például Kocsis Zoltánt is. Jó karban tartom magam, nem fáradok, ha teszem a dolgomat. Átlagon felül szerencsefiának tartom magam, mert életem során csupa olyan tanárom volt, akik a legjobb irányba terelgettek, olyan feleségem volt, aki az Operaház egyik legelhivatottabb művésze volt, és egy csodás ember. A zenekarokkal is mindig kifejezetten jó emberi és művészi kapcsolatom volt. Nemcsak az Operaház, a második otthonom fogad vissza, hanem egy olyan kiváló együttes, mint a Rádiózenekar állandó karmestere lehetek, de rendszerelem meghív a Nemzeti Filharmonikusok és számos más együttes is. A vidéki zenekarokkal is nagyon hamar megértjük egymást. Régebben voltak pesszimista korszakaim, de ez már megváltozott, és az ellenkezőjébe fordult. Most azt érzem, hogy mennyi mindent kihagytam, és mennyi mindent meg kellene még ismerni, egyfajta „Torschlusspanik” van bennem. Amíg nincs fizikailag és szellemileg akadálya, addig teszem a dolgom, és közben nem gondolok arra, hogy mi volt eddig, és mi lesz ezután, hogy meddig élek, hanem eléggé el nem ítélni módon nézem, ami az orrom elé kerül.

■ *Akkor nem is válogatsz, hogy „még ezt mindenképp szeretném”, hanem csak várod, mit hoz a sors?*

– Van egy nagy vágyam: mielőtt elmegyek, még a Pelléas-t szeretném vezényelni. Van egy született Mélisande-unk, Pasztircsák Polina, és van egy született Pelléas-unk, Brickner Szabolcs személyében, tehát még egy szereposztási álmom is van hozzá. Ez a tavaly elmaradt francia évad keretében lett volna, és majd tavasszal lesz végül bepótolva, de egy francia vendégkarmesterrel, úgyhogy ettől elestem. Megpróbálom kihúzni, hát ha műsoron marad, és akkor talán a következő szezonban kapok én is egy előadást, és teljesül az én vágyam is.

■ *A Pelléas egészen különleges mű, de méltatlanul keveset játszott.*

– Nem közönségbarát. Alapvetően csendes, meditatív, titokzatos. Az a típusú, ha egyáltalán típusba lehet sorolni, amilyen a Kékszakállú is: nem lehet szavakba önteni, megfogalmazhatatlanul gyönyörű, az elhallgatott, ki nem mondott dolgok csodájáról szól. Amit kifejez, az nem hétköznapi. Azt szokás mondani, hogy a gyér lesbikus irodalomtól eltekintve minden a nő és a férfi kapcsolatáról szól. Igen ám, de ennek különféle fo-

kozatai vannak. Nem tudunk olyan Puccini nőalakot mondani, akibe maga Puccini ne lehetett volna szerelmes, az énekesnőkről nem is beszélve, akik elénekelték, és tetszettek neki. Én magam is így vagyok vele, az ember egy Mimit, egy Turandotot, vagy egy Pillangókisasszonyt egyszerűen imád. Minden darab valahol a nők köré csoportosul. A Pelléas is, természetesen. Mélisande-nál titokzatosabb nő nincs. Különleges az az egészen pókháló finomságú és megfogalmazhatatlan kapcsolat, ami közte és Pelléas között van, ugyanakkor Golaud vad szerelme sem az a dimenzió, amivel az operarepertoárban találkozunk. Nem is tartom igazán operának a Pelléast. Egy ilyen remekmű nem lehet pusztán egy szűk kaszt ingyenc darabja, olyan jó volna sokakkal megismertetni és megszerettetni.

■ *A Kékszakállú is hasonló, és meg vagyok győződve, hogy az arra jegyet váltó közönség egy része sem azért megy be, mert érti vagy élvezzi a zenét, hanem mert a Kékszakállú bizonyos körökben már elvárásnak számít.*

– Akkor van baj, amikor a rendező mindenképpen értelmezni, megmagyarázni, vagy láttatni akarja konkrétan a Kékszakállút, mert akkor elvesz a darab titka. Egyébként ilyen szempontból tényleg rokon darab a Pélleas és a Kékszakállú. Mindkettőnek titka van. Ahogy mondják, a zene ott kezdődik, ahol a szó felhagy. Abban a pillanatban, amikor az ember konkrét megfogható dolgot próbál belőle csinálni, a titok elillan. Visszatérve arra, hogy a közönségnek egy része csak az elvárás miatt ül be, megkockáztatom, hogy aki a mű miatt megy be, az is hátrányos helyzetben van az előadókhöz képest. Egy előadás kevés ahhoz, hogy a közönség be legyen avatva a műbe, és egy Kékszakállút megszeressen. Olyan szívesen elmondanám a darabról a legfontosabb dolgokat az előadás előtt, úgy gondolom, van is ehhez adottságom. A zenekarnak mindig mesélek a darabról, hogy miről szól, és mit tartok nagyon fontosnak, de ugyanezt a közönséggel is szívesen megosztanám. Hiányoznak azok a típusú közvetítők, amilyen Bernstein volt, vagy amilyen itt közöttünk Vásáry Tamás. Amikor ő mesél a

darabokról a koncertjein, utána a közönség fogékonyabban hallgatja azokat.

■ *Erre azért is lenne szükség, mert az ének-zene oktatás és az általános műveltség mélyrepülésben van, és egyre kevesebbet tud a közönség a művek háttéréről.*

– Az egyik legnagyobb baj, hogy nemcsak az ének-zene-oktatás, hanem egyáltalán az oktatás nem a diákok beavatására épül. Édesapám egy körberajongott gimnáziumi tanár

volt, túlzóan humán beállítottsággal, édesanyám pedig egy tökéletes óvónő. Apukám volt számomra a példakép. Az előadóművészek is közvetítők, de a pedagógusok is. Nagy szükség lenne arra, hogy a gyerekek olyan tanárok hatása alá kerüljenek, akik megnyitják előttük a varázsbírodalmat. Bár hangzatos megfogalmazásnak tűnik, de ezen múlik az életünk. Nagyon hiányoznak az elhivatott közvetítők mindenhol, így az ének-zene-oktatásból is, akik segítenek abban, hogy a gyerekek megtanulják szeretni, élvezni a zenét.

■ *Ugyanezt el lehetne mondani akár az irodalomról, a történelemtől, és sorolhatnánk. Éppen az operairodalom az, amelyik egy része nehezen fogadható be irodalmi, történelmi műveltség nélkül.*

– Wagner azt várta el a közönségétől, amikor Bayreuth felépült, hogy akkor az egész napot szánják rá az előadásra. A Wagner művek befogadásához szüksége van arra a mindenkori hallgatónak, hogy elolvassa a szövegkönyvet. A zenét nem feltétlenül kell tanulmányoznia, azt majd hallja, és a kettő együtt hat rá. Puccininél is jó, ha az ember tudja, mi az opera cselekménye, de az könnyen befogadható, szemben Wagnerrel. Ideális lenne, ha legalább egy olyan műsorfüzetet kapna a közönség, amelyben nagyon jó szinopszist talál a darabról. Nem kell érteni hozzá, de valamilyen szintű felkészülés szükséges. Az a baj, hogy a mindenkori kulturális kormányzat úgy aposztrofálja az operát, mint az arisztokrácia szórakozása, egyfajta úri mulatság, pedig nem az. Hozzá kellene tartozzon minden ember szellemi táplálékához. Vannak kötelező olvasmányok, ugyanúgy ezek mellé ott kellene legyenek az alapoperák, a Varázsfuvólától az Otellóig. Ugyanezt el lehet mondani az alap szimfonikus repertoárról is. Engem az bánt, hogy ketté van választva a fizikai és a szellemi létezés, mert a kettőnek együtt kell egységben lenni. Mégis az ember azt érzékeli, hogy a fizikai létezés valamilyen szinten támogatva van, de a szellemi létezésünk az ember saját jószerencséjére van bízva.

Kiss Eszter Veronika

Farkas Róbert testbeszédéről, beugrásokról és zenekari tervekről

„Egymásra való odafigyelés és kamarazeneszerű, áttetsző hangzás”

Tudatosan járja az útját gyerekkora óta, mióta eldöntötte: muzsikus lesz. Bár a tanárai közül is sokan terelték volna más útra, Farkas Róbert kitartott a zene, majd a dirigálás mellett, s eddigi pályája is azt igazolja, érdemes volt a belső hangot követnie. Dolgozott német operatársulatnál, számos hazai és külföldi zenekart vezényelt már sikerrel, nyáron pedig egy újabb vágya vált valóra, az idei szezont már saját együttessel, a MÁV Szimfonikusok vezető karmestereként kezdte. A dirigenssel arról beszélgettünk, milyen tervekkel érkezett a társulathoz, van-e valami, amit a németországi gyakorlatból átültetne az itthoniba és hogyan építi tovább a karrierjét.

I Régen, zeneakadémistaként is vezényelhette már a MÁV Szimfonikusokat...

– Szörnyen is sikerült az a Beethoven VII. szimfónia, amelyet zenekari gyakorlat órán próbáltam az együttesel előadni... Megszenvedtem vele kezdőként. Gál Tamás volt a tanárunk a karmesterszakon, abban az időben ő irányította a MÁV Szimfonikusokat művészeti vezetőként. Meséltem is most a zenekarnak erről az első találkozásról, szerencsére az idei beugrások már jobban sikerültek...

I Olyannyira, hogy a harmadik közös koncert után már tárgyalni kezdett Önnel Lendvai György a vezetői dirigensi posztról... Ilyen nagy volt azonnal az összhang a zenekarral?

– Az első program, amelybe Takács-Nagy Gábor helyett kellett beugranom, nagyon nekem való, szép Haydn- és Mozart-műsor volt. Sikerült elérnem a zenekarnál egy olyan játékmódot, amit mindenki látványosan élvezett, ahogy magam is az így megszülető hangzást, valamint azt, hogy sikerült feltüzelnem őket. Remek hangulata, kiváló szellemisége lett a koncertnek, amit egy újabb, majd egy újabb beugrásra való felkérés követett. Persze minden találkozás olyan egy zenekarral, akár az első randevú. Fontos, hogy az ember megmutassa a személyiségét, pozitív benyomást keltsen, de az is, hogy a másik szintén ugyanígy hasson rá. Nem könnyű helyzet egy szokásos hangver-

© GELA MEGREIDZE

senynél sem, és még nehezebb beugrásnál mindezt megvalósítani.

■ E téren gondolom, jó gyakorlatot jelentettek a dal-színházi évei...

– Így igaz, nem ijedek meg ma már egy beugrástól, sokkal nehezebb kizökkenteni, hiszen az egyik legkomplexebb feladat az operák vezénylése, s ezekből nekem kijutott jócskán, arról nem is beszélve, hogy kortárs darabot is kellett átvennem az utolsó pillanatban. Ennek a tapasztalatnak köszönhetően az ilyen feladatokat már könnyen abszolválom, s az utóbbi időszakban gyakran volt is szükség a beugrói rutinomra.

■ Hasznos a kóruskarnagyi végzettsége is.

– Amikor Heidelbergben dolgoztam, akkor a kórusvezetőn kívül csak nekem volt ilyen diplomám, ezért mindig, ha helyettesíteni kellett, én tartottam az énekari próbákat. Annak idején magam is jártam hangképzésre, de sosem mozgatott meg annyira az a terület, hogy szólista ambícióim legyenek, bár kórusban nagyon szerettem énekelni. Mindig örömmel kísértém az énekeseket is, szívesen korrepetáltam Julie Kaufmann osztályában Berlinben, és Várady Júliánál is megfordultam, aki az első közös munka után gyakorta hívott vissza. Szeretek az énekhanggal foglalkozni, és karmesterként is szívesen tűzök műsorra ilyen műveket.

■ Zeneakadémiai, majd berlini diploma, pedig annak idején a tanárai nem hittek még abban sem, hogy muzsikus lesz...

– Volt, hogy hetekig nem jártam zongoraórára, s egy mély beszélgetés kellett a tanárnőmmel ahhoz, hogy ismét a zeneiskola lelkes látogatója legyek. Azt követően pedig már zenész pályára vágytam, de mivel nem tanultam korábban szolfézszt, a tanáraink úgy vélték, nincs esélyem, hogy bejussak a miskolci konzervatóriumba. Fél év alatt, igaz kora reggeltől késő estig tanulva, de úgy felkészültem a vizsgára, hogy ősszel a szolfézs-szakra jutottam be. Majd a fővárosban, a Bartók Konzervatóriumban folytattam, ahol azt javasolták, menjek a tanárképzőre. Én azonban tudtam, a Zeneakadémia az én utam, s szerencsére akadt egy ember, Kovács Brigitta, aki tartotta bennem a lelket, s ő javasolta, felvételizzek mindenképpen. Sikerral is jártam, majd hat év után úgy véltem, Berlinben kell folytatnom, Erasmus-ösztöndíjjal. Akkor szerettem bele a városba, amikor 13 évesen először ott jártam, s már akkor imádtam németül beszélni. Egy évre terveztem az életemet a német fővárosban, tizenöt esztendő lett belőle.... Azaz ki tudja mennyi, hiszen jelenleg is ott a lakásom, kettős állampolgár vagyok. Most pedig annak is örülök, hogy a hazai zenei élettel szorosabb lett a kapcsolatom. Visszatekintve az eddigi évtizedekre, úgy vélem, az embernek tisztában kell lennie saját magával, erős elhatározással, meggyőződéssel rendelkezve járni az útját. S persze nem sajnál-

ni az időt, energiát arra, hogy megtanuljon mindent, amivel a vágyait valóra válthatja.

■ Több évet dolgozott Németországban. Hogy látja, van, amit érdemes az ottani zenekari gyakorlatból átültetni a hazába?

– Ők nagyon szervezeten dolgoznak, de mégis, ha magyar zenekarral muzsikálok, akkor azt érzem, a zenészek sokkal többet adnak magukból. Nagyobb szívvel zenélnek, s ez nekem nagyon tetszik. Sokszor nehezebb megtalálni a kulcsot a német együttesekhez. Persze az is igaz, ha Németországban azt mondom, itt pianót kérek, akkor mindenki fogja a ceruzát és beírja a kottába. Ettől azonban aztán a spontaneitás is eltűnik, mert az adott részt mindig e szerint fogják játszani, még akkor is, ha netán valamikor mást szeretnék...

■ Mit szeretne elérni a MÁV Szimfonikusokkal, mind az együttes, mind a saját pályáját tekintve?

– Olyan zenei fejlődést várok tőlük – és magamtól is –, olyan minőségbeli javulást a közös munka során, amellyel még jobbá válik ez az egyébként is rangos együttes. A saját pályámat tekintve pedig most – egy saját együttes élén – van lehetőségem arra, hogy elvezényeljek nagy műveket, s szeretnék is temérdek romantikus kompozíciót műsorra tűzni. Bízom abban, hogy ezekkel a próbákkal, előadásokkal én magam is előrébb fogok lépni a pályán. Lényegesnek tartom az együttesben az egymásra, a másik játékára való odafigyelést, a hangzásmínőséget. Azt a kamarazeneszerű, áttetsző zenekari hangzást kell megtalálnunk, amiben az ember jól érzi magát, így még magasabb szintűvé válnak az előadások. Ahhoz, hogy a zene minősége hallhatóan változzon, mindenkinek közösen kell tennie, de ugyanolyan lényeges ehhez a bombabiztos, stabil együttjárat, a megfelelő intonáció, valamint a dinamikai sokszínűség.

■ Ezek eléréséhez a biztos, tiszta kéz mellett – amit Önnél rendszeresen dicsérnek – fontosak a dirigensi utasítások is. Gondolom, ebben segítette a Fischer Iván aszisztenseként töltött időszak....

– Igen, tőle valóban meg lehetett tanulni, hogyan mondja el az ember tömören, mit kér, olyan módon, hogy ennek meg is legyen az eredménye. Úgy vélem, az ember karmesterként nagyon intenzív szkennelést végez a fülével, s ennek során veszi észre, ha bizonyos helyeken akadnak megingások, vagy ha nem jók az arányok. Ezekre az ütemekre kell a próbán mindig visszaigrani, s néhány szóval elérni a változást. Amikor az ember erről beszél, nem lehet nagy történeteket mesélni, mert néhány mondat után a zenészek már nem figyelnek. Muzsikálni szeretnek, nem előadásokat hallgatni, így fontos, hogy mindig csakis a zenéről legyen szó. Olyan dolgokat kell kérni, amelyeken a hangszerrel lehet változtatni, s akkor gyorsan és energikusan halad a munka. Voltaképp a testbeszédnek kell olyan kifino-

mult pontra eljutnia, hogy abból a zenekar pontosan érezze, mikor mit kell tenni, mi legyen hangosabb, halkabb, rövidebb, hosszabb.

■ Az idei szezont készen kapta, de milyen lesz a következő, ami már a tervei szerint áll össze?

– Szeretnék kicsit visszatérni a kórusmúltamhoz, így szívesen vezényelnék oratorikus műveket. Annak idején számomra óriási kaput jelentettek a nemzetközi zenei életre ezek a művek, s örömmel vezényeltem a zenekart és énekkart együtt felvonultató kompozíciókat. Épp ezért meg akarom ismerni újra az itthoni kórusokat, s aztán elkezdhetünk kooperálni.

■ Mennyire van kapcsolatban a hazai zenekarokkal?

– Szinte mindegyikkel dolgoztam a fővárosi együttesek közül, s a vidéki zenekarok egy részét is vezényelhettem már. Örülök, hogy most ismét jobban belelátok az itthoni a zenei életbe, egyre több a kapcsolatom, hiszen a berlini diplomázást követően Németországban indult a karrierem. Az első olyan hangverseny, amely után felfigyelt rám a magyar zenei élet, azt a Nemzeti Filharmonikusokkal adtam, Kocsis Zoltán elvezetése miatt kellett beugranom 2016 novemberében. Azt követően egyre gyakrabban hívtak vezényelni. Öt évvel ezelőtt köszöntem el a heidelbergi operától, lettem szabadúszó karmester, s nagy örömömre hamar elkezdett betelni a naptáram. Sűrűn megfordultam Zágrábban, ahol a Rádiózenekart dirigáltam, Bulgáriában szintén sokat játszom, de emléthetem Bukarestet, Temesvárt vagy Wroclawot is. Persze több német zenekari koncert, ottani felkérés is szerepel a sorban. Szeptemberben – ismét beugrással – a koblenzi zenekart vezényelhettem, nyáron pedig akadt egy tíz előadásból álló sorozatom a Szerelmi bájtárlból, az Oper Oder-Spree sorozatában. Örültem neki, mert az opera az egyik legkomplexebb feladat, remek iskola, és ezekre a felkérésekre mindig szívesen vállalkozom. Különleges feladatokat az idei szezón is tartogat, mert például vezényelhetem a Danubia Zenekarral Adams Harmonielehre című művét, amelynek korábban csak betanítója voltam, s a Nemzeti Filharmonikusokkal szintén izgalmas hangversenyek várnak.

■ Ősszel mutatkozik be a MÁV Szimfonikusok élén. A koncert programja már saját válogatás?

– Igen, az első műsoron, szeptember végén Liszt Prometheusa mellett Farkas Gáborral Schumann-zongoraverseny, valamint Brahms IV. szimfóniája szerepel, s a következő, októberi programom is érdekes, hiszen orosz estet tartunk a zenekarral. Hacsaturján-darab és Csajkovszkij IV. szimfóniája mellett egy Magyarországon ritkán játszott Rubinstein-zongoraversenyt is előadunk, a negyediket, amit két éve a berlini rádiózenekarral vetünk lemezre a másodikkal együtt. Most ismét a kiváló Schaghajegh Nosrati – a korábbi lemezünk művésze –

Farkas Róbert 1982-ben született Ózdon. Tanulmányait Budapesten, a Bartók Konzervatóriumban, majd 2000-tól a Liszt Ferenc Zeneakadémián folytatta, karvezetés szakon. Emellett a karmesterképző szakot is elvégezte Gál Tamás és Ligeti András tanítványaként. 2006-ban Erasmus-ösztöndíjjal a berlini Művészeti Akadémián tanult Lutz Köhler professzornál, ahol másfajta látásmódot sajátított el, még a partitúra olvasás kapcsán is. 2012-ben diplomázott. Közben részt vett több mesterkursuson, többek között Eötvös Péter, Bernard Haitink és Jorma Panula vezetésével. 2011-ben Horvátországban, a Lovro von Matačić Nemzetközi Karmesterversenyen 3. díjat, a Zenekar Különdíját és a Horvát Zeneszerzők Társasága különdíját nyerte. Tanulmányainak befejezése után a művészeti vezető asszisztense lett a Berlini Állami Operaházban, ahol Sosztakovics, Hindemith és John Cage operáinak színrevitelében működött közre, Wolfgang Rihm Dionysos című operájának pedig második karmestere volt. Rövid idővel később szerződtette a Heidelbergi Színház opera-társulata. Olyan klasszikus operák, mint a Cosí fan tutte, a Szöktetés a szerájból vagy a Traviata mellett sok kortárs szerző operájának bemutatóját vezényelte. 2013-ban kezdődött együttműködése Fischer Ivánnal az általa vezetett Berlini Konzerthaus Zenekarban, 2015 óta Fischer Iván asszisztense mind a berlini, mind a Budapesti Fesztiválzenekar élén. Magyarországon is rendszeresen vezényel: a Nemzeti Filharmonikusok, a Magyar Rádió Szimfonikus Zenekara, a Danubia, a Savaria, a Pannon Filharmonikusok és a Budapesti Fesztiválzenekar koncertjein, külföldön pedig a Berlini Konzerthausorchester, a Berlini Szimfonikusok, a Lipcsei Kamarazenekar, a Heidelbergi Filharmonikusok, a Collegium Musicum Pommersfelden, a Horvát Rádió-Televízió Szimfonikus Zenekara és az Ausztrál Ifjúsgági Zenekar karmesteri dobogóján.

szólaltatja meg. Mindegyik programot várom már, s örülök, hogy ilyen széles a dirigensi palettám. Tényleg örömmel vezényelem bármely korszak műveit.

■ Az év elején, februárban – miután Fischer Ádám helyett beugrással vezényelte A teremtest – arról beszélt egy interjúban, arra vágyik, hogy egy zenekar vezetését átvehesse. Hamar teljesült az álma...

– Szerencsésnek érzem magam, hiszen még a Covid-járvány alatt is számos meghívást kaptam, s ezeknek a beugrásoknak köszönhetem többek között Lendvai György felkérését is. Most a legtöbb feladat Magyarországhoz köt, de azért továbbra is megtartom a kétlaki életemet, hiszen fontos, hogy az ember több lábon álljon, hogy dirigensként járja a világot. Új iskola számomra, lényeges tanulni való, hogy hogyan állom meg a helyem vezető karmesterként, s miként hatunk egymásra a MÁV Szimfonikusokkal. Bízom a közös munkában, a közös fejlődésben, előrelépésben.

R. Sz.

Aki dudás akar lenni... Cziffra György pályájának ismeretlen oldala

„Aki dudás akar lenni, pokolra kell annak menni” – szól az ősi népi szöveg, amely József Attilát is megihlette. Cziffra György élete során többször is megjárta a poklot: a kilátástalan szegénységet, az éhezést, a háborút és a kényszermunkatáborot. A költő szavai: „A vers papírpénz, s a szenvedés az aranyfedezete” érvényesek a zongoraművészre is, aki megtapasztalta a borzalmakat, de volt ereje ahhoz, hogy legyőzze külső és belső démonait.

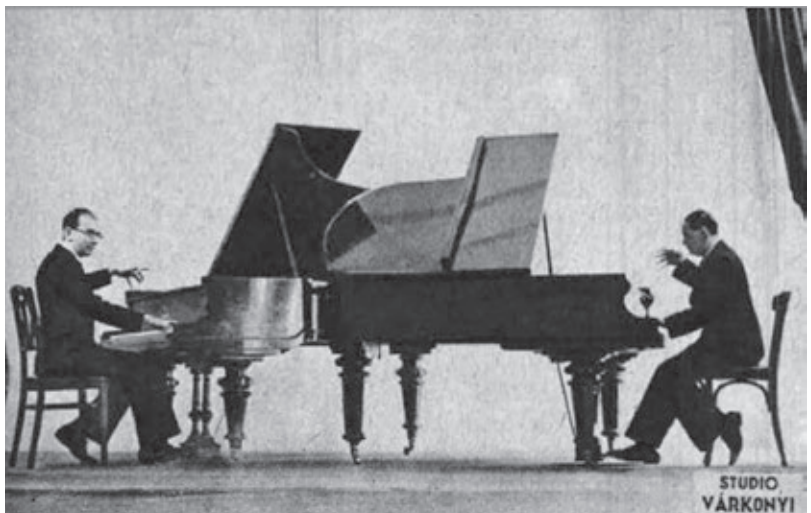
A pokol előszobája

A szegénység Cziffra egész ifjúkorát meghatározta, és olyan félelmetes hatalomként nyomasztotta, amely szinte a csontjáig hatolt. Folytonosan üldözte, és nem hagyta, hogy kitörjön büvköréből. Bár a csodagyermek pályája 1934 és 1936 között látványos sikerekkel indult, karrierje nem tudott kibontakozni. 1937-38 fordulóján, talán valamivel később, 16 évesen otthagyta a Zeneakadémiát, és ez lett idő előtti felnőtté válásának pillanata. A könnyebb műfajok területén, majd az éjszakai bárók világában keresett megélhetést. Nem tudjuk, hogy környezete vagy a sors indította-e el a lejtőn, netán ő menekült a könyörtelen külvilág vagy önmaga elől.

Tanára, Keéri-Szántó Imre visszatartotta a szereplésektől, amíg csak tudta, mert úgy vélte, a gyermeknek először el kell sajátítania az alapokat, a stílusok ismeretét. Amint egyik interjújában kifejtette: *„be kell fejeznie tanulmányait, és csak azután indulhat el a világ meghódítására.”* Tanára figyelmeztetése ellenére Cziffra csatlakozott egy fiatal hegedűs skandináviai turnéjához, amely katasztrofális eredménnyel zárult. Majd 1937 nyarán újabb váratlan bejelentést tett: Kovács István, Keéri-Szántó asszisztensével és egykori növendékével egy kávéházban fognak szerepelni, hogy pénzt keressenek. Amint hangsúlyozta: nem tehet mást, mivel neki kell eltartania népes családját. A mester borúlátóan ítélte meg a dolgot: *„Amikor felfedeztem Cziffra Gyuri zsenialitását, elhelyeztem őt egy mecénásnál, ahol tiszta szobában, polgári kényelemben lakhatott. Elszökött onnan. Nem bírta a rendet. Most a szívem fáj érte, mert az utóbbi idők egyik legnagyobb művésztelenségének tartom s tudom, hogy ezen az úton elindulva, nem lehet visszatérni a művészi pályára. Egyébként eljátszották előttem kézzongorás produkciójukat. Ördögösek.”*

Ördögös játékuk lett Cziffra ördögi utazásának kezdete. Tulajdonképpen ártatlanul indult az egész, és nem tudjuk, pontosan miért és miként vezetett vakvágányra. Kovács István virtuóz kézzongorás átiratokat készített könnyen emészthető, népszerű klasszikus művekből, többek között Liszt, Strauss, Mendelssohn és Mozart darabjaiból. 1937 nyaratól hónapokon át folyt a gyakorlás Kovácséknál, miközben az idősebb művész módszeresen tanította is zongorapartnerét. Cziffra nyilatkozta szerint az év végén kezdik meg a fellépéseket egy Duna-parti kávéházban, amelynek tulajdonosával július 1-én írták alá a szerződést. A vállalkozó megpróbálta elosztatni az aggodalmakat, miszerint kárt szenvedne az ifjú zseni művészete. *„Valóban megállapodtunk Kovács Istvánnal és Cziffra Györggyel abban, hogy nálunk fellépnek. Megnyugtattunk mindenkit, hogy nem kávéházi produkcióról van szó, hanem arról, hogy tíz órakor hangversenyt rendezzenek nálunk. Természetesen külön zenekart is szerződtetünk, amely a hangverseny befejezése után fog játszani. Cziffra György művészi fejlődésének nem fog ártani, ha esténként félórás koncertet ad.”*

Ezzel összhangban válaszolt Cziffra is a Magyarországnak adott interjújában: *„Produkciónkat külföldi*

Kovács István és Cziffra György a rádióstúdióban, 1938

menedzserek is meghallgatták. Azonnal le akartak szerződtetni egyéves európai körútra. Nem fogadtuk el. Én tanulmányaimat akarom folytatni. Kovács István szintén Keéri-Szántó tanár úr mellett akar maradni. Mostani szerződésünk mellett ezt nagyon egyszerűen meg tudjuk csinálni. Nekem lesz pénzem, a családomnak lesz mit enni. Újra lesz kedvem gyakorolni, ősszel leteszem a vizsgát, jövő tavasszal a másikat, minden rendben lesz – és mindezért este tíztől féltizenegyig fogok csak játszani – klasszikusokat!”

Ok és okozat – a piszkos anyagiak

Első pillantásra úgy tűnhetett, hogy végre minden jóra fordul. A biztos megélhetést biztosító, nem túlságosan megerőltető munka mellett a gyermek folytathatja tanulmányait, a bártulajdonos pedig a nagy hírverés következtében szép bevételhez jut. A döntés háttérében Cziffráék oldaláról is anyagi megfontolások álltak, hiszen nem kétséges, hogy nagyon szerény körülmények között éltek, olykor egyik napról a másikra. A szegénység volt tehát az oka, hogy a 16 éves ifjúnak kenyérkeresővé kellett válnia. Már az első jelentősebb újságcikk, ami 1933-ban Cziffráról megjelent, a nyomorgó csodagyermekről szólt, és segítséget kért a számára. Azonnal jött a válasz: egy úr havi nyolc pengőt ajánlott fel, a nyomorék gyermekek maguk készítette cipőt és ujjast ajánldoztak neki (Cziffra hamarosan viszonzotta a kedveségüket egy jótékony célú koncert alkalmával). Keéri-Szántó Imre is folyamatosan támogatta tanítványát, és az édesanya 1935-ös nyilatkozata szerint két úrtól havi 25 pengőt kapott rendszeresen (korábban ő feleannyit keresett takarítással, és egy napszámos teljes havi bére is csak a duplája volt ennek).

Úgy tűnik, hogy az újságírók többnyire kissé el is túlozták a szegénység mértékét, hogy minél nagyobb feltűnést keltsenek. A gyermek jellemzésekként használt jelzők („kis pufók Cziffra Gyuri”, „dundi kis művészünk”,

„kedvesarcú, kövér kisfiúcska”) és a *Sport* hírlapban megjelent saját szavai („A rajzon nem látszik, milyen kövér vagyok. Voltam az orvosnál, azt mondta: »Jó lesz sportolni, mert különben te leszel Európában a legkövérebb zongorista«”) nem arra utalnak, hogy – a bulvárlapok szalagcímeivel ellentétben – egyáltalán nem volt mit ennie. Ennél súlyosabb és károsabb lehetett a bizonytalanság és a kilátástalanság pszichikai hatása, amikor sosem tudhatta, hogy másnapra is jut-e néhány falat, vagy lesz-e fedél a feje felett.

A Keéri-Szántó által említett mecénás 1934-ben havonta jelentős összeggel támogatta Cziffra tanulmányait, de a pénzt nem merete közvetlenül a családnak adni. Inkább egy gimnáziumi tanárt bízott meg, hogy saját otthonában nevelje a kis művészt. Alighanem tévedett, jobb lett volna valamilyen más megoldást választania. 1934 júniusában így nyilatkoztak erről Cziffráék: „Száznyolcvan pengőt fizet egy rendkívülien jószívű, igazi úri nő a Gyuriért – szólalt meg az édesapja. – Csak azt tessék kijárni – veszi át a szót az anya –, hogy engedje meg ez a nemesszívű hölgy a Gyurka itthon lakhasson. [...] Ha ideadják a pénzt, veszek ki kétszobás lakást. Telne rá. Vennék új zongorát is részletre. Telne rá. Vennék házi nevelőt is a fiamnak. Telne rá. Kötelezném magam írásba, hogy az utolsó krajcárt is kis Gyurikámra költöm, csak hagyják meg nekem az én egyetlen kicsi fiammat.” Cziffra erre az esetre hivatkozott, amikor 1937 nyarán a „bárzongorázás” mellett döntött: „Keéri-Szántó tanár úr [...] elhelyezett egy családhoz, hogy szüleim nyomorgása ne zavarjon tanulmányaimban, – öt hónapnál tovább nem bírta a lelkiismeretem, hogy szüleim, nővérem, az ő gyerekei mind éheznek, én meg jó módban élek. – Azt mondják rólam, hogy nagyon tehetséges vagyok . . . kérem, én az idén nem tudtam letenni a vizsgámat, mert egész télen éheztem a családommal együtt és a szörnyű szegénység megbénította tanulmányaimat. Ha az ember éhes, nem tud gyakorolni.”

Ebben a nyilatkozatban is érzünk némi túlzást és öngazolást, miközben nem tudjuk, mennyire színezte ki Cziffra szavait az újságíró. Több újságcikk is említette, hogy Cziffráéknak semmilyen bevétele sem volt, a népkonyháról kapták a sovány ételt, és valamilyen segélyben is részesültek. A szobakonyhás lakásban a kamaszfiún és a szülőkön kívül ott élt az idősebb leánytestvér, Jolán is a férjével és két gyermekével. Nehezen érthető, hogy a négy felnőtt közül egyik sem talált munkát, különösen Jolán, aki korábban segédpénztáros volt, majd a Székesfejváros alkalmazásában állt (már a 20-as évek közepén teltt neki arra, hogy zongorát béreljen). Megfelelő alpműveltséggel rendelkező, jóképességű ember lehetett, és a korabeli fényképeken a szülők is kulturált, tisztességes polgárnak látszanak.

Gyurka a Zeneakadémián ingyenes tanuló volt, és különféle támogatásokat is elnyert: 1936-ban például az egyszeri 150 pengős Raába Péter jutalomdíjat, majd egy 120 pengős ösztöndíjat. 1937 nyarán nyilatkozta: „Keéri-

Cziffra tanárával, Keéri-Szántó Imrével
(*Sport* hírlap, 1934. jan.)

Szántó tanár úr jóvoltából különböző helyekről segélyeket kapok. Havonta összesen 75 pengőt.” Mindez természetesen nagyon kevés volt, de mégsem indokolhatta, hogy az ifjú művész egyetlen falat és fillér nélkül induljon el az iskolába. Összevetésül a polgári álmfizetésre vonatkozó sorokat idézzük az 1936-os dalszövegből: „Havi 200 pengő fixszel / Az ember könnyen viccel”.

Kávéházi kitérő – a zenei élet peremén

Cziffra György és Kovács István kézzongorás fellépéseinek előjátéka az 1937. július 31-én Siófokon rendezett bemutatkozó hangverseny volt, amely akkora sikert hozott, hogy néhány nap múlva meg kellett ismételniük. Az *Ujság* híradása szerint a „pesti és külföldi impresszáriók elhalmozzák őket szerződteségi ajánlatokkal. Az ajánlatok között két nagyon komoly van: az egyik Londonba, a másik Indiába vinné őket kitűnő feltételekkel.” Mivel egyikük a tanulmányait, a másik a növendékeit nem szeretne volna itt hagyni, ezúttal is nemet mondtak. Mielőtt november 16-án megkezdtek volna fellépéseiket a Vigadó téri Hangli Kioszkban (eredeti nevén Vigadó Kávéház), bemutatták tudásukat a Zeneakadémián Keéri-Szántó Imre tantermében. Műsorukon a „klasszikus” darabok, azaz Mendelssohn *Nászindulója*, a *Don Giovanni* és a *Rigoletto* nyomán írt parafrázisok, Liszt rapszódiai, egy Dvořák-kompozíció és Weber *Perpetuum mobile*-ja mellett már a jazz is képviseltette magát Irving Berlin és George Gershwin művei által. Amint Kovács István nyilatkozta: „Részünkről a jazz már engedmény, de kell, szükség van rá a kávéházban.”

A Hangli Kioszk a 40-es évek elején

Íme, a repertoár területén is megtörtént az első lépés, elindultak a könnyű műfajok irányába.

A Hangli Kioszkban történt zenélés mellett a két művész szerepelt a Vigadóban a *Pesti Hirlap* szilveszteri műsorában, 1938. február 5-én pedig a rádióban is megkezdtek a fellépéseket Rossini *A sevillai borbély* nyitányával, Strauss *Denevér*-keringőjével, A *Don Giovanni* Pezsgőáriájával, Beethoven Menüettjével, Weber *Perpetuum mobile*-jével és Liszt XIV. rapszódijával. Áprilisban újabb műsorral jelentkeztek, de a már hetek óta hirdetett rádióhangversenyt el kellett halasztani Cziffra „betegsége” miatt. Gyanakodnunk kell, hogy valami más lehetett a háttérben, mivel Kovács néhány héttel később nem Cziffrával, hanem Schneider Hedviggel játszotta el ugyanazt a programot, és júliusban is a művésznővel lépett fel. A következő év elején pedig új partnerrel, a kiváló bridzsbajnok-zongoristával, Ferenczy Györggyel alakított zongoraduót. 1939. január végétől a Dunacorso kávéházban játszottak, és azt tervezték, hogy tavasszal amerikai turnéra mennek. Az *Est* riportere szerette volna megtudni, hogy Cziffra miért vált ki a duóból, netán azért, hogy folytassa tanulmányait, de csupán a Zeneakadémiától kapott némi felvilágosítást: „ebben a tanévben nem is jelentkezett a Zeneművészeti Főiskola növendékeinek sorába. Az akadémián nagyon sajnálják, hogy Cziffra Gyuri már nem növendékük, mert ott mindenki nagyon szereti és nagy jövőt jósolt neki.”

A pokol tornáca

Nem tudjuk, hogy pontosan mi történhetett Cziffrával 1938 tavaszán. Az elkövetkező másfél évből mindössze néhány fellépéséről van információnk: júniusban egy zeneiskola rendezvényén szerepelt Egerben, október végén néhány rövidebb Schumann-, Chopin- és Liszt-művet játszott a rádióban, decemberben és 1939 februárjában egy-egy vegyes műsorú esten működött közre – majd semmi az év végéig. Nevét nem találtuk se a koncertek,

Hirdetés a Pesti Naplóban, 1937. nov. 17.

se a kávéházak hirdetéseiben. Talán összekülönbözött Kovács Istvánnal, vagy annyira kicsúszott a lába alól a talaj, hogy nem is gyakorolt, és 1938 április elején inkább beteget jelentett. Sokat elárul a hallgatása: önéletrajzi könyvében, az *Ágyúk és virágok*ban egyáltalán nem említette Kovácsot, pedig egy éven át szoros kapcsolatban voltak. A zeneakadémia elhagyása után történtek elbeszélését (amely, mint láttuk, nem felelt meg a valóságnak) közvetlenül így folytatta, részben magyarázatot adva sorsának negatív fordulatára: „Mindazt, ami ezután jött, mint önmagam árnyéka éltem át. Belekeveredtem egy mindenféle magamkorabeli fiatal fiúkból és lányokból összeálló, teljesen felelősségnélküli életet folytató csoportba. Annyit sem aludtunk, ami a minimális életfeltételek igénye. Éjjel-nappal egyaránt az utcákat jártuk; szemtelenül és fölényesen belekötöttünk mindenkibe, aki az utunkba került. [...] És ez így ment hosszú hónapokon át. Anyám kisírt szemei sem változtatták meg életformámat.”

Az utolsó szalmaszál: a tánczene

1939 őszén történhetett, hogy Cziffának sikerült kitörnie az önpusztító életmódból, vagy legalábbis valamennyire visszafordulnia a lejtőn, és mint utolsó szalmaszálban, megkapaszkodnia az éjszakai szórakoztató zene nyújtotta lehetőségekben. Ő maga így írt erről visszaemlékezéseiben: „Egy nap elhatároztam, hogy pénzt fogok keresni. Egyre kevesebbbszer kerestem cimboráim társaságát [...]. Éjszakai zenészekkel ismerkedtem össze. Úgy látszik, szimpatikusnak találtak, mert tanácsaikkal segítették belépésem a tánczene birodalmába. Természetesen éjjel, munkájuk befejezése után történt mindez, egy-egy bárpult előtt, pohárral a kezünkben. Később meghívtak oda, ahol játszottak, hadd gyarapodjanak tapasztalataim, mondták. Kis idő elmultával így hát átvedlettem tánczenészé, s hosszú időn keresztül ez volt a hivatásom.”

November 18-án a rádióban lépett fel Paganini és Liszt *La campanellájával*, Dohnányi f-moll etűdjével és Liszt *Spanyol rapszódijával*. A művész maximalizmusát ismerve ehhez heteken át ismét komolyan és szisztematikusan kellett gyakorolnia. Ezt követően évekig ki-

zárólag könnyűzenészként tűnt fel táncdalszerzők estjein és jazz-műsorokban, a Sportcsarnokban rendezett jazz-párbajon és esténként az Arizona mulatóban, illetve triójával matinéken és jazz-parádékon. Ami a korabeli lapokban róla megjelent, az nyilván csak a jéghegy csúcsa, hiszen megélhetést az estéről estére végzett „zenés szolgáltatás” kínált számára.

Ismét elgondolkodtató, hogy a 241 oldalas *Ágyúk és virágok*ban – hasonlóképpen az 1937–39-es időszakhoz – miért csupán a fenti néhány mondat olvasható a művész három-négy éves tevékenységéről. Nyilván erre sem emlékezett szívesen, annak ellenére, hogy játékával jelentős elismerést szerzett. Más szeretett volna elérni, de környezete fogva tartotta, ahogy talán a bárpultnál kézben tartott pohár is, amely feledést kínált, de csak a következő napig. A könnyen jött pénz könnyen ment, ő pedig csak robotolt tovább. A helyzetéről és terveiről megfogalmazott mondatok szinte segélykiáltásként hangzottak 1943 júliusában a *Színházi Magazin*nak adott interjújában: „Tudom, hogy a zenei karrierem azaz, amit most csinálok, lejtőre került. Szerencsére azonban ezen a lejtőn van megállás. Mert kell, hogy legyen. Vissza akarok és vissza is fogok térni a komoly muzsikához. Tovább megyek azon az úton, amelyen tanárain megindítottak, fel fogom cserélni az éjszakai lokálok füstös levegőjét a hangversenyteremmel. A jövőben már ismét csak a koncertdobogón fognak viszontlátni.”

A katona története

Hősünket ismét az Ördög kísértette meg, akivel nem jószántából paktált le, hanem behívták katonának. A Katonáról és az Ördögről szóló történet, a Faust-legendája egyik változata, Afanaszjev mesegyűjteményéből származik. Ennek nyomán komponálta Igor Sztravinszkij *A katona története* című darabját, amelyben a Katona eladja hegedűjét (azaz a lelkét) a sok pénzt hozó bűvös könyvért cserébe. Hazafelé tart szabadságra, de útközben pár napra beugrik a mindig más alakban megjelenő Ördöghöz. Amikor azonban útját folytatva becsúsz a bűvös hintóba, az a levegőbe emelkedik, ahol megszűnik a tér és az idő... Mire visszatér a falujába, döbbenet tapasztalja, hogy nem három nap, hanem három év telt el, és családja rá sem ismer többé.

Ezzel tulajdonképpen azt is összefoglaltuk, hogy mit írt Cziffra az *Ágyúk és virágok*ban a katonaévekről. Úgy érezhette, hogy ő már akkor eladta a lelkét, amikor a kávéházakat az éjszakai bárakat választotta, álomszerű elbeszélésében pedig ugyanúgy tértől és időtől függetlenül váltak az események, mint Sztravinszkij főszereplője esetében. Az elején azt írta, hogy 1942 őszén vonult be, egyszer pedig megemlítette, hogy 1946 szeptemberében szerelt le. Ennek megfelelően a Cziffráról szóló cikkekben mindenütt négy év katonaidő szerepel. Bár a frontszolgálat és a hadifogság során valóban megjárta a poklok poklát, és ebből néhány nap is jóval több, mint ami egy ilyen

Az Arizona hirdetése 1942 szeptemberében

érzékeny művészember számára elviselhető lehet, az említett időpontok mégis némi korrekcióra szorulnak.

A bevonulásra nem kerülhetett sor 1943 novembere előtt, mivel abban az évben több alkalommal is szerepelt Budapesten, és júliusi nagy interjújában egyetlen szót sem ejtett a katonai szolgálatról. Mivel a koncertelőzetesek jóval az események előtt közzétették a nevét, nem valószínű, hogy szabadsága során ugrott be egy-egy közreműködésre. Feleségével, az egyiptomi származású Soleilkával néhány napos ismeretség után házasodtak össze 1943-ban (nem 1941-ben vagy 42-ben), még a katonai szolgálat megkezdése előtt. Így fiuk sem születhetett 1942-ben, ahogy több cikkben és lexikonban olvasható, és értelem szerint Cziffra sem utazhatott a frontra ugyanebben az évben.

Az *Ágyúk és virágok*ban az szerepel, hogy Cziffrát a bevonulást követően nyolc héttel „önkéntesként” akarták a frontra küldeni, és az indulás előtti napon a tábori orvosnál találkozott össze egyik meg nem nevezett zeneakadémiai társával, akinek – vele ellentétben – sikerült felmentetnie magát. „Néhány hónappal később már a fronton [...] Lengyelországban” hallotta, hogy az illető, „F. Gy.” súlyos betegségben elhunyt. Nem lehet másról szó, mint Faragó Györgyről, Dohnányi kedvencéről és Cziffra egyetlen igazi vetélytársáról, akiről tudjuk, hogy csak 1943. október 4. és 16. között töltött be katonai szolgálatot (ezután két héttel Cziffra még otthon szerepelt), viszont egy teljes évvel később, 1944. december 3-án hunyt el. Amennyiben Cziffra nem csupán találta vagy álmolta a találkozást, akkor arra 1943. október közepén kerülhetett sor, talán még a kiképzés nyolc hete előtt, a lengyel frontra pedig 1944 második felében vihették. Ráadásul nem „kiskatona”-ként vagy „egyszerű katona”-ként, ahogy a könyvben szerepel, hanem legalább szakaszvezetőként, hiszen az egyik korabeli fényképen jól látszódik a rangjelzése a három csillaggal. A víziószerű elbeszélésben nem véletlenül mosódnak el az események, amelyek akár úgy vagy akkor is történhettek volna, ahogy Cziffra leírta.

A harcoktól Cziffra úgy próbált megszabadulni, hogy elkötött egy mozdonyt, átjutott vele az ellenség területére, és megadta magát a partizánoknak. Hamarosan beállt a szovjetek által felállított magyar hadseregbe, és kiképző altisztként dolgozott a háború befejezése után is. Elmondása szerint ekkor teljesen kivetkőzött önmagából, életét a beosztottjaival szembeni kegyetlenkedés és az alkoholmámor váltakozása töltötte ki. Végül ebből a pokolból is ki tudott szabadulni, bár hazatérésre valószínűleg jóval 1946 ősze előtt került sor. Május 22-én ugyanis már szerepelt az Ady-kör kamaradélutánján, és a fellépés előtt bizonyára néhány heti gyakorlásra is szüksége volt.

Második újrakezdés

1946-ban Cziffra visszatért a kávéházak és éjszakai bárrok világába. Játzott többek között a szabadsághegyi

Garden Klubban, decembertől minden nap a Capri szalonban, a következő év nyaratól a Füzék borozó-étterem kerthelyiségében, 1948-ban a Luganóban, majd a Café de Paris-ban. Országos ismertségre tett szert, mivel esti szerepléseit rendszeresen közvetítette a rádió, és számos alkalommal játszott a stúdióban is egyedül vagy másokkal. Emellett vidám esteken, például Latabár Kálmán zenés műsoraiban működött közre a fővárosban és vidéken egyaránt. Mezey Mária színésznő énekét nemcsak a kávéházban, hanem önálló zeneakadémiai estjén is kísérte. Lépésről lépésre haladt előre a távoli cél felé, miközben már jelentős anyagi és erkölcsi megbecsülésben részesült – majd ismét bekövetkezett a katasztrófa, és folytatódott Afanaszjev vándor Katonájának lázálomszerű repülése.

A Garden Club hirdetése, 1946. október

A Café de Paris hirdetése, 1949. május

Börtönévek

Az *Ágyúk és virágok* beszámolója szerint Cziffra 1950 első napjaiban családjával együtt a jobb élet reményében disszidálni próbált, de elfogták őket, és a családfő csak négy év múltán, 1953 végén szabadult. A meg nem nevezett kényszermunkatáborban, amint írta: „egy kőfaragó vállalat munkásainak szállítottuk párban a 150 kilós kőhasábokat”, és mire kiengedték, ötven kilónyi „mozgó csontváz” lett belőle. Kezeit megerőltette, ezért hazatérését követően „körülbelül négy hónapot kellett

rászánom kezeim rendbehozására, mielőtt hozzákezdhettem a munkakereséshez.” Tőle ered tehát a négy évre vonatkozó információ, a róla szóló cikkek írói pedig később kiszínezték a történetet, miszerint a hírhedt recski munkatáborba került, ahol szétverték a kezeit. Szerencsére mindez csak félig igaz: sosem kellett követ törnie, nem Recsken, hanem Miskolcon töltötte a büntetését, és nem négy évig, hanem – amint maga is írta – 18 hónapig, amit kiegészített az ítéletet előtt fogdában töltött időszak.

Cziffra 1950. február közepén még Budapesten szerepelt, 1952 szeptemberében pedig már esténként a Váci utcai Anna cukrászdában zongorázott, azaz a négy havi felkészülést figyelembe véve legkésőbb az év májusában szabadult. Kezei a zenei világ nagy szerencséjére nem mentek tönkre, hiszen az említett kötömböket nem neki kellett cipelnie a Miskolci Egyetem építése során. Rabtársa, az író és építész Határ Győző így emlékezett Cziffrára: *„Kiesztették a mentőötletet: otthagytuk, ahova bevágták, de megtettük a kőfaragók brigádvezetőjének. A marconaképu smaszerek mit sem tudtak róla: velük elfelejtettük közölni. Azontúl Gyurka minden dolga az volt, hogy irányítsa a cipekedést és könyvelje brigádja teljesítményét.”* Társai emellett azt is elintézték, hogy koncertet adjon a munkatábor udvarán.

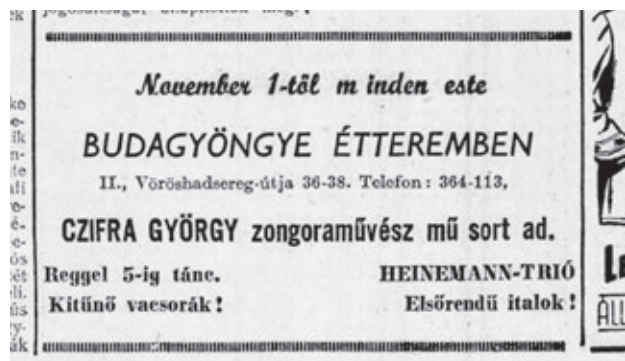
Harmadik újrakezdés – a pokolból a Parnasszusra

1952-ben tehát Cziffra visszatért korábbi életéhez. Az Anna cukrászdát követően játszott a Budagyöngye étteremben, az év végétől pedig a Kedves presszóban, a Pilvax étteremben és más helyeken. Hihetetlen virtuozitásának és improvizációs készségének hamar híre ment. Játékának sokan csodájára jártak, egyes rajongói egyik kávéházból a másikba követték esténként. A komolyzenehez és a koncertpódiumhoz történő visszatérésében fontos szerepet játszott egy zeneakadémiai tanár, Ferenczy György sokrétű támogatása. Az ifjú zseninek első sorban útmutatásra, biztatásra és személyes kapcsolatokra volt szüksége, hiszen technikailag a legelsők között volt már akkor is. A stílusismeret elsajátításának legjobb módja az volt, hogy egy ideig bejárhatott Ferenczy óráira. Számára bőven elegendő volt, hogy egy-egy zenei probléma megoldása egyszer szóba kerüljön, fejlődése így is káprázatos lehetett. Gözerővel fogott a gyakorláshoz, a mester pedig latba vetette minden befolyását és meggyőzőerejét, hogy újabb pártfogókat találjon.

Cziffra mindössze három év alatt jutott fel a világszínre. A legendák körébe tartozik, hogy Magyarországon nem engedték szerepelni, kitiltották a rádióból vagy hogy lezárták előtte az ország határait. A valóság csupán az, hogy kellett némi idő az új repertoár és az új előadói stílus elsajátításához, a nagyközönségnek pedig ahhoz, hogy felfedezze magának. Karrierje már 1953 októberében kisebb fordulatot vett, amikor – talán az

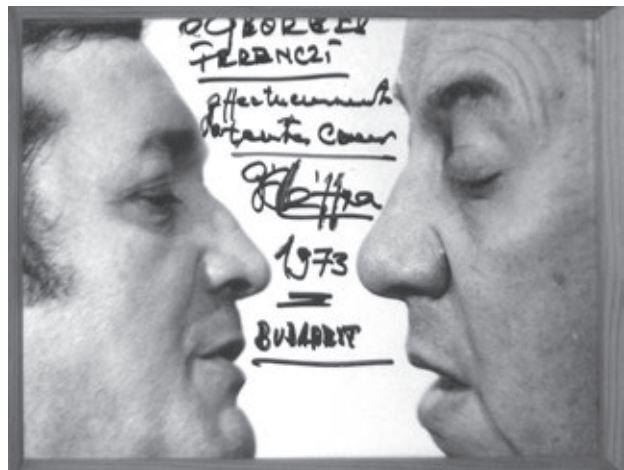
Cziffra az Anna cukrászda 1952. szept. 12-i hirdetésében

Cziffra a Budagyöngye étterem hirdetésében, 1952. október

ugyancsak közreműködő Mezey Máriának köszönhetően – bevették közreműködőnek a mindenható Országos Filharmónia hétvégi „derűs műsorai”-ba, amellyel több budapesti fellépés mellett Kecskeméten, Miskolcon, Komlón és az akkori Sztálinvárosban szerepeltek. Ugyanakkor a Filharmónia „Élő hanglemezek” című három órás zenés parádéjában olyan hírességekkel lépett fel, mint Gyurkovics Mária, Honthy Hanna, Tolnay Klári, Svéd Sándor, Garay György és Rátonyi Róbert.

Első zongoraestjére 1954. március 16-án került sor a Bartók teremben. Ezt 12 hónap leforgása alatt további három követte: júniusban, októberben és februárban,

Ferenczy Györgynek dedikált fotómontázs, 1973

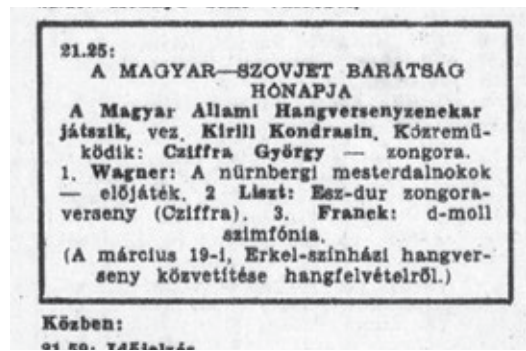

Cziffra dedikál az 1955-ös Prágai Tavasz fesztiválon

azaz néhány havonta új műsort kellett megtanulnia (az előadott Bach-, Scarlatti-, Hummel-, Bartók-, Kodály- és Szabó Ferenc-művek valószínűleg korábban teljesen ismeretlenek voltak a számára). Az Országos Filharmónia szólistája lett, így az ország zenekari művészei is közvetlen ismeretséget köthettek vele. Tavasszal Liszt Esz-dúr, a nyáron Grieg a-moll zongoraversenyét játszotta az Állami Hangversenyzenekarral, de fellépett irodalmi esten és jótékony célú hangversenyen, illetve néhány könnyebb műfajú szereplését is közvetítette a rádió.

1955 februárjában ismét az ÁHZ-val játszott (a rádió felvételtől adta le), októberben Csajkovszkij zongoraversenyét adta elő Pécssett a MÁV zenekarral, decemberben pedig Liszt Esz-dúr koncertjét Debrecenben a helyi szimfonikusokkal. Júliusi és novemberi zenekari estjein két-két versenyművet játszott: Grieget és Lisztet a Károlyi kertben az ÁHZ-val, majd Grieget és Csajkovszkijt az Erkel Színházban a Filharmóniai Társasággal. Igazi híresség lett belőle, amiben közrejátszott a Prágai Tavasz fesztiválon elért sikere is: május 23-án Pozsonyban, másnap Brünmben játszotta Liszt Esz-dúr versenyt az ÁHZ-val, Ferencsik János vezényletével. Hamarosan arról jelent meg híradás, hogy Cziffra a Szovjetunióba készül koncertturnéra, közben pedig két év alatt négy teljes lemezre való művet vett fel a Magyar Hanglezgyártó Vállalat stúdiójában.

Utolsó itthon töltött évében, 1956-ban tovább folytatódtott a diadalmenet. Januárban Debrecenben, februárban a Zeneakadémián adott szólóestet, többek között olyan Rameau-, Scarlatti-, Couperin-, Lully-, Turini- és Balakirev-darabokkal, amelyek előadó és közönség számára is újdonságot jelentettek. A Tátrai Vonósnegyes márciusi estjén Mozart g-moll zongoranegyesében szerepelt, ezzel jelképesen átlépett a legnagyobb igényű kamarazene birodalmába is. Az ÁHZ március 19-i bérletes hangversenye, amelyen Cziffra Kirill Kondrasin vezényletével ismét Liszt Esz-dúr koncertjét adta elő, szinte előjátéka volt nagy nyilvános elismerésének: április 4-én a legmagasabb fokozatú Liszt-díjban részesült Liszt műveinek tolmácsolásáért. Áprilisban, májusban és júliusban a MÁV Szimfonikusokkal, júniusban az ÁHZ-val, októberben a Pécsi Szimfonikusokkal szere-

Az ÁHZ koncertjének közvetítése 1956. márc. 26-án a rádióban

Interjú Cziffra otthonában, 1956. április

pelt, és a rádió is számos alkalommal közvetítette a játékát. Utolsó hazai fellépésére október 22-én az Erkel Színházban került sor az ÁHZ hangversenyén, ahol Bartók 2. zongoraversenyét adta elő Mario Rossi vezényletével.

Sosem tudjuk meg, hogy miként alakult volna Cziffra karrierje, ha családjával együtt nem hagyja el az országot a forradalom idején. Az azonban tény, hogy ősszel már arról tudósítottak a lapok, hogy a művész hosszabb nyugat-európai turnéra indul. Ő maga mondta október 13-án Pécssett a zenekari próbát követően a *Dunántúli Napló* munkatársának: „pécsi szereplése után Jugoszláviában (Belgrádban és Zágrábban) koncertezik, november 24-én Hamburgban zongorázik, december 2-án Párizsban, 9-én Londonban, majd Brüsszelben, Bécsben, Salzburgban és Linzben hangversenyeznek, a tavasszal pedig Ausztráliában várják.” Tehát a legendákkal ellentétben Cziffra nem ismeretlenként került külföldre, hanem már lekötött fellépései voltak, amelyeknek feltehetően disszidálás nélkül is eleget tehetett volna, legfeljebb a családját nem vihette volna magával. A végkifejletet azonban ismerjük: amint Sztravinszkij vándor katonája, úgy ő is többször megjárta a poklot, ahol megtanulta, „hogyan kell a dudát fújni”, és a maga erejéből nyerte vissza hangszerét az Ördögtől. Jutalmul pedig a fele királyság mellett a királylány is az övé lett.

Gombos László

A zenekari oktatás gyakorlata

A szimfonikus zenekarok számára kulcskérdés az utánpótlás; nem mindegy, hogy a próbajátékokra érkező fiatalok mennyire felkészültek arra, hogy zenekarban játsszanak. Szólista képzés vagy zenekari oktatás? A kérdéskör ennél jóval árnyaltabb. Új sorozatunkban különböző szemszögekből vizsgáljuk a zenekari oktatás gyakorlatát és a lehetőségeket. Szerzőnk, Hörömpöli Anna 2021 nyarán diplomázott a Liszt Ferenc Zeneművészeti Egyetemen, jelenleg a MÁV Szimfonikus Zenekar művészeti menedzsere, valamint a Szent István Filharmonikusok hegedűművésze. Diplomamunkájában a felsőfokú zenekari oktatás kérdésével foglalkozott, ebből közlünk részleteket.

A téma felvetés aktualitása, célja

A zenekari oktatás helyzete évtizedek óta fel-felbukkanó téma a klasszikus zenei szakmai életben, többféle kontextusban találkozhatunk vele értekezések, interjúk, cikkek szövegében. Gyakori megközelítés, hogy a zenekari oktatást érdemes lenne megreformálni – abból kiindulva, hogy a frissen végzett hallgatók milyen színvonalon képesek megfelelni a rájuk váró feladatoknak. A dolgozatom elsődleges célja az volt, hogy feltárja a zenekari oktatással kapcsolatos sarkalatos pontokat az oktatói oldal (felsőoktatási intézmények), a fogadó oldal (zenekarok), valamint a pályakezdő fiatalok szempontjait vizsgálva. Mivel a Liszt Ferenc Zeneművészeti Egyetem hallgatója voltam, így a konkrét példákat az egyetemi életből, tapasztalataimból és ismeretségi körömből tudtam hozni. Egyúttal határozott szándékom volt, hogy nem intézményspecifikusan fogalmazzak meg gondolatokat, hanem igyekeztem a szakma egészére és az általánosan kialakult gyakorlatra reflektálni. Segítő, informatív szándékkal végeztem el a kutatást és készítettem el az interjúkat a szakma jeles képviselőivel.

A felsőoktatás zeneművészeti ágában tanulók többsége az egyetemi évek alatt, vagy az egyetemről kikerülve valamelyik szimfonikus zenekarban kezdi el pályafutását. Ebből kiindulva fogalmaztam meg az alapgondolatot, melyre a dolgozatomat építettem: *értelmes lenne a zenekari oktatásra*. Úgy gondolom, hogy ez központi kérdés, amelyet számtalan aspektusból lehet vizsgálni. Már a téma felvetése során le kell szögezni, hogy a vizsgált nézőpontok mindegyike értékes szempontrendszerre épül, ugyanakkor ezek a nézőpontok érthetően szubjektívek. A saját helyzetéből kiindulva mindenki kicsit máshonnan közelíti meg a kérdést. A zenekari oktatás megreformálása során éppen az jelentheti a legnagyobb nehézséget, hogy a különböző oldalak, a szaktekintélyek és a gyakorló művészek, valamint a hallgatók álláspontját, igényeit összefésüljük. Mivel konkrétan a Liszt Ferenc Zeneművészeti Egyetemen zajló oktatásról tudok beszélni, fontosnak tartottam, hogy mindenekelőtt az

intézmény által képviselt célokról tájékozódjak. Elolvastam a témában készült interjúkat Dr. Vigh Andrea rektorasszonnyal (Csengery, 2014; Mechler, 2021), és saját interjút készítettem Ménesi Gergellyel, a Zeneakadémia Zenekarának karmesterével.

Hosszú ideje foglalkoztat, hogy a korosztályom, vagyis a zenei felsőoktatásban tanulók és a friss diplomások hogyan viszonyulnak bizonyos – a magyar klasszikus zenei élethez kötődő – kérdésekhez. A komolyzenei szféra minden tagját érinti és érdekelheti egy olyan kutatás, amelyben fény derül arra, hogy a fiatalok, azaz a jövő muzsikugenerációja milyen szempontokat talál fontosnak a saját pályájával kapcsolatban. Többek között: hogyan ítélik meg az egyes szimfonikus zenekarokat, hol játszanának szívesen, milyen fizetést várnak el, milyennek találják a zenekari oktatást a legfelsőbb szinten. „A jövő – zenészként” címmel készítettem kérdőíves kutatást a dolgozatomhoz, melynek eredményeit egy későbbi lapszámban mutatom be. A szándékom az volt, hogy egy átfogó, minden hangszercsoportra kiterjedő felmérésben mutathassam be a generációm, a 18-30 évesek véleményét, elképzeléseit a jövőről. A kutatásból nyerhető információk és az azokból levonható konklúziók hozzájárulhatnak ahhoz, hogy teljesebb képet kapjunk a felvetett témáról.

A dolgozat utolsó részében a zenei életben tevékenykedő szakemberekkel készített interjúk anyagát használtam fel. Szerettem volna a feltérképezni a „szakma” megítélését, elvárásait és érintettségét a választott témakörben. A tanulmány záró egységében pedig összefoglaltam és rendszereztem a bemutatott információkat, valamint a megfogalmazott előfeltevés fényében levontam a konklúziókat.

A zenekari oktatás gyakorlata – a Liszt Ferenc Zeneművészeti Egyetem példája

A Zeneakadémia Zenekarának karmesterével, a Karmester és Karvezető Tanszék adjunktusával, Ménesi Gergellyel beszélgettem a zenekari képzés jelenlegi struktúrájáról, annak lehetőségeiről és nehézségeiről.

A fejezetből közölt rész – a szakirodalomból átvett információkon túl – kizárólag az ő gondolataira, tapasztalataira épül. Ezúton is köszönöm szíves közreműködését és segítőkészségét!

Ménesi Gergely hét évvel ezelőtt vette át a zenekarral kapcsolatos teendőket a Zeneakadémián. Fő feladata, hogy felkészítse a zenekart az egyes produkciókra, ehhez pedig meg kell szerveznie a zenekari élet munkarendjét is (hallgatók beosztása, próbarend kialakítása stb.). Régebben a szervezés egy titkár feladata volt, ma viszont a zenekarvezető a felelős mindezt. A Liszt Ferenc Zeneművészeti Egyetem zenekari szabályzata értelmében a zenekari titkár „az Egyetemmél közalkalmazotti jogviszonyban álló olyan oktató, aki a jogviszonyára vonatkozó okirat szerinti, a zenekari képzéssel kapcsolatos adminisztratív és szervezési feladatokat ellátja, vagy ennek hiányában a „Zenekar” c. tantárgy tantárgyfelelős oktatója”. (Zenekari szabályzat, 2019) A műsorok összeállításáról a Rektorasszony dönt, aki szeretné bérletes hangversenyek formájában látni az egész évad anyagát. Vannak bizonyos jeles dátumok, amikor a Zenekar mindig játszik: például október 22-én, Liszt Ferenc születésnapján, vagy november 14-én, a Zeneakadémia alapításának ünnepén. A többi időpont változó – általában szabad kezdet adnak a meghívott karmestereknek.

A zenekari oktatás célja, hogy minél magasabb színvonalú kamarazenei jártasságot szerezzen egy muzsikusból, amit szimfonikus zenekarnak nevezünk. A klasszikus kamarazenei felállásokhoz képest az a különbség, hogy itt karokat alkotnak a vonós szólamok, részlegek és maga a vonóskar, a fúvóskar – meg kell tanulni együtt játszani. Tehát nem csak az egyes szólamoknak kell egységesen megszólalniuk, hanem egy-egy szólamnak a másik szólammal is arányosan. Ugyanígy a vonósoknak a fúvósokkal arányosan, s ha szólót is kísérik, akkor vele is kooperálni kell. Sok dimenzióra kell figyelni. Ménesi Gergely szerint ez az, ami nem születik meg azonnal, hiszen a hallgató örül, hogy le tudja játszani a szólót, vagy ha fel tud nézni a karmesterre. Hallani, hallgatni, olvasni és játszani kell egyszerre. A tanterv tantárgyi struktúrája úgy lett kialakítva, hogy ezeket a részegységeket fejlessze, és segítsen abban, hogy összeálljon a nagy egész.

Szólistaképzés vagy zenekari zenészképzés?

Többen azon a véleményen vannak, hogy a zenei felsőoktatás szólistákat képez, és hogy ez a szemlélet kihat a tanulmányok összes irányára. Vigh Andrea a következőket mondta a témában: „eleve téves megközelítés, amikor élesen el akarjuk különíteni, hogy ez a muzsikusból szólólista, a másik meg zenekari zenész.” (Csengery, 2014) A felsőoktatási intézményekből kikerülő friss diplomások nagy része zenekari pályafutás előtt áll. Az, hogy kiből válhat igazi szólista, már jóval hamarabb kiderül.

A szólista ambíciókkal kapcsolatban Falvay Attila jegyezte meg: „számos kiváló kollégám játszik több kamaragyűttesben és vállal szólista feladatokat is. A zenekari munka mellett tehát meg lehet találni az egyensúlyt, ami az egyén számára is megadja azt a lelki békét, ami az életben a legfontosabb.” (Kaizinger, 2013) Tehát nem feltétlenül kell lemondani az egyik irányról a másik javára.

Ménesi Gergely szerint talán érdemes lenne foglalkozni a struktúra átalakításával: ha létezne külön szólistaképzés, az oda járókat koncertező szólistának lehetne nevelni. A kamarazenei / zenekari képzés, valamint a tanári képzések másféle ismeretanyagra fókuszálnának. Másképp lehetne foglalkozni a hallgatókkal, ha már a tanulmányok elején meg tudnák mondani, hogy zenekarban szeretnének játszani a jövőben. Ám ezt egy 18-19 éves fiatal ritkán tudja eldönteni. Ha emellett döntene, akkor elvárható lenne, hogy minden idejét és erejét erre összpontosítsa, és a tanároktól is elvárható lenne, hogy közreműködjenek a hallgató szándékának kiteljesedésében. Öt év alatt sok mindent meg lehet tanulni – ez lenne a cél. Nem szabad, hogy a zenekari irány másodrendű legyen.

A zenekari képzés felépítése

Jelenleg az öt évfolyamból leválasztják az elsősöket, akik Kováts Péter tanár úrhoz kerülnek, aki zenekart szervez a körükből. Ez jó az évfolyamnak, mert összejöhetnek, megismerhetik egymást. Az a központi szándék, hogy megpróbálják a szolfézs, a zeneelméleti és a zenetörténeti tantárgyakkal alátámasztani azokat a stílusokat, műfajokat, amelyeket a hallgatók a zenekari koncerteken játszanak majd. Kováts Péter összeír egy listát, majd a hallgatókkal elemzik, megbeszélik a kiválasztott szerzők műveit. Ily módon olyan háttér-információval, plusz tudással ülnek be a fiatalok a zenekari próbára, ami hasznos az előadásban. Ez a rektorasszony ötlete volt, hogy ne fordulhasson elő az, hogy valaki Bachot játszik főtárgyórán, a kamarán Beethovent, és a zenekarban pedig Brahmsot. Persze a gyakorlatban ez nehezen kivitelezhető és még nehezebben követhető. Mindenesetre Ménesi Gergely elmondásából kiderült, hogy azt érzik: érdemes így vezetni a fiatalokat, hogy legyen olyan alapjuk stílusismeret terén, amire később támaszkodhatnak.

A többieket (BA 2-től MA 2-ig) a bérletes koncertekre, nagykoncertekre osztják be. A hangszeresek összetételében aránytalanság érezhető: bőséggel van hegedűs, gordonkás és klarinétos, hiány van brácsásból, nagybőgősből, oboistából, kürtösből. Magyarul: lehetetlen olyan beosztást összeállítani, ami szerint mindenki egyenlő mértékben kap szerepet egy adott félév során. Ebből következik, hogy a brácsásoknak minden koncerten játszaniuk kell, míg a hegedűsök és a gordonkások alig kapnak lehetőséget.

Ideális esetben Ménesi Gergely szólampróbával kezd, majd külön vonóspróbát tart, mielőtt összprobára kerülne a sor. Antal Mátyás tanár úr pedig minden pénteken fúvóspróbát tart. Amennyiben be lehet ezeket forgatni a felkészülési időszakba, akkor egy-egy aktuális koncertre készülve tartja meg a fúvósok próbáját. Külön alkalmakat tart azoknak, akik nincsenek beosztva a koncertévadba – ilyenkor más repertoárral ismerkednek, vagy nagy szimfonikus művekből tanulnak meg fúvós részleteket. A Zeneakadémia Zenekarának próbái a Főépületben, a Kupolában zajlanak. Kovács Péter tanár úr a 23-as teremben foglalkozik az elsős zenekarral.

Ha a zenekarhoz vendégkarmester jön, legalább három próbát szokott kapni – van, aki ötöt-hatot is. Néha-nhan közülük olyan intenzíven foglalkoznak a fiatalokkal és úgy feldobják az együttest, hogy Ménesi Gergely sokszor érzi úgy, hogy egy teljesen másik csapatot hall és kap vissza a projekt után. Azért hasznosak ezek az élmények, mert azok a muzsikások, akik ezekben a produkciókban játszottak, legközelebb erre emlékezve fejlődnek tovább. Sajnos azonban – mivel mindig változik a zenekar összetétele –, nincs meg az az érzés a hallgatókban, hogy szimfonikus zenekarként összetartoznak. A legtöbb fiatalnak egyébként is új a zenekari játék, ha olyan középiskolából érkeztek, ahol a zenekari játéknak nincs, vagy szegényes a gyakorlati oktatása. A Nagyterem, mint helyszín is új, főleg az elsősöknek, de az MA 1-eseknek is, ha vidékről érkeznek.

A próbarend és az elvégzett repertoár kérdése

A jelenlegi lehetőségekhez mérten egy hallgató egy szemeszterben egy projektbe tud bekerülni (kivéve, ha olyan hangszeren játszik, amelyből hiány mutatkozik). Ez átlagosan számítva félévente három mű megtanulását jelenti. Ménesi Gergely szerint az lenne az ideális, ha legalább egy szűk repertoárt mindenki megtanulhatna a képzése során, 10 félév alatt. Amikor kevesebb a koncert, vagy amikor lehetőség van párhuzamosan próbálni, előfordul, hogy repertoárápítás céljából több együttest is kiállít. Ilyenkor a Nagyteremben próbál az egyik, a másik pedig fent a Kupolában, és a megbeszélt művet veszik át. Általában előre kitalálja és megmondja a hallgatóknak, hogy mi lesz a műsor, hogy át tudják nézni a próba előtt a darabot. Nem mindenki szeret blattolni. A tanulmányaim során azt tapasztaltam, hogy mivel egymást érik a bérletes zenekari projektek, az egyéb zenekari próbákra már nem jut idő, kapacitás. Ez érthető, hiszen jelenleg Ménesi Gergely egy személyben felelős a tantárgy menedzseléséért, és lehetetlen egyszerre több helyen megjelenie, próbát tartania. Át lehetne gondolni az oktatás struktúráját ezen a téren is, s ha szükséges, megosztani az óriási feladatkört, amely most egy októra hárul.

Érdemes lenne meghatározni egy alaprepertoárt, amellyel mindenki találkozna a tanulmányai során.

Hány darabból álljon a lista? Ezt nehéz eldönteni annak tükrében, hogy a jelenlegi oktatási rendbe mi férhet bele. Jelenleg hétfőn és szerdán tartanak vonóspróbát vagy tutti próbát 3-3 óra időtartamban. A pénteki fúvóspróba kétórás. A koncertek előtti próbaidőszak sűrített, ezt egy főpróba és a koncert zárja. Ez a mostani órarendi hálónak megfelelő, hetente változó, vagy hetente ismétlődő rend. Konklúzió: a jelenlegi oktatási struktúra nem mondható ideálisnak a zenekari oktatás szempontjából. Többször gondoltak arra, hogy eltörlik a heti szintre lebontott hálót, és inkább a koncertek előtt tartanának egy bő egyhetes, intenzív próbafolyamatot. Ez viszont abban az időszakban lehetetlenné tenné a rendszeres főtárgyórákat, amelyeket folyamatosan meg kell tartani. A zenekari oktatásnak a koncertekre készülve időszakosan intenzívebben kellene működnie, hogy szimulálja a való életet. Felvetődik a kérdés: heti két főtárgyóra mellett heti két konstans zenekari próba miért ne férhetne bele az időbeosztásba? Aki nincs beosztva zenekari projektbe, annak csak heti egyszer egy órás zenekari szólamismeret órája van, ami önmagában nem tűnik elégnek. Valószínűleg átgondolt időbeosztással és prioritásokkal többre lennének képesek a hallgatók.

Ha valamihez érdemes lenne védett sávot kialakítani, az pont a zenekari munka kellene, hogy legyen, hiszen létszámban ez igényli egyszerre a legtöbb hallgatót. Ménesi Gergely szerint van szándék ilyen sáv kialakítására, de megjegyezte, hogy minden leírt dolog akkor él, ha azt be is tartják. Elmondta, hogy sokszor találkozott olyan esettel, hogy valakit beosztott egy projektbe, és az illetőnek mindig a próbák időszámban volt a főtárgyórája, pont a zenekari próba közepén. Itt kerül képbe az időszaki megvalósításának nehézsége: az egyetemen sok főtárgytanár tanít, különböző élettritmussal, egyéniséggel, korról és szokásokkal. A legtöbbjük ragaszkodik a hagyományokhoz, a számukra bevált beosztáshoz. *Akkor lehetne hatékonyabb a zenekari képzés, ha az minden más tárgy felett álló, védett időszávet kapna.*

Hörömpöli Anna

(folytatjuk)

A CIKKHEZ FELHASZNÁLT IRODALOMJEGYZÉK:

Csengery Kristóf: „Hol tart ma a zenekari muzsikások képzése Magyarországon? (6)”. ZeneKar, XXI. évfolyam 3. szám. (2014): 24-28.

Mechler Anna: „A művészetoktatás minden országban állami prioritás”. ZeneKar, XXVIII. évfolyam 1. szám. (2021): 32-35.

„A Liszt Ferenc Zeneművészeti Egyetem Zenekari Szabályzata”. (2019) <https://bit.ly/31Ru5bf> (letöltés dátuma: 2021. 03. 04.)

Kaizinger Rita: „Együtt kell a csatát megnyerni – Interjú Falvay Attilával, a Nemzeti Filharmonikus Zenekar koncertmesterével”. ZeneKar, XX. évfolyam 3. szám (2013): 41-42.

Koncertekről

Miskolci Szimfonikus Zenekar

2021. június 25.

Művészetek Háza

Immár Miskolcon is újra lehetőség nyílik az analóg zenefogyasztásra – reméljük, az indiai variáns is így gondolja majd, és az idei nyitás hosszabb életű lesz a tavalyinál. Mindenesetre a *Miskolci Szimfonikus Zenekar* június 25-i, a Művészetek Házába meghirdetett hangversenyét (egy korábbi bérleti előadás pótlását) az ez alkalomból kissé alábbhagyó hőhullám sem tudta meggátolni, és az együttes – művészeti vezetője, Antal Mátyás vezényletével – Wagner–Bruch-programmal kedveskedhetett hűséges közönségének.

Első számként Wagner *Szerelmi tilalom* (Liebesverbot) című korai operájának nyitánya csendült fel a maga tűntető harsányságában, kasztanyetta- és triangulum-túltengésében, ám feszesen, precízen, szuggesztíven. Miután a képzeletbeli függöny így a magasba emelkedett, a koncert érdemi része háromnegyed évszázaddal később keletkezett darabokkal: Max Bruch két kései kompozíciójával folytatódott. Közülük az első az op. 85-ös, mélyhegedűre és zenekarra írt F-dúr *Románc* volt *Dirk Hegemann* német brácsaművész közreműködésével. A szerző által sötétbarna színekben tartott zenekari szövethez jól illett Hegemann ugyancsak sötétbarna tónusú brácsahangja, ám az egész elégikus darab – gondolok itt mind a kompozícióra, mind pedig a szólista teljesítményére – nem bizonyult igazán emlékezetesnek, a zenekar dicséretes igyekezete ellenére.

Ennél lényegesen jobb benyomást keltett Bruchnak az utóbbi időben gyakrabban megszólaltatott *e-moll versenyműve klarinéttra, brácsára és zenekarra* (op. 88) – pontosabban a mű szólóklarinét helyett szólóhegedűre adaptált változata. Ezt a hegedűszólamot – *Dirk Hegemann* oldalán – *Soo Eun Lee* Németországban élő koreai hegedűművésznő játszotta. Van valami megkapó ebben a hamisítatlan brahmsi szellemben (Bruch mindössze pár évvel volt fiatalabb példaképénél) komponált, kitárulkozóan és nemesen az érzelmes darabban, amely történetileg úgyszólván csak másodpercekkal előzte meg a *Verklärte Nacht*, a *Kékszakállú* vagy a *Sacre* bemutatóját. Ez azonban nem zavarta a hallgatót ennek a behízsgó, a megelőző románcnál jóval mesterkéletlenebb zenének az élvezetében, amelyet a két szólista külön-külön talán nem különlegesen értékes hangon, mégis finoman alkalmazkodva, kristálytisztán, őszinte

kifejezéssel adott elő, a zenekarral és a karmesterrel egyetemben kidomborítva a mű rokonszenves, időtlen báját.

Kevésbé meggyőzően indult a Wagner-operák zenekari részleteiből összeállított második félidő, jóllehet ebben oroszánrészre volt a helyszín minimum hálátlan művház-akusztikájának is. Mindenesetre a *Siegfried Erdősongás*át indító két örökmozgó csellószólamot szerencsésebb hangzási viszonyok között sem igen tudná összesen öt csellista illúziókeltően előadni. A többi vonós, majd különösen a fúvósok bekapcsolódásával viszont konszolidálódott a helyzet, és Antal Mátyás gondos vezényletével kidolgozottan szólaltak meg a partitúra varázslatos színei. Kifejezetten élményszerűen idézte fel az erdő madarainak énekét a kitűnő fuvolista.

Egészében véve is meggyőzően szólalt meg Antalék interpretációjában a Parsifal *Nagypénteki varázsa*, a tisztán és friss hangon megszólaló kürtökkel, mint az összhangzás biztos alapjával. De, ami igazán fontos: a kései Wagner hangszínvilága, a puhán összeolvadó valörök, az a hangzás, amely – Debussy szavaival – olyan, mintha hátulról volna megvilágítva, itt érzékletesen és kifejezően, s az opera számunkra már idegen, túlhajtott szüzesség-kultuszára rácsafoló érzékiséggel hangzott fel. Kiemelést érdemel az első oboista kantábilis, expresszív játéka, s az, hogy maga a karmester is felülmúlta önmagát a kifejezés intenzitásával, utat engedve a zenében rejlő szenvedélynek.

A zárószám, a *Nürnbergi mesterdalnokok nyitánya* azután már kifejezetten a himnikus szárnyalásig jutott el, miután bejárta útját az opera jellegzetes témáin, érzelmi és dinamikai hullámain keresztül a monumentális befejezésig, amely a nagyszerűen felépített fokozás után, a tétel tetőpontján befejezésül a telt és tutti hangzás szépségével is megajándékozta a közönséget.

Reméljük: ősszel rendben megkezdődhet az új szezon is, új tervekkel, reményekkel.

Malina János

ÉLMÉNY-MÜPA

2021. augusztus 15.

Zenekari hangverseny – élőben. A pandémia-mentes időben mindennapjainkhoz tartozó kulturális kínálatnak már a ténye is vágyálomként értékelődött fel az elmúlt időszakban. És hasonló mértékben éltük meg a

MŰPA-hiányt! Éppen ezért augusztus 15-e emlékezetes dátum lett sokak életében.

A koncertévad „előszezonjának” tekinthető a Műpa újrainyitása. Ehhez húzónévnek az idén április 19-én a 85. életévét betöltött Zubin Mehtát választották, aki évtizedek óta rendszeresen visszatérő vendége Budapest hangversenytermeinek, azzal az együttessel, amelynek 32 éven át volt zeneigazgatója. A véletlenek játéka, hogy ő betegség miatt lemondani kényszerült ezt a fellépést, de jött az Orchestra del Maggio Musicale Fiorentino, beugró vendégkarmesterként Lorenzo Viottival. A változásra flottul reagáló szervezés az aktuális műsorfüzet ennek megfelelően készítette, címlapján a szólista, Rudolf Buchbinder képével, aki első alkalommal lépett fel nálunk. A műsoron Brahms d-moll zongoraversenye és Beethoven 6., „Pastorale” szimfóniája szerepelt.

A helyszínen az volt az érzésem, hogy a legtöbbeket nem a műsor, sőt, nem is a közreműködők – többé-kevésbé ismert – neve vonzott. Ismét jönni a MŰPÁba, ismét a MŰPÁban lenni: ennek jóleső érzését árasztotta megannyi tekintet. És valóban: pótolhatatlan élmény volt a Bartók Béla Nemzeti Hangversenyterem, a légkör! Hogy milyen zenei eseménynek lehetünk részesei, az már szinte csak hab a tortán!

Ennek a légkörnek köszönhető, hogy a nálunk többnyire megszokott „lelkes tetszésnyilvánítás” jutott a produkciónak. Mondhatni, kritikátlanul. Mert kifogásolnivaló bőven akadt volna, de ezek javarésze inkább szakmai tanulásként csapódott le. (Nem ott és akkor, ünneprontásként, hanem később, felidézve a – ténylegesen – hallottakat.)

Itt van rögtön a vendégkarmester-probléma. Világoszte bevett gyakorlat, sőt, a dirigensek nagy része a vendégkarmester-gyakorlatra specializálódik (jóllehet, rengeteg zenekar működik, karmesterből még több van, vagyis, nem juthat mindenkinek saját együttes). Amelynek sikeréhez viszont mindenkinek magának kell kitaposnia az utat – semmiféle stúdium nem könnyíti meg azt. A művek alapos ismeretén túl a siker záloga, hogy sikerüljön elfogadtatnia magát a mindenkori együttes-sel, találjanak közös nyelvet, s akkor az eredmény közösen sajátjuk elfogadott interpretációs elképzelés megvalósulása lesz. Ehhez elengedhetetlen a szinte állandó kísérletezőkészség, s a fáradhatatlan törekvés az eredményes zenei kommunikációra. Vagyis, minél fiatalabb egy karmester, annál kisebb az esélye, hogy rövid idő alatt „átformálja”, mondhatni, saját képére alakítsa alkalmi együttesét. Ilyesfajta törekvések híján viszont marad a kímélő üzemmód, amikor „békés egymás mellett élésben” töltik a zeneművek idejét. Kellemes hallgatnivalót ez is eredményezhet, főképp, ha nem csupán egymásra következnek a hangok-dallamok-formarészek, hanem megtervezett koncepció birtokában.

A 31 éves Viotti aligha vállalkozhatott többre, mint közös (közösen vállalható) produkcióra. Tudhatta: a hosszú fennállása óta több rangos karmesterrel eredményes időszakokban gazdag zenekar Fabio Luisi 2019-es távozása óta elárvult, ami a pandémiától (s a vele járó zenélési szükségállapottól) eltekintve is kétségteljesen visszaveti az együttes teljesítményét. (Daniele Gatti szerződése ígéretes; a vele való közös rendszeres munka 2022-től remélhetőleg felfrissíti a zenélés színvonalát, s ami ahhoz elkerülhetetlenül szükséges: a minőség iránti igényt.) A hangfelvétel(ek)kel begyakorolt koreográfia árulkodott ugyan zenei elképzeléseiről, de legritkábban fordult elő, hogy azokat megvalósítandó zenei megoldásokért érvényesítette volna (leginkább a ritmikus karakterekhez adott inspiráló gesztusokat). A kölcsönös egymásra figyelés hiányát jelezték az olyan pontatlanságok, amelyeket aligha lehet alkalmi esetlegességnek tekinteni. Brahms d-moll zongoraversenyében meggyőződhetünk a 75. évében járó (nemzetközileg elismert) pianista rendkívül jól karbantartott technikájáról, s ezzel összefüggésben a fáradhatatlanságáról (ezt bizonyítandó, ráadásként Johann Strauss-parafrázist játszott – ami árulkodó jele annak, hogy számára a professzionális szereplés hasonlíthatatlanul fontosabb, mint maga az előadott mű).

A Pastorale-szimfónia könnyebb feladatot jelentett a zenekarnak, kezdték magukat megszólítva érezni a szólista-feladatot kapó muzsikuskok, a vihar-jelenetnél érezte leginkább otthonosan magát az együttes – de a tudatos formai építkezés hiányát letagadhatatlanul jelezte vissza a közönség, elbizonytalanodott tapsolással a kompozíció végén.

A kétségteljes gesztusnak szánt ráadás (Brahms egyik Magyar tánc, mi más!) elszomorító volt. Sokak által idézett (ki tudja, kitől származó) mondás jutott róla eszembe: kertésznek saját kertjéből való virággal kedveskedni?! Tény: bármi másnak jobban örültünk volna. Valami szívből jövő, saját muzsikájuknak.

De az ilyen „apróságok” sem csökkentették az élményt: ismét a MŰPÁban! És a vágyat: bárcsak ne ritkaság-élményként kellene elkönyvelnünk az ilyesmit!

Fittler Katalin

MÁV Szimfonikus Zenekar 2021. szeptember 1.

BMC

„Karmesterek Mestere” – ezzel a címmel hirdette meg szeptember 1-jei, bérleten kívüli hangversenyét a MÁV Szimfonikus Zenekar, hazánkban is terjesztve a finn doyen-karmester, Jorma Pandula hírét-nevét. Az előzmények: irányításával eddig hét alkalommal rendeztek

Budapesten nemzetközi mesterkurzust (amelyek zárókoncertjén ígéretes fiatal karmesterek vezényelték a zenekart). Sokan emlékezünk még arra, hogy tavaly – jóllehet, vezényletével koncertet is terveztek – a pandémia miatt nem vállalkozhatott az ideutazásra Jorma Pandula (aki ekkor a technikai lehetőségek maximális kihasználásával, online tanított, valamennyi közreműködő öröme és tanulságára). Idén végre a karmesteri pulpitust is elfoglalta, és emlékezetes élményben részesítette hallgatóságát.

Jorma Pandula kétségkívül a legrangosabb kivételek közé tartozik, akik erősítik az elhíresült szabályt, miszerint „aki tudja: csinálja - aki nem tudja: tanítja” (G. B. Shaw). Pandula tevékenységét „finn csoda”-ként értékelte a nemzetközi zenei világ, miután egymás után léptek színre (s maradtak is az élvonalban) kitűnő finn Pandula-növendék karmesterek.

Gesztusként tavaly komponált rövid darabjával kezdődött a műsor – a magyarországi bemutatók számát gyarapította az Opus (2020). A 90 esztendő dirigens finn népzenei motívumok felhasználásával komponálta a kaleidoszkópszerű tételt, amely afféle mottó szerepét töltötte be ezúttal. Hazájában, a finn hallgatóknak minden bizonnyal mást, többet jelenthet, hiszen ők ismerősként üdvözölhetik a motívumokat (vokális eredetűeknél a szöveg ismerete sem elhanyagolható) – míg a magyar közönség inkább a „sziporka” jellegre figyelt, a felvillantott hangulatok gazdag változatosságára, s a hangszerelés (a zenekari irodalom ismeretéből adódó) hatásosságára.

A folytatás: Sibelius-est volt, műsorán a Hegedűversennyel és az V. szimfóniával.

A Hegedűverseny világszerte a legismertebb Sibelius-művek közé tartozik, egyszersmind a hegedűművészek alaprepertoárjának szerves része. Minden egyes előadásakor tehát mindkét szempont érvényesül: a kompozícióra és az interpretációra irányuló. Történik ez akkor is, ha nem tudatos a szándék, a befogadóban korábban kialakult képet módosítja. Ha nem ad hozzá új vonásokat, újrahallgatást (afféle átismétlést) eredményez csupán, amikor viszont leköti a figyelmet, új dimenziókkal gazdagodik az emlékezetben őrzött hangzaskép.

A 34. életévét augusztus 14-én betöltött Petteri Iivonen vendégzereplése is az est értékei közé tartozik. A zeneileg és hangszertechnikailag egyaránt képzett előadóművészek száma napjainkban felmérhetetlenül nagy, egy-egy verseny (amikből viszont világszerte rendszeresen hasonlóképp felmérhetetlenül sok van) egyszerre kínál lehetőséget rendkívüli tehetségnek az érvényesüléshez, és rejt magában azt a veszélyt, hogy a csodák három napig tartó érvényességét követően kialszhatnak körülötte az érdeklődés reflektorai (nem véletlen, hogy „nagy előadóművészek” felsorolásánál legin-

kább a Tegnap ízlésformálói jutnak általában eszünkbe). Az érdeklődő érdemi tájékozását nehezíti, hogy a szakmai életrajzok korántsem jelentenek biztosítékot időtálló értékek meglétéről.

Petteri Iivonen olyan művész, akit szívesen „újrahallgatna” az ember, bármit is játszon (sőt, a lelkesebbje megtanulta a nevét, hogy ha felfedezi felvételét, ne menjen el mellette...)

Nála kulminálódott a különböző országokban végzett tanulmányok tanulsága-tapasztalata, pontosabban, több forrásból kapott útmutatást az értékek iránti elkötelezett interpretációra. Játékára jellemző, hogy a hang szépségére törekvés alapkövetelmény, amely értékes nyersanyagként áll rendelkezésére a zenei kifejezésnél. Sallangmentes a játék, amivel sohasem az interpretációra irányítja a figyelmet, hanem a műre koncentrálni. Ettől a hallgatóban korán kialakul az az érzés, hogy teljes intenzitással kövesse a hallgatnivalót. Kétségkívül inspiráló lehetett ez a hegedűhang a MÁV Szimfonikus Zenekar vonósai számára, akik ezen a hangversenyen maguk is hangszín-orgiával kápráztatták el közönségüket. Része volt ebben persze a karmesternek is, aki differenciált arányérzékkel hívta életre a partitúra valamennyi mozzanatát. Az V. szimfónia harmadik tételében a pengetett vonóshangzás hasonlóképp emlékezetes marad, mint a polifon szakaszok arányos építkezése, vagy épp a különböző hangszercsoportokon felhangzó ismételt gesztusok színekavalkádja.

Ami az élőzenére kiéhezett hallgató számára furcsa volt, az est ünnepélyességének deheroizáló mozzanata: a karmester olyannyira közvetlen kapcsolatot alakított ki a zenekarral, olyannyira otthon érezte magát a koncertteremben, hogy már-már nyilvános főpróbára emlékeztető gesztusokat tett (pl. hangos megjegyzéssel kifejezve elégedettségét). Ugyanakkor ennek a közvetlenségnek volt valamiféle felszabadító hatása is – érezhetően működött a kétirányú figyelem-kapcsolat a játékosok és a karmester között. Ez is hozzájárulhatott, hogy maguk a muzsikuskok is részesedjenek az itt-és-most élményből.

Pandula mozdulat-kincsét nevezhetjük sajátosnak, az viszont mindenképp tanulságos belőle, hogy a „kifejező” gesztusok sohasem a dallamok rajza vagy a karakterek vizuális (táncos) megjelenítése, hanem e kifejezés mindig az éppen játszó szólamokat tájékoztatja. Ülve vezényelt, hogy minden energiáját a közös produkcióra koncentrálhassa. És ha talán fárasztó lehetett számára a fellépés, a kényeztetett közönség bizony szívesen vett volna ráadást, olyat, ami méltó megkoronázása lett volna a kitűnő estnek: a Finlandiát. Hogy magyar muzsikuskok a finn karmester irányításával úgy tolmácsolják, ahogy azt a finnek érzik és szeretik. De ne legyünk telhetetlenek...

Fittler Katalin

A NEMZETI FILHARMONIKUS ZENEKAR próbajátékot hirdet

HEGEDŰ TUTTI ÁLLÁSRA

A próbajáték időpontja: 2021. október 18. (hétfő) 10.00 óra

A próbajáték helyszíne: a Nemzeti Filharmonikusok próbaterme, Művészetek Palotája, 1095 Budapest, Komor Marcell utca 1. VI. emelet

A próbajáték két forduló.

Első forduló (paraván mögött):

W.A. Mozart: Hegedűverseny – I. tétel kadenciával (K.216 vagy 218 vagy 219)
R. Strauss: Don Juan, 1. oldal

Második forduló:

J.S. Bach: d-moll partita BWV 1004 – Allemande
vagy
J.S. Bach: E-dúr partita BWV 1006 – Loure
W.A. Mozart: Esz-dúr szimfónia K.543 – IV. tétel, Finale 1-41
Beethoven: I. szimfónia op.21 – II. tétel, 11-26
Beethoven: VII. szimfónia op.92 – II. tétel, 102-143
Mendelssohn: A-dúr szimfónia, no.4, op.90 – I. tétel, 1-A betűig
Mendelssohn: Szentivánéji kísérezene – Scherzo, 17-D után 7-ig
R. Schumann: II. szimfónia op.61 – II. tétel, 1-55
Brahms: IV. szimfónia – III. tétel, 1-44
Brahms: IV. szimfónia – IV. tétel, 33-81
Bartók: Concerto – V. tétel, 16-87 (első szöveg) és 277-318

A zenekari részletek kottája itt letölthető, vagy egyeztetés után átvehető a zenekar kottatárában.

Zongorakísérőt a próbajátékokra a zenekar biztosít. Az állás betöltéséhez felsőfokú szakirányú végzettség és erkölcsi bizonyítvány szükséges.

Az állás betölthető: 2022. január 1.

A jelentkezéshez rövid szakmai önéletrajzt kérünk e-mail-ben az alábbi címre: mali.i@filharmonikusok.hu

Jelentkezési határidő: 2021. október 3. (vasárnap)

További információk: 30/ 411 66 28

Sikeres próbajátékot kívánunk!

Budapest, 2021. augusztus 26.

<https://www.filharmonikusok.hu/probajatek-hegedu-tutti-allasra/>

Mali István
vezető zenekari menedzser

A NEMZETI FILHARMONIKUS ZENEKAR próbajátékot hirdet

BRÁCSA TUTTI ÁLLÁSRA

A próbajáték időpontja: 2021. október 19. (kedd). 10.00 óra

A próbajáték helyszíne: a Nemzeti Filharmonikusok próbaterme, Művészetek Palotája, 1095 Budapest, Komor Marcell utca 1. VI. emelet

A próbajáték két forduló.

Első forduló (paraván mögött):

Stamitz: D-dúr brácsaverseny I. tétel – kadenciával
Zenekari részlet

Második forduló:

J.S. Bach: tetszőleges táncjáték a csellósztársakból
Zenekari részletek:
R. Strauss: Don Juan, elejétől D-ig
Brahms: IV. szimfónia – IV. tétel, B-től D-ig
Smetana: Az eladott menyasszony – nyitány, elejétől 9-ig
Sostakovic: V. szimfónia – I. tétel, 15-től 17-ig
Bartók: Concerto – IV. tétel, 42. ütemtől 61-ig

A zenekari részletek kottája itt letölthető, vagy egyeztetés után átvehető a zenekar kottatárában.

Zongorakísérőt a próbajátékokra a zenekar biztosít. Az állás betöltéséhez felsőfokú szakirányú végzettség és erkölcsi bizonyítvány szükséges.

Az állás betölthető: 2022. január 1.

A jelentkezéshez rövid szakmai önéletrajzt kérünk e-mail-ben az alábbi címre: mali.i@filharmonikusok.hu

Jelentkezési határidő: 2021. október 3. (vasárnap)

További információk: 30/ 411 66 28

Sikeres próbajátékot kívánunk!

Budapest, 2021. augusztus 26.

<https://www.filharmonikusok.hu/probajatek-bracs-tutti-allasra/>

Mali István
vezető zenekari menedzser

A PANNON FILHARMONIKUSOK-PÉCS NONPROFIT KFT. próbajátékot hirdet

CSELLŐ TUTTI ÁLLÁSRA

A próbajáték anyaga: Bach csellósztár egy tétele
Versenymű saroktétel kadenciával

Zenekari szemelvények:

W. A. Mozart: A varázsfuvola – nyitány 27-57. és 105-112. ütem
L. v. Beethoven: V. szimfónia 3 – tétel 44-177. ütem
J. Brahms: 2. szimfónia 2.(Adagio) tétel 1-15. ütem
R. Strauss: Don Juan elejétől „D” betűig

Az írásbeli jelentkezéseket kérjük beküldeni az alábbi címre:

Pannon Filharmonikusok-Pécs
7622 Pécs, Breuer Marcell sétány 4.
vagy az office@pfz.hu címre

A zenekari szemelvényeket a jelentkezés regisztrálása után a meghívott pályázónak megküldjük, illetve személyesen a zenekar székházában átvehető.

Zongorakísérőt igény szerint biztosítunk!

A próbajáték tervezett időpontja: **2021. október 27.**

A pontos időpontról a meghívott pályázónak később adunk tájékoztatást.

A próbajáték helyszíne: Kodály Központ (7622 Pécs, Breuer Marcell sétány 4.)

Az állás betöltése: megegyezés szerint.

Bővebb felvilágosítást a 72/500-328 ill. 20/ 4498502 telefonszámon adunk!

Pécs, 2021. szeptember 13.

Horváth Zsolt
igazgató

A PANNON FILHARMONIKUSOK-PÉCS NONPROFIT KFT. próbajátékot hirdet

HEGEDŰ TUTTI ÁLLÁSRA

A próbajáték anyaga:

J. S. Bach: Két ellentétes karakterű tétel a szólószonátákból, partitákból
W. A. Mozart: G-dúr, D-dúr, vagy A-dúr hegedűverseny
I. tétele kadenciával

Zenekari szemelvények:

Brahms: I. szimfónia – I. tétel 273-378
Mozart: C-dúr szimfónia no. 41 – II. tétel 1-44
Bartók: Concerto - V. tétel 21-86 és 277-317
Mendelssohn: Szentivánéji álom – Scherzo előlőrlő E előtől 16-ig
R. Strauss: Don Juan – első oldal

Az írásbeli jelentkezéseket kérjük beküldeni az alábbi címre:

Pannon Filharmonikusok-Pécs
7622 Pécs, Breuer Marcell sétány 4.
vagy az office@pfz.hu címre

A zenekari szemelvényeket a jelentkezés regisztrálása után a meghívott pályázónak megküldjük, illetve személyesen a zenekar székházában átvehető. Zongorakísérőt igény szerint biztosítunk!

A próbajáték tervezett időpontja: **2021. október 27.**

A pontos időpontról a meghívott pályázónak később adunk tájékoztatást.

A próbajáték helyszíne: Kodály Központ (7622 Pécs, Breuer Marcell sétány 4.)

Az állás betöltése: megegyezés szerint.

Bővebb felvilágosítást a 72/500-328 ill. 20/ 4498502 telefonszámon adunk!

Pécs, 2021. szeptember 13.

Horváth Zsolt
igazgató

Szeretettel ajánljuk a Zenekar című lap olvasói figyelmébe a **Pannon Filharmonikusok webshopját**, amit mi csak Zenés almáriumnak hívunk. Egyrészt mert itt minden a muzsikáról szól, másrészt mert azt szeretnénk, ha idővel olyan izgalmas „kutakodóhely” lenne, mint nagyanyáink kincsekkel teli, sokfiókos szekrényei.

Sokszor olyanok számára kérésünk ajándékot, akik nem foglalkoznak zenével, de azt szeretnénk, hogy egy kedves ajándék által közelebb kerüljön hozzájuk. Időnként szakmabélieket, kollégákat vagy tanítványainkat kívánjuk meglepni zenei tárgyú, vagy zenei motívumokkal díszített ajándéktárgyakkal. És már mi sem tudjuk hová tenni a tizedik kottafejes bögrét...

Többek között kézműves termékeket, ékszereket, dísz tárgyakat, CD-ket kínálunk a felnőtteknek, a legismertebb gyermekkönyv grafikusok által illusztrált, CD-vel ellátott zenés könyvsorozatot, vagy a QR kóddal elérhető zenével gazdagabbá tett Fantasztikus klasszikusok kötetet a kisebbeknek.

Biztatunk mindenkit, hogy kukkantson be a Zenés almáriumba a <https://www.pfz.hu/webshop> oldalon!

pfz.hu/webshop

A MAGYAR SZIMFONIKUS ZENEKAROK SZÖVETSÉGÉNEK TAGJAI:

HIVATÁSOS SZIMFONIKUS ZENEKAROK

Alba Regia Szimfonikus Zenekar

Cím: 8000 Székesfehérvár
Szabadságharcos út 59.
www.arso.hu
igazgató: Ruff Tamás
ruff.tamas@arso.hu
(+36) 30 217 3411

Titkárság telefonszáma: +36 70 522 46 92

Budafoki Dohnányi Ernő Szimfonikus Zenekar Közhasznú Nonprofit Kft.

Cím: 1221 Budapest, Tóth József u. 47.
Levélcím: 1775 Budapest, Pf. 122
Művészeti titkárság: 1087 Budapest,
Kerepesi út 29/b. IV. ép.

Telefon: 322-1488 • Fax: 413-6365
E-mail: nfo@bdz.hu • www.bdz.hu

Concerto Akadémia Nonprofit Kft.

Székhely: 1094 Budapest, Páva u. 10-12.
Levelezési cím: 1450 Budapest, Pf. 75
Központi telefonszám:
(+36-1) 215-5770 • Fax: (+36-1) 215-5462
E-mail: info@concertobudapest.hu
www.concertobudapest.hu

Duna Művészegyüttes Nonprofit Kft.

1051 Budapest, Zrínyi u. 5.
Tel./fax: (+36-1) 355-8330
E-mail: duna.szimf@dunapalota.hu
www.dunaszimfonikusok.hu

Kodály Filharmonia Debrecen

4025 Debrecen, Simonffy u. 1/c.
Tel.: (52) 500-200 • Fax: (52) 412-395
E-mail: info@kodalyfilharmonia.hu
www.kodalyfilharmonia.hu

Magyar Nemzeti Filharmonikus Zenekar, Énekhar és Kottatár Nonprofit Kft.

1095 Budapest, Komor Marcell u. 1.
Tel.: 411-6600 • Fax: 411-6699
E-mail: info@filharmonikusok.hu
foigazgato@filharmonikusok.hu
www.filharmonikusok.hu

Magyar Rádió Zenei Együttesek Szimfonikusok – Énekhar – Gyermekkórus

Székhely:
1037 Budapest, Kunigunda útja 64.
Levelezési cím: 1088 Budapest,
Bródy Sándor u. 5-7.
E-mail: info@radiomusic.hu
www.radiomusic.hu

MÁV Szimfonikus Zenekar

Székhely: 1097 Bp., Péceli útca 2.
Levelezési cím: 1143 Bp, Stefánia út 61.
Tel.: 338-2664 • Tel./fax: 338-4085
E-mail: office@mavzenekar.hu
www.mavzenekar.hu

Miskolci Szimfonikus Zenekar Nonprofit Kft.

3525 Miskolc, Fábán u. 6/a.
Tel.: (46) 323-488
E-mail: info@mso.hu • www.mso.hu

Óbudai Danubia Zenekar

1033 Budapest,
Laktanya u. 35. (l. em., 2-es kapucs.).
Tel.: (+36-1) 373-0228, (+36-1) 269-1178
E-mail: info@odz.hu • www.odz.hu

Pannon Filharmonikusok – Pécs

7622 Pécs, Breuer Marcell sétány 4.
Tel.: (72) 500-320 • Fax: (72) 500-330
E-mail: info@pfz.hu • www.pfz.hu

Savaria Szimfonikus Zenekar

9700 Szombathely, Rákóczi u. 3.
Tel.: (94) 314-472 • Fax: (94) 316-808
E-mail: info@sso.hu • www.sso.hu

Szegedi Szimfonikus Zenekar

6720 Szeged, Széchenyi tér 9.
Korzó Zeneház
Tel.: (62) 426-102
E-mail: orch@symph-szeged.hu •
www.symph-szeged.hu

Szolnoki Szimfonikus Zenekar

5000 Szolnok, Hild tér 1
Aba-Novák Kulturális Központ
Tel.: (30) 9358-368
E-mail: info@szolnokiszimfonikusok.hu
www.szolnokiszimfonikusok.hu

Szent István Filharmonikusok Non-profit Kft.r

1145 Budapest, Columbus u. 11.
Tel.: (36 1) 467-0786
E-mail:
rendezveny@zugloifilharmonia.hu

EGYESÜLETKÉNT MŰKÖDŐ ZENEKAR

Budapesti Filharmoniai Társaság Zenekara

1061 Budapest, Andrássy út 22.
Tel.: 331-2550 • Fax: 331-9478
http://www.bpo.hu

KAMARAZENEKAROK

Liszt Ferenc Kamarazenekar

1036 Budapest, Kiskorona utca 7.
Tel/Fax: +36 1 250 4938
lfkz@lfkz.hu http://www.lfkz.hu

REGIONÁLIS ZENEKAROK SZÖVETSÉGE

1088 Budapest, Krúdy Gyula u 15. III./40.
Elnök: Szabó Sipos Máté
szabosiposmate@gmail.com
Főtitkár: Horváth Gábor • pagal@freemail.hu

Békés Megyei Szimfonikus Zenekar

Levelezési cím: Békés Megyei Szimfonikus
Zenekar Közhasznú Kulturális Egyesület
Békéscsaba 5600 Andrássy út 3.
Telefon: 20/4322-948
E-mail: uhrinviktor@freemail.hu
Honlap: www.bekesszimf.hu
Művészeti vezető: Uhrin Viktor

Dunakeszi Szimfonikus Zenekar Egyesület Magyarország

(korábbi Váci Szimfonikus Zenekar)
2120 Dunakeszi, Állomás sétány 17.
Honlap: www.vsz.net
E-mail: vaciszimfonikus@gmail.com

Egri Szimfonikus Zenekar

Levelezési cím: Egri Szimfonikus Zenekar
Kulturális Egyesület
Eger 3300 Knézház K. u. 8.
Telefon: 20/964-1518
Honlap: www.egriszimfonikusok.hu
Művészeti vezető: Szabó Sipos Máté

Gödöllői Szimfonikus Zenekar

Levelezési cím: Gödöllői Szimfonikus
Zenekar Alapítvány
Gödöllő 2100 Ady Endre sétány 1.
Telefon: 30/546-1852
E-mail: gso.zenekar@gmail.com
Honlap: www.gso.hu
Művészeti vezető: Horváth Gábor

Kecskeméti Szimfonikus Zenekar,

Híros Agóra Kulturális és Ifjúsági Központ
6000 Kecskemét, Deák tér 1.
Telefon: 06-20/3230-001
E-mail: ksztitkar@gmail.com
gerhat.laszlo@gmail.com
Honlap: www.hirosagora.hu
Művészeti vezető: Gerhát László

Soproni Liszt Ferenc Szimfonikus Zenekar

Pro Kultúra Sopron Nonprofit Kft.
9400 Sopron, Liszt Ferenc utca 1.
www.prokultura.hu

Szabolcsi Szimfonikus Zenekar Közhasznú Egyesülete

Székhely: 4400 Nyíregyháza,
Szent István u. 12.
mobil: 30 9656 453
E-mail: szabolcsiszimf@gmail.com
Képvisele: Nagy Gyula

Tatabánya Város Szimfonikus Zenekara

Levelezési cím: TatabányArt Művészeti Egyesület
Tatabánya Fő tér 34.
Telefon: 30/6926489
E-mail: gearoman@t-online.hu
Művészeti vezető: Román Géza

A MAGYAR SZIMFONIKUS ZENEKAROK SZÖVETSÉGÉNEK,
VALAMINT A MAGYAR ZENEMŰVÉSZEK ÉS
TÁNCMŰVÉSZEK SZAKSZERVEZETÉNEK KÖZÖS LAPJA,
A NEMZETI KULTURÁLIS ÁLLAMPOLGÁRTÁMOGATÁSÁVAL.

A szerkesztőség levelezési címe:

ZENEKAR MŰVÉSZETI BT.

1222 Budapest, Fenyőtoboz utca 6.

e-mail: info@zenekarujrsag.hu

www.zene-kar.hu

Felöl kiadó és szerkesztő: POPA PÉTER

Nyomda: EPC nyomda

ISSN: 1218-2702

Az interjúkban és a kritikákban elhangzott véleményekkel és kijelentésekkel szerkesztőségünk nem feltétlenül azonosul. Észrevételeknek, helyesbítéseknek készséggel helyt adunk.

Egy valódi hangszerbolt

Kiemelkedően széles választékkal várjuk vásárlóinkat 2021-ben is!

fontrademusic.hu

1081 Budapest, Kiss József utca 14.

+36 1 210 2790, +36 30 488 6622

Nyitvatartás: h-p 9⁰⁰ -17³⁰

Adams Alexander Alphasax A&S Bach Bags Berg Larsen BG Blackburn Buffet Crampon B&S
Cannonball Cherub Conn-Selmer Courtois D'Addario Denis Wick Dotzauer Edwards Francois
Louis Gard Gator Getzen Hammig Hohner Holton Hoyer Jody Jazz Jupiter Keilwerth King
König & Meyer Kromat Leblanc Lorée Ludwig Majestic Manhasset Marca Marigaux Melton
Muramatsu Musser Neotech P. Mauriat Pearl Powell Rigotti Sankyo Schagerl Schilke Schneider
Schreiber Seiko Selmer Silverstein Steuer Straubinger Studio 49 Theo Wanne Trevor J. James
Vandoren Wilde+Spieth Wittner Yamaha Yanagisawa Zoom